

การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน :
ศึกษาเฉพาะกรณีการกำกับดูแลและการบังคับใช้กฎหมาย
ของหน่วยงานรักษาความปลอดภัย

นางสาวทิพย์อาภา เสฐจินตนิน

ศูนย์วิทยพัทธพยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PRIVATE SECURITY : STUDY ON THE REGULATION AND ENFORCEMENT OF
SECURITY AGENCY

Miss Dhiparpa Setjintanin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน : ศึกษาเฉพาะกรณีการ
กำกับดูแลและการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานรักษา
ความปลอดภัย

โดย

นางสาว ทิพย์อาภา เสฐจินตนิน

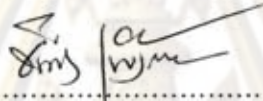
สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

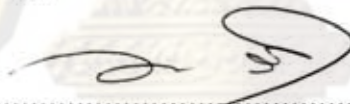
ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโยภาส

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

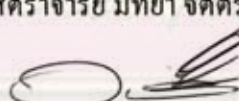

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ธิตินันท์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ มัทยา จิตศิริรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโยภาส)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สำเรียง เมฆเกรียงไกร)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(พล.ต.ท. สุพจน์ ณ บางช้าง)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวทิพย์อาภา เศรษฐินคณิน : การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน : ศึกษาเฉพาะกรณี
การกำกับดูแลและการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานรักษาความปลอดภัย. (PRIVATE
SECURITY : STUDY ON THE REGULATION AND ENFORCEMENT OF
SECURITY AGENCY) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ศ.วีระพงษ์ บุญโญภาส, 129 หน้า.

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มีการรักษาความปลอดภัยโดยภาคเอกชนเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้
เกิดจากข้อจำกัดที่รัฐไม่อาจให้ความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของ
ประชาชนได้อย่างทั่วถึง จึงมีการจัดตั้งบริษัทรักษาความปลอดภัยขึ้นทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายและ
ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งยังปรากฏว่ามีการใช้อิทธิพลและปฏิบัติการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่ง
กระทบต่ออำนาจรัฐจึงควรที่จะต้องมีกำกับการกำกับดูแลการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน โดย
เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้มีการตรวจสอบได้ และป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการ
ปฏิบัติงานของภาคเอกชนที่ปฏิบัติงานในการรักษาความปลอดภัย

การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น แต่การรักษาความปลอดภัย
ภาคเอกชนในประเทศไทยก็ยังไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร เนื่องจากมีอุปสรรคปัญหาขัดข้องหลาย
ประการ เช่น การขาดแคลนแรงงาน ทั้งนี้เพราะอาชีพการรักษาความปลอดภัยเป็นที่ต้องการของ
หลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจ ภาครัฐ ผู้พักอาศัย แต่ก็ยังเป็นอาชีพที่ได้ค่าตอบแทนน้อย
ชั่วโมงการทำงานมาก กฎระเบียบเคร่งครัด สวัสดิการต่ำ ลักษณะงานค่อนข้างน่าเบื่อ ปัญหา
ค่าแรงต่ำข่มขู่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการด้วย ทำให้พนักงานรักษาความปลอดภัยไม่ได้
รับการฝึกอบรมเท่าที่ควร มีผลต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งในบางครั้งมีลักษณะเป็นการละเมิดต่อ
กฎหมาย หรืออาจก่อให้เกิดความสูญเสีย ความเสียหายเกินกว่าที่ควรจะเป็น รวมทั้งปัญหา
กระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานที่ไม่ดีพอ ทำให้ในบางครั้งมีอาชญากรเข้ามาประกอบอาชีพ
นี้ได้ ข่มขู่เป็นการเสื่อมเสียชื่อเสียงแก่ธุรกิจนี้ ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มียกกฎหมายควบคุมธุรกิจ
ประเภทนี้ และยังไม่มียกหน่วยงานของรัฐเข้ามากำกับดูแล ตลอดจนองค์กรวิชาชีพที่คอยตรวจสอบ
เพื่อส่งเสริมธุรกิจนี้ได้มีการศึกษารูปแบบในต่างประเทศเปรียบเทียบและรัฐควรตรา
กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนขึ้น เพื่อ
การกำกับดูแลและส่งเสริมให้ดำเนินการไปในทิศทางและมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้บรรณ
วัตถุประสงค์ในการร่วมมือเกื้อหนุนกับหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันและรักษาความปลอดภัย
ในชีวิตและทรัพย์สิน

สาขาวิชา:.....นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา..... 2551.....

ลายมือชื่อนิติศ.....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

#5085981034 : MAJOR LAWS

KEYWORDS : PRIVATE SECURITY / REGULATION

DHIPARPA SETJINTANIN : PRIVATE SECURITY : STUDY ON THE
REGULATION AND ENFORCEMENT OF SECURITY AGENCY. ADVISOR :
PROF. VIRAPHONG BOONYOBHAS , 129 pp.

Nowadays, a lot of private security firms operate in Thailand because the state cannot provide security service for all people and their properties. As a result, some security firms have been founded either legally or illegally. Also, some of them have abused of power that have impacted the state power. So the state should have regulation of private security industry for accountability and protecting damages from private security action.

Private security is important and necessary but it is not developed so far due to many hindrances for example, personnel shortage. Although this career is greatly demanded from many sectors such as businesses, public agencies and residents, this career is low paid, high work-hour, strict rules, poor welfare and chore. Low wages could affect quality of service. Poor standards in respect to training result in violating people legal rights and may cause more damages than it should be. Also, with poor recruiting procedures, some criminals infiltrate the private security sector and harm the business reputation also bring about untrustworthiness to this industry. Today, a private security act has not been enacted in Thailand yet, also, no state agency or profession council has inspected this industry. To enhance this industry, the laws of private security in other countries have been studied and the state should pass legislation recognizing private security industry. Consequently, this will control and promote this industry to the standardization and fulfil the collaboration between the private security sector and the public security sector.

Field of Study : Laws

Student's Signature *Dhiparpa*

Academic Year : 2008

Advisor's Signature *V. Boonyobhas*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์เป็นอย่างยิ่งจากท่านศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญโญภาส ที่ได้กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์ และท่านรองศาสตราจารย์สำเรียง เมฆเกรียงไกร ที่ได้กรุณาผู้เขียนรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ โดยที่นอกจากทั้งสองท่านจะได้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และแนวคิดอันมีค่าในการทำวิทยานิพนธ์มาตลอดแล้ว ท่านทั้งสองยังได้สละเวลาอันมีค่าในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วย ซึ่งผู้เขียนมีความรู้สึกซาบซึ้งในความมีเมตตาของท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างมาก และขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์ สำหรับความเมตตาที่ท่านให้แก่ผู้เขียนมาโดยตลอด ทั้งการแนะนำผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์และรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ รวมทั้งท่านอาจารย์ พล.ต.ท. สุพจน์ ณ บางช้าง ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และให้คำแนะนำอันมีค่าทางวิชาการแก่ผู้เขียน ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณที่ ๆ บรรณารักษ์ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านในความช่วยเหลือและไม่ตรีจิตที่มีต่อผู้เขียน รวมถึงที่ ๆ บัณฑิตวิทยาลัยคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ช่วยดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดทำวิทยานิพนธ์จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นรูปเล่มได้

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนมาโดยตลอดการทำวิทยานิพนธ์

ประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดา มารดา คณาจารย์ ตลอดจนทุกท่านที่มีพระคุณแก่ผู้เขียน และหากมีความบกพร่องไม่สมบูรณ์ใด ๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขออ้อมรับไว้เพียงผู้เดียว

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.5 วิธีการศึกษาวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย.....	6
บทที่ 2 อำนาจรัฐกับการรักษาความปลอดภัย	7
2.1 อำนาจรัฐกับการรักษาความปลอดภัย.....	7
2.2 ทฤษฎีในการบริหารงานยุติธรรม.....	10
2.2.1 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Theory).....	10
2.2.2 ทฤษฎีนิติธรรม (Due Process Theory).....	11
2.3 ปัญหาการรักษาความปลอดภัยโดยเจ้าหน้าที่รัฐ.....	12
2.4 เปรียบเทียบการรักษาความปลอดภัยภาครัฐและภาคเอกชน.....	14
2.5 การรักษาความปลอดภัย.....	16
2.5.1 การรักษาความปลอดภัยตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย แห่งชาติ พ.ศ. 2517.....	16
2.5.1.1 การรักษาความปลอดภัยบุคคล.....	17
2.5.1.2 การรักษาความปลอดภัยสถานที่.....	18
2.5.1.3 การรักษาความปลอดภัยเอกสาร.....	21
2.5.2 การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน.....	21
2.5.3 อำนาจตามกฎหมายของการรักษาความปลอดภัย.....	23
2.5.3.1 อำนาจในการจับ.....	23

2.5.3.2 อำนาจในการควบคุมตัว.....	32
2.5.3.3 อำนาจในการค้น.....	34
2.5.3.4 อำนาจในการใช้กำลัง.....	38
2.5.3.5 อำนาจในการพกพาอาวุธ.....	43
บทที่ 3 กฎหมายการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน.....	51
3.1 ความหมายของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน.....	51
3.2 ลักษณะและรูปแบบของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในปัจจุบันของ ประเทศไทย.....	52
3.2.1 การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในปัจจุบันของประเทศไทย.....	52
3.2.1.1 งานรักษาความปลอดภัยอาคารและสถานที่.....	53
3.2.1.2 งานรักษาความปลอดภัยด้านการอำนวยความสะดวกและการจราจร...	53
3.2.1.3 งานรักษาความปลอดภัยแก่บุคคล	54
3.2.1.4 การรักษาความปลอดภัยในการขนส่ง	54
3.2.1.5 งานรักษาความปลอดภัยด้านข้อมูลข่าวสาร	54
3.2.2 ความจำเป็นและปัญหาของธุรกิจรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน.....	54
3.2.2.1 การขาดแคลนแรงงาน.....	56
3.2.2.2 คุณภาพของพนักงานรักษาความปลอดภัย.....	57
3.2.2.3 การตั้งบริษัทรักษาความปลอดภัยบังหน้าธุรกิจผิดกฎหมาย.....	59
3.2.2.4 ค่าจ้างและสวัสดิการของพนักงานรักษาความปลอดภัย.....	60
3.2.2.5 การว่าจ้างพนักงานรักษาความปลอดภัย.....	62
3.2.2.6 การขาดอาวุธป้องกันตัวและอุปกรณ์สื่อสาร.....	63
3.2.2.7 ปัญหาจากพนักงานรักษาความปลอดภัย.....	64
3.2.3 ผลจากการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน.....	65
3.2.3.1 ความรับผิดชอบในลักษณะสัญญา.....	66
3.2.3.2 ความรับผิดชอบในลักษณะละเมิด.....	66
3.2.3.3 ความรับผิดชอบทางอาญา.....	67
3.2.3.4 ค่าตอบแทน.....	69
3.3 เปรียบเทียบการกำกับดูแลอาชีพการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนใน ต่างประเทศและในประเทศไทย.....	70

3.3.1 รูปแบบและองค์กรกำกับดูแล.....	71
3.3.2 การอนุญาต.....	79
3.3.3 การพัก การเพิกถอนใบอนุญาต.....	85
3.3.4 การฝึกอบรม.....	91
บทที่ 4 วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนา กำกับดูแล และกฎหมายที่เหมาะสมของการรักษา ความปลอดภัยภาคเอกชนในประเทศไทย	95
4.1 วิเคราะห์อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเทียบกับเอกชน.....	95
4.2 วิเคราะห์การกำกับดูแลการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในต่างประเทศ.....	101
4.3 ข้อเสนอการกำกับดูแลการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในประเทศไทย.....	105
4.4 วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติรักษาความปลอดภัยเอกชน พ.ศ.....	113
บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	118
5.1 บทสรุป.....	118
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	123
รายการอ้างอิง.....	126
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	129

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมาภาระหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยเป็นภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐ ต่อเมื่อสังคมขยายตัวมากขึ้น จำนวนประชากรก็เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันรัฐมีนโยบายในการลดบทบาทลง และให้เอกชนเข้ามาทำหน้าที่เสริมให้มากขึ้น และการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนก็เกิดขึ้นจากเหตุผลดังกล่าว

การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน (Private Security) หรือที่รู้จักในชื่ออุตสาหกรรมการรักษาความปลอดภัย (Industrial Security) หมายถึงการพิทักษ์รักษาหรือปกป้องทรัพย์สิน มิให้เกิดการสูญหาย เสียหาย หรือถูกโยกย้ายไปโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของ รวมทั้งการดูแลคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของบุคคล โดยทั่วไปความหมายของการรักษาความปลอดภัยของเอกชนจะรวมถึงการรักษาความปลอดภัยบริษัท ห้างร้าน สำนักงาน ธนาคาร โรงเรียน โรงพยาบาล สถานที่สาธารณะ สถานีขนส่ง ท่าเรือ ท่าอากาศยาน เป็นต้น

การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนนั้นมีสาเหตุหลัก 4 ประการ¹ ได้แก่

1. เขตอำนาจของตำรวจ แม้ว่าตำรวจจะมีเขตอำนาจตามกฎหมายทั่วราชอาณาจักร แต่ส่วนใหญ่การบังคับใช้อำนาจตามกฎหมายนั้นอยู่ในเขตพื้นที่สาธารณะ ตำรวจจะไม่เข้าไปในสถานที่ส่วนบุคคลเว้นแต่จะเป็นการร้องขอให้ช่วยด้วยเหตุฉุกเฉิน หรือประชาชนเรียกให้ตำรวจช่วยกระทำการบางอย่าง ตำรวจมีหน้าที่ตรวจตราลาดตระเวนตามพื้นที่สาธารณะ แต่ก็ไม่สามารถหวังให้ตำรวจตรวจตราลาดตระเวนตามสถานที่ส่วนบุคคลได้เพราะเกินขอบเขตหน้าที่ของตำรวจ

นอกจากนี้แล้ว หน้าที่ของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนก็นอกเหนือขอบเขตงานของตำรวจ เช่น ตำรวจไม่สามารถตรวจสอบประวัติของพนักงานเข้าใหม่ในบริษัทเอกชนได้เพราะเป็นเรื่องที่นายจ้างต้องดำเนินการเอง ตำรวจไม่มีหน้าที่จะคุ้มกันนักธุรกิจในการไปเบิกถอนเงินจากธนาคารได้ ซึ่งหน้าที่เหล่านี้เป็นของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน เพราะว่าตำรวจมีหน้าที่ดูแลสวัสดิภาพของประชาชนทั้งหลายไม่ใช่สวัสดิภาพของประชาชนบางคน ยิ่งไปกว่านั้นความสามารถและขอบเขตอำนาจของตำรวจก็ยังมีข้อจำกัดอยู่ เช่น ตำรวจนั้นขาดความเชี่ยวชาญ

¹ John S. Dempsey, Introduction to Private Security, (California: Thomson Higher Education, 2008), pp. 44-47.

หรือขาดทรัพยากรในการสืบสวนงานบางอย่าง เช่น การโกงประกัน การตามหาเด็กที่หนีหายออกจากบ้าน การติดตามคู่สมรสที่นอกใจ

2. บทบาทของตำรวจมุ่งเน้นที่การปราบปรามโดยจับกุมและสืบสวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้นแล้วแม้ว่าจะมีการป้องกันโดยการตรวจตราลาดตระเวนบ้าง ในขณะที่การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนนั้นมุ่งเน้นที่การป้องกันอาชญากรรมมากกว่าการโต้ตอบกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นแล้วรวมทั้งการลงโทษผู้กระทำผิดด้วย

3. ปรัชญาแนวคิดที่แตกต่างกันระหว่างตำรวจและการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน ปรัชญาแนวคิดของตำรวจคือการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก ซึ่งเกี่ยวข้องกับตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ ในขณะที่กระบวนการยุติธรรมภาคเอกชนนั้นเกี่ยวข้องกับการลงโทษลูกจ้าง การควบคุมลูกจ้าง การพักงาน การลดตำแหน่ง การย้ายงาน หรือการไล่ออก

4. ปริมาณงานของตำรวจมีมาก จากการสำรวจของหอการค้าสหรัฐอเมริกาเปิดเผยว่าผู้บริหารจำนวนครึ่งหนึ่งของ 446 ธุรกิจเชื่อว่าการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นด้อยประสิทธิภาพในการต่อสู้กับอาชญากรรมทางด้านธุรกิจ ซึ่งอัลบานีส (Albanese) ได้กล่าวว่า ในการก่อตั้งกรมตำรวจลอนดอน (London Metropolitan Police) ในศตวรรษที่ 19 นั้นเนื่องจากความล้มเหลวของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในการต่อสู้กับอาชญากรรมที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งตรงข้ามกับศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นยุคเฟื่องฟูของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน เพราะการขาดความสามารถของตำรวจในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดธุรกิจการรักษาความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขึ้น เช่น การสืบสวนการจารกรรมทางธุรกิจ การสืบสวนการฉ้อโกงประกัน การสืบสวนการทุจริตภายในองค์กร การสืบสวนทางการเงิน

นอกจากสาเหตุ 4 ประการข้างต้นแล้ว สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ แนวคิดในการถ่ายโอนภารกิจภาครัฐไปสู่ภาคเอกชนเป็นที่แพร่หลายในนานาประเทศโดยมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐให้มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง โดยรัฐเป็นผู้ดำเนินการเฉพาะภารกิจหลักที่มีความจำเป็น เช่น การวางแผนนโยบายในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งการส่งเสริมภาคเอกชนที่มีความรู้ความสามารถให้เข้ามามีส่วนร่วมในภารกิจที่เอกชนสามารถดำเนินการแทนได้นั้น ย่อมจะทำให้ภาครัฐมีขนาดและความซับซ้อนลดลง และยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในภาคเอกชน ซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากขึ้นด้วย ดังนั้นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ให้มีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยภาคเอกชนจึงสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว ซึ่งการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและ

ทรัพย์สินนี้ เป็นเพียงการแบ่งงานบางส่วนออกไปให้แก่เอกชน เพื่อให้เอกชนเข้ามาเสริมภาครัฐเท่านั้น ซึ่งควรจะต้องมีการควบคุมหรือกำกับดูแลภาคเอกชนที่ทำหน้าที่ดังกล่าว ในทำนองเดียวกับที่ภาครัฐมีการควบคุมหรือกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ของรัฐนั่นเอง

ปัญหาของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในไทย เช่น กรณีที่ผู้มีอิทธิพลเปิดบริษัทรักษาความปลอดภัยบังหน้าแต่เบื้องหลังทำตัวเป็นอภินิหารรับงานนอกกฎหมาย รวมถึงพนักงานรักษาความปลอดภัยบางรายประพฤติตัวไม่เหมาะสมหรือทำผิดกฎหมาย การกำหนดราคาค่าจ้างที่ต่ำเกินควรซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องไปลดค่าจ้างของพนักงานรักษาความปลอดภัย ลดการส่งพนักงานไปฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการรักษาความปลอดภัย การขาดการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมรวมทั้งค่าจ้างที่ต่ำเป็นเหตุให้อุตสาหกรรมบางคนอาศัยอาชีพนี้ในการก่ออาชญากรรม นอกจากกำหนดราคาต่ำเกินมาตรฐานแล้วยังมีการเรียกค่าเสียหายไปมากกว่าที่ควรจะเป็น เช่น ให้รับผิดชอบค่าเสียหายในทรัพย์สินที่สูญหายของผู้มาติดต่อ ในบางครั้งผู้ว่าจ้างภาคเอกชนอ้างข้อกำหนดในสัญญาที่ไม่เป็นธรรมมาเป็นตัวกำหนดการไม่จ่ายค่าจ้างเลยก็มี ทั้งนี้ยังมีปัญหาการขาดแคลนกำลังคน เนื่องจากความต้องการของผู้ว่าจ้างที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย

เนื่องจากอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นอาชีพของภาคเอกชนอาชีพหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เพราะเป็นการประกอบอาชีพหรือประกอบธุรกิจส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กล่าวคือ เป็นอาชีพที่หากไม่มีการควบคุมอาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อาทิ พนักงานรักษาความปลอดภัยที่ทำหน้าที่คล้ายคลึงกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในแง่ของการดูแลชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน หากปฏิบัติหน้าที่บกพร่องย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ รัฐจึงต้องเข้ามามีบทบาทในการออกกฎหมายควบคุม รวมถึงการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้แก่ผู้ประกอบการเหล่านี้

ด้วยเหตุดังกล่าวรวมถึงการเจริญเติบโตของธุรกิจรักษาความปลอดภัยโดยปัจจุบันปัจจุบันได้มีธุรกิจให้บริการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลทั่วประเทศ จำนวนกว่า 3,000 บริษัท มีบุคคลที่รับจ้างเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยประมาณ 200,000 คน² ซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยได้ในระดับหนึ่ง เพื่อให้การดำเนินธุรกิจในด้านนี้มีความชัดเจน เป็นระเบียบและเป็นไปในทิศทางและ

² สำนักนายกรัฐมนตรี, สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี 16 ตุลาคม 2550, 2550. (ออนไลน์) แหล่งที่มา:

<http://www.eppo.go.th/admin/cab/cab-2550-10-16.html#2> (2 กุมภาพันธ์ 2552)

มาตรฐานเดียวกัน จึงควรมีการกำกับดูแลรวมถึงการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพเหล่านี้ซึ่งจะทำให้เป็นที่ยอมรับและเป็นผลดีต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการคุ้มครองผู้บริโภค อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

สำหรับประเทศไทย กลไกในการกำกับดูแลผู้ประกอบการในกระบวนการยุติธรรมในภาคเอกชนนั้นยังมีลักษณะต่างคนต่างทำในหน่วยงานของตนเองเท่านั้น และขาดระบบการตรวจสอบถ่วงดุลที่ชัดเจน ซึ่งมีผลต่อมาตรฐานและความน่าเชื่อถือ ในขณะที่หลายประเทศได้ตระหนักว่าระบบกฎหมายและงานยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพและมาตรฐานเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดหน่วยงานกลางของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ส่งเสริม ออกใบอนุญาต เพิกถอนใบอนุญาตการประกอบอาชีพ หรือการประกอบธุรกิจในกระบวนการยุติธรรม หรือที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงควรที่จะศึกษาไว้เป็นแนวทางสำหรับการกำกับดูแลผู้ประกอบการในกระบวนการยุติธรรมในภาคเอกชนของประเทศไทยต่อไป

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมุ่งศึกษาถึงแนวทางในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัย เช่น การคัดกรองบุคคล มาตรฐานการฝึกอบรม การกำหนดเงื่อนไขความรับผิดชอบ เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมผู้ประกอบการรักษาความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพดีขึ้น โดยกำหนดบทบาทของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตลอดจนองค์กรที่ควบคุมดูแลและบัญญัติกฎหมายขึ้นมารองรับให้มีความชัดเจนและแน่นอนมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการบริหารงานยุติธรรม ตลอดจนความมุ่งหมายที่จะให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแทนในงานบางส่วน
- 1.2.2 เพื่อศึกษารูปแบบ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ วิธีการดำเนินงานของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้ประกอบการในการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนของต่างประเทศ
- 1.2.3 เพื่อศึกษาลักษณะและรูปแบบของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนของประเทศไทยในปัจจุบัน

- 1.2.4 เพื่อศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอรูปแบบ แนวทางหรือโครงสร้างของหน่วยงานในการกำกับดูแลผู้ปฏิบัติงานในการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในประเทศไทย เปรียบเทียบกับลักษณะการดำเนินงานของต่างประเทศ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะมุ่งเน้นถึงปัญหาในการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในประเทศไทยซึ่งยังไม่มีหน่วยงานใดมากำกับดูแล โดยศึกษาตัวอย่าง โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ หน่วยงานเฉพาะในการกำกับดูแล กฎหมายจากต่างประเทศ และอำนาจหน้าที่ของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นซึ่งควรบัญญัติขึ้นมาเพื่อรองรับของไทย เพื่อแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการกำกับดูแลการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในประเทศไทยต่อไป

1.4 สมมุติฐานของการวิจัย

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มีการรักษาความปลอดภัยโดยภาคเอกชนเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เกิดจากข้อจำกัดที่รัฐไม่อาจให้ความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนได้อย่างทั่วถึง จึงมีการจัดตั้งบริษัทรักษาความปลอดภัยขึ้นทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งยังปรากฏว่ามีการใช้อิทธิพลและปฏิบัติการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งกระทบต่ออำนาจรัฐจึงควรที่จะต้องมีกำกับการกำกับดูแลการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้มีการตรวจสอบได้ และป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของภาคเอกชนที่ปฏิบัติงานในการรักษาความปลอดภัย

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ทั้งที่เป็นเอกสารภาษาไทยซึ่งมีทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความอื่นๆ และเอกสารต่างประเทศ ตลอดจนความเห็นของนักนิติศาสตร์และคำพิพากษาของศาล โดยนำเอาข้อมูลมาวิเคราะห์หาข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

- 1.6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิดทฤษฎีในการบริหารงานยุติธรรม ตลอดจนความมุ่งหมายที่จะให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแทนในงานบางส่วน
- 1.6.2 ทำให้ทราบถึงรูปแบบ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ วิธีการดำเนินงานของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้ปฏิบัติงานในการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนของต่างประเทศ
- 1.6.3 ทำให้ทราบถึงลักษณะและรูปแบบของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนของประเทศไทยในปัจจุบัน
- 1.6.4 ทำให้ทราบถึงผลของวิเคราะห์ข้อมูล และรูปแบบ แนวทางหรือโครงสร้างของหน่วยงานในการกำกับดูแลผู้ปฏิบัติงานในการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในประเทศไทย เปรียบเทียบกับลักษณะการดำเนินงานของต่างประเทศ

อำนาจรัฐกับการรักษาความปลอดภัย

2.1 อำนาจรัฐกับการรักษาความปลอดภัย

รัฐ คือ กลุ่มคนที่รวมกันอยู่ในดินแดนอันมีอาณาเขตแน่นอน และมีรัฐบาลซึ่งมีอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการดำเนินกิจการของรัฐทั้งในประเทศและนอกประเทศโดยอิสระ ดังนั้นรัฐจึงเป็นสังคมที่มีการจัดองค์กรทางการเมืองแตกต่างกับการรวมตัวกันเป็นสังคมแบบธรรมดาๆ ความหมายของรัฐเน้นในเรื่องการเมือง คือ มีการจัดองค์กรในรูปแบบที่ว่า มีคนจำนวนหนึ่งเป็นผู้ปกครอง มีอำนาจเหมือนกลุ่มคนทั้งหมด อำนาจของผู้ปกครองนี้อาจได้มาด้วยการใช้กำลัง หรือความยินยอมมอบให้ หรือการยอมรับของคนที่อยู่ในสังคมนั้นทางใดทางหนึ่งก็ได้ คำว่ารัฐนี้อาจให้ความหมายโดยสมบูรณ์ว่ารัฐประชาชาติก็ได้

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่ารัฐแล้วจะเห็นได้ว่า ความจำเป็นของการมีรัฐนั้นเป็นเพราะความต้องการของคนที่จะอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข มีการจัดวางระเบียบกฎเกณฑ์กติกาควบคุมการประพฤติของคน มีองค์กรที่จะรับผิดชอบในการดูแลให้คนในสังคมมีพฤติกรรมตามแนวทางที่กำหนดไว้ จุดประสงค์สำคัญในการมีรัฐ คือความปรารถนาของคนที่จะมีชีวิตที่มีความสมบูรณ์ อันได้แก่ การมีเสรีภาพ มีโอกาสอันเท่าเทียมกัน มีความเจริญก้าวหน้า มีโอกาสพัฒนาด้านสติปัญญา ความสามารถ และบุคลิกภาพ มีศักดิ์และสิทธิ์ที่จะเป็นเจ้าของประเทศ

องค์ประกอบของรัฐในการที่จะจัดว่าสังคมใดเป็นรัฐ หรือรัฐประชาชาติตามที่เรียกกันในปัจจุบันนั้น ต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ ประชากร อาณาเขต รัฐบาล และอธิปไตย และจะต้องมีครบถ้วน ทั้ง 4 ประการ จะขาดประการใดประการหนึ่งไม่ได้

หน้าที่ของรัฐ

1. หน้าที่เกี่ยวกับการบริหารการปกครอง ป้องกันประเทศโดยจัดให้มี

- 1.1 องค์กรหน่วยงานของชาติ เพื่อการบริหารการปกครองดำเนินการตามกฎหมาย ให้การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค และป้องกันการละเมิดทั้งในส่วนเอกชนและมหาชน
- 1.2 การรักษาความสงบภายใน ดำเนินการให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ป้องกัน ระวัง และปราบปรามอาชญากรรม

- 1.3 การหารายได้ เพื่อการใช้จ่ายของประเทศ เพื่อการพัฒนาและความมั่นคง ประเทศด้วยการเก็บภาษีอากรที่เป็นธรรม มีความเสมอภาค ทั่วถ้วน
- 1.4 ดำเนินการเพื่อรักษาเอกราชอธิปไตย ด้วยการมีกำลังป้องกันตนเอง เป็นมิตร และมีสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ ทั้งด้านการเมือง และเศรษฐกิจ
2. ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริการและการสวัสดิการ มุ่งอำนวยความสะดวก บำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชน ในส่วนที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย การศึกษา การประกอบอาชีพ และอื่น ๆ เพื่อความมีชีวิตที่มีมาตรฐาน มีศักดิ์และสิทธิ์แห่งชีวิตการเป็นพลเมืองของประเทศ
3. หน้าที่เกี่ยวกับอาชีพและการจัดการสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาค ในโอกาสทางเศรษฐกิจสนับสนุนส่งเสริมให้เอกชนมีความสามารถ มีความเข้มแข็งในการอาชีพของตนเองได้ การป้องกันการถูกกดขี่ข่มเหงรังแกจากผู้ที่ยึดมั่นกว่าเป็น สิ่งจำเป็นยิ่ง

ในการทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนนั้นรัฐได้มอบให้ อยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจ ให้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ป้องกัน ระวัง และปราบปรามอาชญากรรม มุ่งอำนวยความสะดวก บำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชน ตำรวจจึงเป็นผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบอันใหญ่หลวงในการดูแลคุ้มครอง ให้เกิดความสงบสุขแก่พลเมืองของประเทศ สามารถแบ่งตำรวจตามหน้าที่รับผิดชอบได้เช่น ตำรวจกองปราบ ตำรวจดับเพลิง ตำรวจน้ำ ตำรวจตระเวนชายแดน ตำรวจรถไฟ ตำรวจป่าไม้ ตำรวจจราจร ตำรวจนครบาล ตำรวจทางหลวง ตำรวจภูธร ตำรวจลับ ตำรวจวัง ตำรวจสภา ตำรวจสันติบาล ตำรวจหลวง เป็นต้น ตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าพนักงานที่สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง มีฐานะเป็นกรม และอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี

อำนาจหน้าที่ของตำรวจในการพิทักษ์ไว้ซึ่งความสงบสุขของชาติและประชาชน สามารถสรุปได้จากพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 6 ดังนี้

1. รักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ
2. ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดทางอาญา

3. ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และให้บริการแก่สังคมในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
4. รักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2478 กำหนดถึงอำนาจหน้าที่ของตำรวจ ไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. ตำรวจเป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รักษาความสงบของประชาชน
2. ตำรวจเป็นพนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาภายในเขตอำนาจของตนตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทย
3. อำนาจการจับกุมผู้กระทำความผิดในคดีอาญา อาจเป็นทั้งในกรณีที่มีหมายค้น และไม่มีหมายจับรวมถึงการค้นตัวในที่สาธารณะสถาน
4. อำนาจควบคุมตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกจับไว้ได้ตามกำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย
5. อำนาจตรวจค้นเคหสถาน ที่อยู่อาศัย และสำนักงานของบุคคลอันเป็นที่โรฐานตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

จะเห็นได้ว่าการใช้อำนาจหน้าที่ของตำรวจซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้เพราะเหตุผลความจำเป็นในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ล้วนเป็นเหตุผลที่รัฐธรรมนูบัญญัติให้การยอมรับว่ามีความสำคัญในลำดับที่เหนือกว่าสิทธิและเสรีภาพในด้านต่างๆ ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ด้วยเหตุผลสำคัญก็คือ การรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือการรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน จะเป็นการคุ้มครองรักษาสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยส่วนรวมให้ดำรงอยู่ได้

รัฐจึงกำหนดให้เจ้าพนักงานนั้นมีบทบาทในสังคมที่เหนือกว่าบุคคลธรรมดาบางประการ ซึ่งมีผลมาจากอำนาจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติและต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย จึงต้องมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อคุ้มครองและควบคุมบุคคลผู้เป็นเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ในการคุ้มครองเจ้าพนักงานจะต้องมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจเจ้าพนักงานปฏิบัติการในหน้าที่ หากมีการ

ต่อผู้จัดขวางเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติตามหน้าที่ ผู้กระทำได้รับโทษในความผิดฐานต่อผู้จัดขวางเจ้าพนักงาน หรือการทำร้ายเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่มีผลให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น เป็นต้น ในขณะที่การควบคุมเจ้าพนักงาน กฎหมายก็ได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อจำกัดขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานไม่ให้ กระทำการเกินกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานนี้ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ลักษณะ 2 หมวด 2 เรื่องความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ จะเห็นได้ว่าเจ้าพนักงานนั้นเป็นบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้ทั้งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติการ ซึ่งอาจได้รับทั้งคุณและโทษจากบทบัญญัติของกฎหมายจึงต้องกระทำการด้วยความระมัดระวัง และหากกระทำการนอกขอบเขตที่กฎหมายให้ไว้ก็จะมีมาตรการลงโทษเจ้าพนักงานไว้เป็นการเฉพาะซึ่งมีบทลงโทษที่หนักยิ่งกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า อำนาจอรัฐในการรักษาความปลอดภัย หรือการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองโดยเจ้าหน้าที่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการใช้อำนาจบริหารในการปกครองบ้านเมือง และยังเป็นองค์ประกอบสำคัญหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะได้กล่าวถึงแนวคิดในการบริหารงานยุติธรรมในอันดับต่อไป

2.2 ทฤษฎีในการบริหารงานยุติธรรม¹

ปัจจุบันในระบบการดำเนินคดีอาญา (The Criminal Process) มักอยู่ภายใต้อิทธิพลแนวความคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับระบบงานยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice System) ที่ขัดแย้งกันอยู่ 2 ทฤษฎี ด้วยกันคือ

2.2.1 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Theory)

เป็นทฤษฎีที่เน้นหนักทางด้านประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม มุ่งการควบคุมอาชญากรรมเป็นสำคัญ มุ่งถึงการควบคุม ระงับ และปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก ถือว่าหน้าที่สำคัญที่สุดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาคือ การควบคุมและปราบปรามอาชญากรรม การที่จะรักษาไว้ให้ได้ซึ่งความสงบสุขของสังคม ต้องมีการควบคุมอาชญากรรมอย่างแน่นหนา คดีอาญาทั้งหลายทั้งปวงที่เข้ามาสู่ระบบงานยุติธรรมทางอาญาตามทฤษฎีนี้ จะต้องดำเนินไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ไม่หยุดชะงัก โดยมีกระบวนการกลั่นกรองในแต่ละขั้นตอน และขั้นตอนต่าง ๆ จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและเป็นการปฏิบัติงาน

¹ ประธาน วัฒนาวณิชย์, “ระบบความยุติธรรมทางอาญา : แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรม,” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 9 (กันยายน 2520): 142-171.

ประจำ ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่การสืบสวนก่อนทำการจับกุม การจับกุม การสอบสวนภายหลังการจับกุม การเตรียมคดีเพื่อฟ้องศาล การพิจารณาคดีและการพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด และการปลดปล่อยจำเลย ดังนั้น การดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ในกระบวนการยุติธรรมจึงต้องมีความรวดเร็ว ซึ่งหมายถึงโอกาสที่ผู้กระทำความผิดจะหลุดพ้นจากการถูกพิพากษาลงโทษได้น้อยที่สุด ทฤษฎีนี้ถือว่าวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ การวินิจฉัยคดีให้เสร็จไปตั้งแต่ขั้นตอนต้น ๆ ของกระบวนการยุติธรรม อันได้แก่ ตำรวจและอัยการ อันจะทำให้ผู้ต้องสงสัยหรือผู้บริสุทธิ์ได้รับการปลดปล่อยโดยเร็ว และในขณะเดียวกันก็จะทำให้การดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่มีพยานหลักฐานแน่นหนา หรือผู้ต้องหาไร้สารภาพซึ่งกล่าวได้ว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญาในรูปแบบนี้ จำเป็นต้องมีทั้งความรวดเร็วและแน่นอนในอันที่จะควบคุมอาชญากรรม และหยุดยั้งอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่สังคม

2.2.2 ทฤษฎีนิติธรรม (Due Process Theory)

เป็นทฤษฎีที่ยึดถือกฎหมายเป็นหลักสำคัญในการดำเนินคดีอาญา บางครั้งเรียกว่ารูปแบบที่ยึดถือการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยทฤษฎีนี้จะมุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นไปตามแนวโน้มของพัฒนาการ ในเรื่องเสรีนิยม (Liberalism) แนวความคิดเรื่องประชาธิปไตย (Democratic) และสิทธิมนุษยชน (Human Rights) จึงถือหลักว่าคนจะผิดได้จะต้องผ่านการตัดสินของศาล การดำเนินคดีจะต้องกระทำ ลงไปโดยมิให้ผิดพลาดได้ จะต้องไม่มีอคติ และไม่ใช้อำนาจในทางที่ผิด การดำเนินการของพนักงานอัยการหรือตำรวจ ไม่ว่าจะเป็นการจับกุม หรือการค้น หรือการกระทำการอื่นใดเกี่ยวกับคดีจะถูกตรวจสอบโดยเข้มงวดจากศาล ผู้บริสุทธิ์จะต้องได้รับการป้องกัน ผู้ผิดก็ควรจะได้รับ การลงโทษที่เป็นประเด้นหลักของรูปแบบที่ยึดถือกฎหมายเป็นสำคัญ ก็จะต้องว่าใครทำผิดหรือไม่นั้น จะต้องดำเนินไปตามวิธีที่ทำให้เชื่อว่าความเป็นธรรมได้เกิดขึ้นแล้ว ผู้ที่ถูกสงสัยว่ากระทำผิดจึงยังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่นกว่าจะได้ พิสูจน์ในวาระสุดท้ายว่าเขากระทำผิดจริง ดังนั้นการดำเนินคดีอาญาจึงต้องมีความเป็นธรรมเป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม โดยจะมีอุปสรรคขัดขวางมิให้ผู้ต้องหาถูกส่งผ่านไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมอย่างสะดวกไม่ได้ ทฤษฎีนี้ไม่เห็นด้วยกับการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างไม่เป็นทางการของทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมในขั้นตำรวจ อัยการ แต่เห็นว่าจะต้องจัดให้มีการพิจารณาคดีหรือไต่สวนข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาอย่างเป็นทางการและเปิดเผยในศาลสถิตยุติธรรม ทฤษฎีนี้จึงถือว่าบุคคลจะไม่ถูกกล่าวหาว่าประกอบอาชญากรรมเพียงเพราะมีพยานหลักฐานว่าได้กระทำเท่านั้น แต่จะมีความผิดต่อเมื่อผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณาพิพากษาชี้ขาดแล้วว่ามีความผิด นอกจากนี้ผู้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาจะต้องปฏิบัติตามคัวบท

กฎหมายต่าง ๆ ที่ให้ความคุ้มครองสิทธิบุคคลอย่างถ่วงถ่วงแล้ว และทฤษฎีนี้ยังยอมรับว่ามีต่อองค์กร คณะผู้พิพากษาที่เป็นกลางและไม่ลำเอียงเท่านั้นที่เชื่อถือได้

แม้ว่าความแตกต่างในเป้าหมายหลักของสองทฤษฎีนี้จะไม่ปรากฏ เพราะต่างมุ่งรักษา ความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคมเป็นส่วนรวม แต่วิถีทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายหลัก นั้นแตกต่างกันอย่างแนบแน่น วิถีทางหนึ่งเป็นวิถีทางที่เน้นประสิทธิภาพ แต่อีกวิถีทางหนึ่งเน้นที่ คุณภาพ คำว่าประสิทธิภาพตามนัยแห่งกระบวนการยุติธรรมนั้นมีได้หมายความถึงปริมาณแต่เพียง อย่างเดียว แต่ประสิทธิภาพคือการประสพผลสำเร็จโดยการลงแรงและทุนน้อยที่สุด มิใช่พิจารณา ว่าผลสำเร็จที่มีปริมาณมากกว่าเป็นเครื่องชี้ประสิทธิภาพ ส่วนการเน้นที่คุณภาพนั้นเป็น กระบวนการที่ละเอียดอ่อนซับซ้อน สามารถแก้ไขจุดบกพร่องของตัวเองได้ และมีมาตรฐานเป็น เช่นเดียวกันในทุกกรณี ตัวอย่างของความแตกต่างระหว่างความคิดของกระบวนการนิติธรรมและการ ควบคุม อาชญากรรมจึงอยู่ที่วิธีปฏิบัติ (Procedures) ในทางทฤษฎีความคิดทางการควบคุม อาชญากรรมอาจเป็นผลทำให้สังคมยอมรับการปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่บาง ประการ เช่น การจับกุมโดยมิชอบ คั่นโดยมิชอบ การสอบสวนโดยใช้กำลังบังคับขู่เข็ญและล่อลวง หรือวิธีอื่นใด ส่วนกระบวนการนิติธรรมเน้นทางด้านวิธีการแสวงหาข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้ ใน กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือละเมิดกฎหมาย ศาลจะให้ดุลยพินิจให้ปล่อยตัว จำเลยหรือให้พิจารณาคดีใหม่ได้

2.3 ปัญหาการรักษาความปลอดภัยโดยเจ้าหน้าที่รัฐ

แม้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมแต่ก็มีข้อจำกัดหรือปัญหา บางประการที่ทำให้การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทเสริมการทำงานของ เจ้าหน้าที่ตำรวจดังนี้

1. เขตอำนาจของตำรวจ แม้ว่าตำรวจจะมีเขตอำนาจตามกฎหมายทั่วราชอาณาจักร แต่ส่วน ใหญ่การบังคับใช้อำนาจตามกฎหมายนั้นอยู่ในเขตพื้นที่สาธารณะ ตำรวจจะไม่เข้าไปในสถานที่ ส่วนบุคคลเว้นแต่จะเป็นการร้องขอให้ช่วยด้วยเหตุฉุกเฉิน หรือประชาชนเรียกให้ตำรวจช่วย กระทำการบางอย่าง ตำรวจมีหน้าที่ตรวจตราลาดตระเวนตามพื้นที่สาธารณะ แต่ก็ไม่สามารถคาดหวังให้ ตำรวจตรวจตราลาดตระเวนตามสถานที่ส่วนบุคคลได้ เนื่องจากตำรวจมีหน้าที่ในการรักษาความ สงบเรียบร้อยต่อประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึง ดังนั้นจึงไม่ใช่หน้าที่ของตำรวจที่ จะต้องยืนยามประจำการตามสถานที่ส่วนบุคคลหรือสถานที่เอกชน เช่น สถานที่ประกอบธุรกิจ ห้างสรรพสินค้า โรงงาน หมู่บ้านจัดสรร เพื่อให้บริการด้านความปลอดภัยแก่บุคคลเพียงบางกลุ่ม

2. แม้ว่าตำรวจมีหน้าที่บังคับทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน ผู้รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม สืบสวน สอบสวน จับกุมผู้กระทำความผิดอาญาบ้านเมืองเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แต่ภาคเอกชน ธุรกิจ ร้านค้า บุคคลก็ยังคงต้องการให้มีการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน เช่น นักสืบเอกชนในการสืบสวนการกระทำผิดอาญาต่างๆ เพื่อหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมหรือเพื่อเสริมพยานหลักฐานของตำรวจให้แน่นหนาขึ้น เช่น ในคดีอาชญากรรมที่เกี่ยวกับความรุนแรง อาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน อาชญากรรมทางธุรกิจ การลักทรัพย์ขโมยออกนอกโรงภายในองค์กรจากพนักงานระดับล่างถึงผู้บริหารระดับสูง การจารกรรมข้อมูลทางธุรกิจ การฉ้อโกงประกัน โดยอาชญากรรมบางประเภท เช่น อาชญากรรมทางการเงิน เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความรู้ความชำนาญนั้นมีไม่เพียงพอ จำต้องอาศัยทักษะความสามารถของผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นเอกชนร่วมด้วย นอกจากนี้แล้วการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนยังให้บริการบางประเภทที่นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ของตำรวจอีกด้วย เช่น การสืบหาพยานหลักฐานของคู่สมรสที่นอกใจโดยนักสืบเอกชน การให้ความอารักขาในการขนส่งเงินหรือของมีค่า ยิ่งไปกว่านั้นในยุคปัจจุบันที่สังคมสืบสนอลหม่าน ประชาชนหวาดกลัวต่อการก่อการร้าย ความก้าวล้ำทางเทคโนโลยีและภัยคุกคามจากการทำลายข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยภารกิจมากมายเหล่านี้ เจ้าหน้าที่รัฐเพียงลำพังไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ในการรักษาความปลอดภัยให้แก่สังคมได้

3. ปัญหาความรับผิดชอบเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหารายได้พิเศษนอกเวลาปฏิบัติหน้าที่โดยการรับจ้างเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย เอกชน ธุรกิจ ร้านค้า เช่น ร้านค้าทองคำมักนิยมว่าจ้างเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ออกกะแล้วให้รักษาความปลอดภัยแก่ตน เนื่องจากข้อได้เปรียบทางด้านความรู้ความสามารถ การผ่านการฝึกอบรม ประสบการณ์ และสิทธิพิเศษในเครือข่ายของตำรวจ อย่างไรก็ตาม การว่าจ้างเจ้าหน้าที่ตำรวจนอกเวลาปฏิบัติหน้าที่ราชการอาจนำไปสู่ปัญหาทางด้านจริยธรรมได้ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นมีความรับผิดชอบต่อใคร กรมตำรวจหรือผู้ว่าจ้าง ใครเป็นผู้รับผิดชอบหากเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานผิดพลาดและก่อความเสียหาย ใครควรเป็นผู้จ่ายค่ารักษาพยาบาลเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับบาดเจ็บขณะปฏิบัติงานให้แก่ผู้ว่าจ้าง เอกชน กรมตำรวจยังต้องจ่ายเงินเดือนแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ป่วยเนื่องจากการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ว่าจ้างเอกชนหรือไม่ หากขณะปฏิบัติงานให้แก่ผู้ว่าจ้างเอกชนอยู่นั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจพบเห็นอาชญากรรมในท้องถนน หน้าที่ใดมาก่อนระหว่างการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ว่าจ้างเอกชนนั้นหรือหน้าที่ของการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์

4. อัตรากำลังพลอันจำกัดของเจ้าหน้าที่ตำรวจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรม จากการศึกษาในลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา เฟลสัน² ประมาณว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 คน รับผิดชอบพื้นที่ในการลาดตระเวนกว่า 3000 แห่ง ถ้าจะลาดตระเวนให้ทั่วภายใน 1 วัน เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องลาดตระเวนแห่งละ 29 วินาที ซึ่งอธิบายได้ว่า เหตุใดเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงจับผู้กระทำความผิดคาน้ำเกลือได้น้อยกว่า 1 % และนโยบายในการเพิ่มอัตรากำลังพลของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรมไม่อาจสัมฤทธิ์ผลได้ การศึกษาทำนองเดียวกันนี้ในประเทศออสเตรเลียโดยการสำรวจผู้เสียหายให้ผลเช่นเดียวกัน ประมาณกันว่าทุกๆ การรายงานอาชญากรรม 1000 คดี มีเพียง 43 คดีที่เป็นความผิดตามกฎหมาย และมีเพียง 1 คนที่ถูกลงโทษจำคุก ดังนั้นภาคเอกชน ธุรกิจ บุคคลจึงไม่อาจหวังพึ่งพาเจ้าหน้าที่รัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวในการป้องกันอาชญากรรมได้ แต่ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการป้องกันอาชญากรรม

5. การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐบางคนโดยมิชอบ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจมักจะถูกกล่าวหาจากประชาชนเสมอว่าใช้อำนาจไม่เป็นธรรม ริดไถ กลั่นแกล้ง ข่มเหงรังแกประชาชนที่ไม่มีทางต่อสู้ แกล้งคุมขังเพื่อเรียกร้อยผลประโยชน์ ขอล่าคุ้มครอง แกล้งจับกุมแล้วหาพยานหลักฐานที่หลังเป็นต้น ในฐานะผู้รักษากฎหมายและฝูงไ่วซึ่งความยุติธรรมกลับทำการสืบสวน สอบสวน ไม่รอบคอบ ไม่ครบทุกแง่มุม เมื่ออัยการส่งฟ้องศาล ซึ่งก็มีจำนวนมากคดีที่ศาลสั่งปล่อยเพราะข้อมูลไม่เพียงพอ การละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ การปฏิบัติหน้าที่โดยล่าช้า หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเหล่านี้ ย่อมเป็นสาเหตุหนึ่งที่ประชาชนพึงช่วยเหลือตนเองซึ่งทางเลือกหนึ่งนั่นก็คือการจ้างนักสืบเอกชนเพื่อดำเนินการหาพยานหลักฐานเอง หรือการจ้างพนักงานรักษาความปลอดภัยเพื่อป้องกันอาชญากรรม

2.4 เปรียบเทียบการรักษาความปลอดภัยภาครัฐและภาคเอกชน

ในอดีตนั้น การรักษาความปลอดภัยเกิดจากการที่ประชาชนรวมกลุ่มกันเพื่อปกป้องตนเองและผู้อื่นจากศัตรูและสัตว์ร้าย ต่อมาเมื่อสังคมมนุษย์ได้ขยายตัวมากขึ้น จึงเกิดการตกลงกันมอบอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่อำนาจรัฐตามทฤษฎีสัญญาประชาคม โดยรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำเพื่อให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัย ต่อมาเมื่อประเทศมีความ

² Tim Prenzler and Rick Sarre, "Regulating Private Security in Australia," *Australian Institute of Criminology* 98 (November 1998): 2.

เจริญเติบโตก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มี อาชญากรรมและปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย อำนาจรัฐไม่อาจรักษาความปลอดภัยให้แก่ประชาชน ทุกคนได้อย่างทั่วถึงที่ ดังนั้นรัฐให้อำนาจประชาชนในการตอบโต้อาชญากรรมหรือการป้องกัน สิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็น ภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 นอกจากข้อจำกัดทางด้าน งบประมาณและกำลังพลอันจำกัด ทำให้รัฐไม่สามารถตอบโต้อาชญากรรมได้อย่างทั่วถึงและ ทั่วถึงที่แล้ว ภาครัฐก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการด้านการรักษาความปลอดภัยของแต่ละ ละบุคคลได้ เช่น เมื่อบุคคลต้องการการรักษาเป็นพิเศษเมื่อดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน หรือเมื่อ สถานประกอบธุรกิจ โรงงาน ร้านค้า หมู่บ้านจัดสรร ต้องการการตรวจตรา ลาดตระเวนอย่าง สม่าเสมอในพื้นที่ส่วนบุคคลเหล่านั้น ก็ทำให้ประชาชนต้องช่วยเหลือตนเองด้วยการว่าจ้าง พนักงานรักษาความปลอดภัยมาดูแล การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนจึงได้เข้ามาช่วยเหลือแบ่ง เบาภารกิจของรัฐและเป็นส่วนเสริมในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม

ความแตกต่างของการรักษาความปลอดภัยภาครัฐและภาคเอกชนมีหลายประการด้วยกัน เช่น การรักษาความปลอดภัยภาครัฐได้รับงบประมาณจากภาษีอากรของประชาชน จึงมุ่งสนใจ ผลประโยชน์สาธารณะและให้บริการประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน เช่น การลาดตระเวนในเขตพื้นที่ สาธารณะ ขณะที่การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนเป็นการดำเนินทางธุรกิจจึงเป็นการแสวงหา กำไรและมุ่งประโยชน์ของผู้ว่าจ้างเป็นสำคัญ เป็นการให้บริการเฉพาะผู้ที่ว่าจ้างเท่านั้น เช่น การ อารักขาผู้ว่าจ้าง การลาดตระเวนในเขตพื้นที่ส่วนบุคคล นอกจากนี้แล้ว การรักษาความปลอดภัย ภาครัฐมีลักษณะมุ่งเน้นที่การปราบปรามโดยการจับกุมและสืบสวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้นแล้ว แม้ว่าจะมีการป้องกันโดยการตรวจตราลาดตระเวน หรือการให้บริการรถโดยสารยามกลางคืนแก่ สตรีเพื่อป้องกันอาชญากรรมก็ตาม ในขณะที่การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนนั้นมุ่งเน้นที่การ ป้องกันมากกว่า เช่น การป้องกันความสูญหายหรือความเสียหายต่างๆ

ข้อแตกต่างอีกประการหนึ่งก็คือ อำนาจของการรักษาความปลอดภัยภาครัฐจะมีลักษณะที่ เฉพาะเจาะจงโดยเกิดจากมีกฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐไว้อย่างเฉพาะเจาะจง การให้คุณให้ โทษและอำนาจบังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่รัฐมีลักษณะรวมศูนย์ มีการกำกับดูแลตรวจสอบและ ควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างเข้มงวด มีกฎระเบียบวินัยที่เคร่งครัด หากเจ้าหน้าที่รัฐ ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบอาจถูกร้องเรียนต่อหน่วยงาน หรือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน หรืออาจ ถูกตรวจสอบด้วยอำนาจตุลาการหรือศาล เช่นในข้อหาปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 157 สำหรับพนักงานรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนนั้นได้รับอำนาจตาม กฎหมายจากการเป็นตัวแทนของผู้ว่าจ้างและอำนาจตามกฎหมายในฐานะที่เป็นราษฎรคนหนึ่ง ใน

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในการควบคุมหรือการกำกับดูแลการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนโดยหน่วยงานของรัฐ ดังนั้นธุรกิจรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนจึงเป็นการกำกับดูแลหรือการควบคุมภายในตัวบริษัทเอง ซึ่งไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันในธุรกิจรักษาความปลอดภัยนี้ ดังนั้นบริษัทรักษาความปลอดภัยที่มีขนาดเล็กซึ่งมีงบประมาณน้อยให้การฝึกอบรมแก่พนักงานรักษาความปลอดภัยไม่เพียงพอและอาจเกิดความเสียหายแก่ตัวพนักงานรักษาความปลอดภัยเองและผู้ว่าจ้างได้

2.5 การรักษาความปลอดภัย

ปัจจุบันอาชญากรรมต่อธุรกิจกำลังเพิ่มขึ้นทั่วโลก อาชญากรรมต่อธุรกิจมีตั้งแต่การกระทำที่ไม่รุนแรง เช่น การตัดช่องย่องเบา การเจาะเซฟ การลักขโมยของในห้างสรรพสินค้า ไปจนถึงการกระทำที่รุนแรง เช่น การปล้นธนาคาร ปล้นรถขนเงิน หรือการกระทำของผู้ก่อการร้าย เช่น การวางระเบิด การวางเพลิง หรืออาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากบุคคลภายในองค์กร เช่น การฉ้อโกง การขโมยเอกสารธุรกิจของพนักงานซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ตั้งแต่ระดับต่ำจนถึงระดับสูง เช่น กรณีของธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ เป็นต้น การรักษาความปลอดภัยจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง

3

การรักษาความปลอดภัยอาจแบ่งได้หลายระดับ เช่น ระดับหน่วยราชการและระดับธุรกิจเอกชน ในระดับหน่วยราชการมีระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2517 กำหนดให้ส่วนราชการทั้งหลายมีหน้าที่รักษาความปลอดภัยโดยป้องกันความลับ ทรัพย์สิน และข้าราชการในส่วนราชการของตนให้พ้นจาก การรั่วไหลของความลับ การจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย และการกระทำอื่นใดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยแห่งชาติ ซึ่งการรักษาความปลอดภัยตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2517 สามารถนำมาเป็นตัวอย่างของการรักษาความปลอดภัยในภาคเอกชนได้

ในธุรกิจเอกชน การรักษาความปลอดภัย มักหมายถึงการป้องกันภัยหรือความเสียหายที่กระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ ผลกำไร ต่อธุรกิจ เช่น การทุจริตของพนักงาน การโจรกรรม การจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย อัคคีภัย และอุบัติเหตุที่ทำให้เสียหายต่างๆ

³ เดชนัน จรูญเรืองฤทธิ์, *ความรู้พื้นฐานเรื่องการรักษาความปลอดภัยสำหรับผู้บริหาร*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), หน้า 58-71.

2.5.1 การรักษาความปลอดภัยตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2517⁴

สามารถแบ่งภัยที่เกิดจากการกระทำของคนโดยตั้งใจออกเป็น 4 ประการ คือ การโจรกรรม การจารกรรม การก่อวินาศกรรมและการบ่อนทำลาย โดยมีความหมายดังต่อไปนี้

การโจรกรรม หมายถึง การลักหรือขโมยทรัพย์สิน ยักยอก นื้อ โกง และ/หรือปล้นทรัพย์สิน

การจารกรรม หมายถึง การกระทำใดๆ โดยทางลับเพื่อให้ได้ ล่วงรู้หรือได้ไป และ/หรือส่ง สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการให้แก่ผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่ หรือผู้ไม่มีความจำเป็นต้องทราบ โดยมี เหตุผลที่เชื่อได้ว่า การกระทำดังกล่าวจะเป็นผลร้ายต่อความมั่นคงแห่งชาติ หรือความสงบเรียบร้อย ภายใน หรือระบอบการปกครอง หรือเสถียรภาพของรัฐบาลหรือการกระทำเพื่อประโยชน์แก่รัฐ ต่างประเทศ หรือเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล

การก่อวินาศกรรม หมายถึงการกระทำใดๆ เพื่อทำลาย ทำความเสียหายต่อทรัพย์สิน วัสดุ อาคาร สถานที่ ยุทธปัจจัย สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกหรือรบกวน ขัดขวาง หน่วง เหนี่ยวระบบการปฏิบัติงานใดๆ รวมทั้งการประทุษร้ายต่อบุคคลซึ่งทำให้เกิดความปั่นป่วนทาง การเมือง การทหาร การเศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยา หรือทางใดทางหนึ่ง ด้วยความมุ่งหมายที่จะ ให้เกิดผลร้ายต่อความสงบเรียบร้อย ขวัญ ผลประโยชน์ หรือความมั่นคงแห่งชาติ

การบ่อนทำลาย หมายถึง การกระทำใดๆ ที่มุ่งก่อให้เกิดความแตกแยก ความปั่นป่วน ความ กระด้างกระเดื่อง อันจะนำไปสู่การก่อความไม่สงบ หรือความอ่อนแอภายในชาติ ในทางการเมือง การทหาร การเศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยา หรือทางใดทางหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เปลี่ยนแปลงระบอบ หรือล้มล้างสถาบันการปกครองของประเทศหรือเพื่อทำลายความจงรักภักดี ของประชาชนต่อสถาบันของชาติ หรือเพื่อประโยชน์แก่รัฐต่างประเทศ

การรักษาความปลอดภัย หมายถึง บรรดามาตรการที่กำหนดขึ้นตลอดจนการดำเนินการทั้ง ปวงเพื่อพิทักษ์รักษา และคุ้มครองป้องกันสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ ข้าราชการ ส่วน ราชการและทรัพย์สินของแผ่นดินให้พ้นจากการรั่วไหล การจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อน ทำลาย และการกระทำอื่นใดที่มีผลกระทบกระเทือน หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งชาติ ถ้าแบ่ง การรักษาความปลอดภัยออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยบุคคล การรักษาความ ปลอดภัยเอกสาร การรักษาความปลอดภัยสถานที่ จะป้องกันภัยต่างๆ ได้ดังนี้

⁴ ระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2517

2.5.1.1 การรักษาความปลอดภัยบุคคล จะป้องกันภัยได้ทั้ง 4 ประเภทคือ การโจรกรรม การจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย โดยการรักษาความปลอดภัยบุคคล ไม่ได้หมายถึงการอารักขาบุคคลสำคัญ แต่หมายถึง การคัดเลือก ตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคล การรับรองความไว้วางใจบุคคลเพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติ และอุปนิสัยเหมาะสมอัน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ มั่นคง จงรักภักดี เชื่อถือ ไว้วางใจได้มาทำงาน

- ความมุ่งหมาย การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคลกำหนดขึ้นด้วยความมุ่งหมาย เพื่อเลือกเฟ้นตรวจสอบให้ได้บุคคลที่มีลักษณะเหมาะสมแก่การบรรจุเข้าเป็นพนักงาน หรือให้ปฏิบัติหน้าที่

- ข้อพิจารณาในการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล พิจารณาในเรื่องการตรวจสอบบุคคลเพื่อบรรจุเข้าเป็นพนักงานและการอบรมเรื่องการรักษาความปลอดภัย

- หลักการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคล การตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อหาคุณลักษณะดังต่อไปนี้

ก. มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมาย ข้อบังคับ หรือระเบียบว่าด้วยการบรรจุเข้าเป็นพนักงาน

ข. ต้องไม่มีพฤติกรรมที่ขัดต่อระบบการรักษาความปลอดภัย

ค. มีความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นที่ยอมรับในความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน

ง. มีคุณลักษณะดี เช่น อุปนิสัย ความสุขุมรอบคอบ

- กรรมวิธีในการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมบุคคล ต้องขอให้กรมตำรวจตรวจสอบพิมพ์ลายนิ้วมือและประวัติอาชญากรรม และทำบันทึกประวัติในแบบประวัติบุคคล

2.5.1.2 การรักษาความปลอดภัยสถานที่ ป้องกันภัยได้ 3 ประเภทคือ การโจรกรรม การจารกรรม การก่อวินาศกรรม โดยการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ หมายถึง การป้องกันอาคาร สถานที่ ทรัพย์สิน ตลอดจนบุคคลให้พ้นจากภัย ซึ่งมาตรการในการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ ได้แก่ การกำหนดพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัย การตั้งเครื่องกีดขวาง การให้แสงสว่าง ระบบสัญญาณแจ้งเหตุ ระบบการสื่อสาร การควบคุมบุคคลและยานพาหนะ ระบบป้องกันอัคคีภัย

2.5.1.2.1 มาตรการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ ให้หน่วยงานจัดให้มีการปรึกษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ที่เหมาะสม โดยพิจารณาใช้มาตรการ ดังต่อไปนี้

ก. เครื่องกีดขวาง คือ เครื่องมือที่ใช้ป้องกันขีดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวบุคคล สัตว์ หรือ ยานพาหนะ ที่ไม่มีสิทธิ์เข้าไปในพื้นที่รักษาความปลอดภัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ เครื่องกีดขวางธรรมชาติ เช่น ทะเล แม่น้ำ ลำคลอง ฯลฯ และเครื่องกีดขวางที่ประดิษฐ์ขึ้น เช่น รั้วลวดหนาม เครื่องกั้นถนน กำแพง ลูกกรงเหล็ก ฯลฯ

ข. การให้แสงสว่างมี 2 วิธี ได้แก่ การใช้แสงสว่างโดยตรง คือ การพุ่งแสงสว่างส่องไปยังจุดใดจุดหนึ่งที่ต้องการ เช่น ตัวอาคาร รั้ว หรือประตู เป็นต้น และการใช้แสงสว่างกระจายรอบตัว คือ ทำให้มีความสว่างทั่วบริเวณ ดวงไฟควรรอยู่ในระดับสูง และต้องให้มีรัศมีแสงสว่างของดวงหนึ่ง ๆ ทับเลยเข้าไปในรัศมีของดวงข้างเคียง เพื่อมิให้มีพื้นที่อับแสงระหว่างรัศมีดวงไฟ

ค. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยสถานที่ คือ เวนรักษาความปลอดภัยประจำวัน ขามรักษาการณ์ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ซึ่งต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. หน้าที่ โดยขามรักษาการณ์มีหน้าที่ป้องกันบริเวณเขตหวงห้ามทั้งหมด ตลอดจนวัสดุและสิ่งอุปกรณ์ที่ปวง ทำการตรวจสอบบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของต่างๆ ที่นำเข้ามาหรือออกไปจากอาคารสถานที่ ให้ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับต่างๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัยอุบัติเหตุ และภัยอันตรายอื่น ๆ

2. การติดต่อสื่อสาร ในกรณีที่มีขามรักษาการณ์ ควรมีโทรศัพท์ติดตั้งไว้ ณ จุดอันเหมาะสมที่สุดในเส้นทางของขามรักษาการณ์

3. ระบบสัญญาณแจ้งภัย คือ วิธีการใช้เครื่องมือทางเทคนิคสำหรับตรวจและแจ้งให้ทราบในเมื่อมีการเข้าใกล้ หรือการลวงล้ำเข้ามาในพื้นที่รักษาความปลอดภัย

4. การฝึกอบรม เพื่อให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยสถานที่ มีความรู้ในเรื่องต่างๆ ดังนี้ คือ การป้องกันการโจรกรรมและการก่อวินาศกรรม บริเวณสถานที่ทั้งหมด จุดสำคัญของสถานที่ ที่ตั้งสวิทซ์ไฟฟ้าที่สำคัญ เครื่องมือเครื่องใช้ในการดับเพลิง การติดต่อสื่อสารในหน่วยรักษาความปลอดภัย วิธีต่อสู้ป้องกันตัวตามความเหมาะสมระบบที่ใช้สำหรับแสดงตนซึ่งสถานที่นั้นได้กำหนดไว้ และการใช้อาวุธ

2.5.1.2.2 การควบคุมบุคคลและยานพาหนะ

- การควบคุมบุคคล พึ่งปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ก. จัดให้มีบัตรผ่านสำหรับบุคคลภายใน และภายนอก
- ข. จัดให้มีการบันทึกหลักฐานสำหรับบุคคลภายนอก เช่น ผู้มาติดต่อ ช่างก่อสร้าง
- ค. จัดให้มีที่พักรักษาตัวหรือเยี่ยมไว้เป็นพิเศษต่างหาก และไม่ควรมอบอนุญาตให้ผู้มาเยี่ยมเข้าไปยังที่ทำงาน

- การควบคุมยานพาหนะ พึ่งปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ก. มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบยานพาหนะประจำอยู่ที่ช่องทางเข้า-ออกของสถานที่ตั้ง
- ข. ทำบันทึกหลักฐานยานพาหนะ เข้า-ออก ตามหัวข้อเหล่านี้ คือ วันเวลาที่ยานพาหนะเข้า-ออก ชื่อคนขับและชื่อผู้โดยสาร เลขทะเบียนยานพาหนะ ลักษณะและจำนวนสิ่งของที่บรรทุกบนยานพาหนะที่นำเข้ามาและนำออก วัตถุประสงค์และสถานที่ที่ยานพาหนะจะเข้าไป และวันเวลาที่ยานพาหนะผ่านออก
- ค. จัดที่จอดรถให้อยู่ห่างจากตัวอาคารที่สำคัญและ/หรือ สิ่งของที่ติดเพลิงง่าย ประมาณไม่น้อยกว่า 6 เมตร

2.5.1.2.3 พื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัย คือพื้นที่ที่มีการจำกัดขอบเขตโดยแนชด ซึ่งมีข้อจำกัดและการควบคุมการเข้าออกเป็นพิเศษ มีความมุ่งหมายเพื่อจะพิทักษ์สิ่งที่เป็นความลับ บุคคล ทรัพย์สินวัสดุและสิ่งอุปกรณ์ ของทางสำนักงานให้ปลอดภัย โดยกำหนดมาตรการการรักษาความปลอดภัยในแต่ละเขตให้มีระดับแตกต่างกันตามความสำคัญ การกำหนดพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัยพึ่งปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ก. พื้นที่ควบคุม
- ข. พื้นที่หวงห้าม อาจแยกออกเป็นเขตหวงห้ามเฉพาะ หรือเขตหวงห้ามเด็ดขาด

2.5.1.2.4 การป้องกันอัคคีภัย

- ก. การจัดเตรียมเครื่องอุปกรณ์ในการดับเพลิง
- ข. การฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ทุกคนมีความระมัดระวังเพื่อป้องกันอัคคีภัย และฝึกซ้อมให้มีความรู้ความชำนาญในการดับเพลิงขั้นต้น โดยเจ้าหน้าที่ควรมีความรู้ใน

เรื่องต่างๆ เหล่านี้ คือ ประเภทของไฟ เครื่องมือเครื่องใช้ในการดับเพลิง การติดต่อสื่อสาร การคมนาคม แผนผังอาคารและบริเวณโดยรอบ ที่ตั้งและหมายเลขโทรศัพท์ของหน่วยดับเพลิง

2.5.1.3 การรักษาความปลอดภัยเอกสาร เป็นการป้องกันภัยจากการจารกรรมเป็นหลัก โดยมีมาตรการที่กำหนดสำหรับการปฏิบัติต่อเอกสารลับ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ไม่มีอำนาจหน้าที่ได้ล่วงรู้หรือเข้าถึงเอกสารนั้น เช่น การกำหนดชั้นความลับของเอกสาร การกำหนดชั้นของบุคคลที่เข้าถึงเอกสาร การควบคุมการรับส่งเอกสารหรือข้อมูล

2.5.2 การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน

สาเหตุประการหนึ่งของการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนนั้น มาจากความล้มเหลวของระบบยุติธรรมทางอาญากระแสหลักในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน เนื่องจากระบบยุติธรรมทางอาญากระแสหลักนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อการจับกุมและลงโทษผู้กระทำความผิดตามทฤษฎีแก้แค้นทดแทน ทฤษฎีตัดโอกาส และทฤษฎีข่มขู่ยับยั้ง ขณะที่ภาคเอกชนนั้นสนใจเพียงไม่ให้ผู้กระทำความผิดอาชญากรรมในบริษัทหรือเขตที่อยู่อาศัยของตน ซึ่งสามารถทำได้โดยการส่งตัวผู้กระทำความผิดให้ตำรวจดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลักต่อไป ซึ่งเป็นวิธีที่ภาคเอกชนไม่ชอบนักเพราะเสียทั้งเวลาและเงินทอง และภาคเอกชนยังไม่สามารถควบคุมกระบวนการทั้งหลายได้หลังจากที่ส่งตัวผู้กระทำความผิดให้ตำรวจแล้ว ภาคเอกชนจะพอใจมากกว่าหากสามารถห้าม พักงาน หรือไล่ผู้กระทำความผิดออกไปได้ ภาคเอกชนไม่เต็มใจที่จะทุ่มทรัพยากรในการข่มขู่ผู้อาจกระทำความผิดในทางอาชญากรรมในทำนองเดียวกันนั้นกับผู้เสียหายอื่น ภาคเอกชนสนใจเพียงแต่การข่มขู่ยับยั้งการก่ออาชญากรรมที่จะเกิดต่อตนเองเท่านั้น

นอกจากวัตถุประสงค์แตกต่างกันแล้ว วิธีการของทั้งสองระบบยังแตกต่างกันด้วย เช่น ภาคเอกชนไม่ต้องการให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างโจ่งแจ้งซึ่งอาจทำให้เสียชื่อเสียงของบริษัท หรืออาจทำให้ราคาทรัพย์สินบริเวณนั้นตกต่ำลงจากการที่ตำรวจบันทึกถึงสถิติการก่ออาชญากรรมที่สูง หรือในทางตรงข้ามภาคเอกชนอาจต้องการให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างโจ่งแจ้งเพื่อเป็นการข่มขู่ผู้อาจก่ออาชญากรรมก็ได้ เช่น ในการตรวจตราลาดตระเวนบ่อยๆ เพื่อป้องกันผู้ก่ออาชญากรรม รวมทั้งการจับกุมขโมยในร้านค้า

แม้ว่าการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนมีลักษณะบางอย่างร่วมกันกับภาครัฐก็เห็นว่าการป้องกันมากกว่าการปราบปราม แต่ก็ไม่อาจกล่าวได้ว่าการรักษาความปลอดภัยภาครัฐนั้น

จะตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายและในบางครั้งก็ขัดแย้งกันของประชาชนได้ ทำให้การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนมีวิวัฒนาการดังนี้⁵

1. จุดเริ่มต้นของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนนั้นย้อนไปในประวัติศาสตร์ก่อนที่จะมีการบันทึก โดยประชาชนรวมตัวกันเพื่อปกป้องตนเองและครอบครัวให้พ้นจากสัตว์ร้ายและศัตรู

2. ในยุคโรมันโบราณ การรักษาความปลอดภัยประกอบด้วยกองทัพ ทาส และบุคคลซึ่งถูกจ้างโดยเอกชนเพื่อปกป้องประชาชน

3. ในประเทศอังกฤษยุคแรก ๆ การรักษาความปลอดภัยเอกชนประกอบด้วยประชาชนมารวมกลุ่มกันเพื่อปกป้องตนเองและผู้อื่น และนักสืบเอกชนซึ่งกลายเป็นรูปแบบเริ่มต้นของตำรวจ

4. ปีค.ศ.1819 มีการจัดตั้งกรมตำรวจขึ้นในลอนดอนเป็นครั้งแรก

5. สหรัฐอเมริกาได้รับอิทธิพลเรื่องตำรวจจากประเทศอังกฤษจึงมีการก่อตั้งกรมตำรวจขึ้นในเขตเมือง มีการแต่งตั้งนายอำเภอในเขตชายแดน ซึ่งในเขตชายแดนนั้นภาคเอกชนมีประสิทธิภาพดีกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีลักษณะของนักล่าค่าหัวเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษในยุคแรกๆ

6. ช่วงปีค.ศ. 1850 เป็นยุคใหม่ของอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัยซึ่งมีจุดกำเนิดจากนายอลัน พิงเคอร์ตัน(Allan Pinkerton) ผู้ก่อตั้งหน่วยสืบสวนแห่งชาติพิงเคอร์ตัน (Pinkerton National Detection Agency) มีหน้าที่หลักในการรักษาความปลอดภัยให้แก่ขบวนรถไฟ โดยเขาเป็นผู้ริเริ่มเทคนิคการสืบสวนแบบใหม่ เช่น การแฝงกาย การสะกดรอย การพิสูจน์ลายมือ การเก็บประวัติอาชญากรรมไว้ร่วมกัน การให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเช่นการให้ข้อมูลแก่สก็อตแลนด์ ธุรกิจของเขานั้นมีชื่อเสียงจากการอารักขาอับราฮัม ลินคอล์น ในช่วงสงครามกลางเมือง หลังจากสงครามกลางเมืองธุรกิจของเขามุ่งเน้นที่การป้องกันการปล้นรถไฟ ลูกค้าสำคัญได้แก่ กระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา บริษัทรถไฟ นายธนาคาร นักเก็บค่าไร่อสังหาริมทรัพย์

7. ยุคอุตสาหกรรม บริษัทพิงเคอร์ตันมีแผนการรักษาความปลอดภัยทำสัญญาการรักษาความปลอดภัยให้แก่โรงงานต่างๆ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือโรงงานเหล็กคาร์เนกี ซึ่งเกิดเหตุประท้วงหยุดงานขึ้น และเกิดเหตุนองเลือดระหว่างฝ่ายคนงานและพนักงานรักษาความปลอดภัยซึ่งติดอาวุธปืนไรเฟิลทำให้คนงานตายไป 7 คน และพนักงานรักษาความปลอดภัยตาย 3 คน เหตุการณ์

⁵ John S. Dempsey, *Introduction to Private Security*, (California: Thomson Higher Education, 2008), pp. 2-31.

นี้ทำให้สภาองค์กรสืบสวนบริษัทรักษาความปลอดภัย และในหลายรัฐได้ผ่านกฎหมายห้ามรักษาความปลอดภัยรับจ้างคิดอาชญากรรมในมลรัฐของตน บริษัทขนาดใหญ่ทั้งหลายจึงก่อตั้งหน่วยงานรักษาความปลอดภัยขึ้นในโรงงานของตน ซึ่งเป็นช่วงสั้นๆที่ตำรวจมีบทบาทเด่นกว่าการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน แต่ในท้ายสุดแล้วด้วยข้อจำกัดในเรื่องเขตอำนาจในการสืบสวนของตำรวจ ก็ต้องหันไปพึ่งการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน

8. กลางศตวรรษที่ 19 เป็นยุคของความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น สัญญาณกันขโมย รถหุ้มเกราะ โทรเลข

9. ช่วงต้นของศตวรรษที่ 20 เป็นยุคอุตสาหกรรมเฟื่องฟู เน้นการรักษาความปลอดภัยให้แก่โรงงานหรือบริษัท มีการพัฒนาหน่วยงานทางด้านการรักษาความปลอดภัยให้มีความเชี่ยวชาญ มีการจ้างหน่วยงานรักษาความปลอดภัยที่มีความชำนาญ

10. อุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัยขยายตัวอย่างมาก ในช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ก่อตั้งหน่วยงานต่างๆขึ้นเพื่อป้องกันการก่อวินาศกรรม ปีค.ศ.1955 มีการก่อตั้ง The American Society of Industrial Security (ASIS) ขึ้นเพื่อพัฒนาวิชาชีพรักษาความปลอดภัย

11. สถานการณ์ปัจจุบัน ยกที่จะประมาณขนาดหรือขอบเขตงานของอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัยเทียบกับตำรวจ ทั้งนี้เพราะประกอบด้วยบริษัทขนาดเล็กตัวแทน ลูกจ้างพาร์ทไทม์ และหน้าที่ของบุคลากรในอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัยนั้นก็หลากหลายกว่าตำรวจ แต่ก็ประมาณกันว่ามีบุคลากรในธุรกิจรักษาความปลอดภัย 1.8 ล้านคนในสหรัฐอเมริกาในช่วงศตวรรษที่ 20 ซึ่งคิดเป็น 3 เท่าของตำรวจ มี 60,000 บริษัท และคิดเป็นมูลค่า 90 พันล้านเหรียญสหรัฐต่อปีในธุรกิจรักษาความปลอดภัย

2.5.3 อำนาจตามกฎหมายของการรักษาความปลอดภัย

2.5.3.1 อำนาจในการจับ

2.5.3.1.1 การจับ คือ การกำจัดเสรีภาพในร่างกายของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นการทำให้เสรีภาพในการเคลื่อนที่ของผู้นั้นสิ้นสุดลง⁶ หรือการเอาตัวผู้ถูกจับไว้เพื่อดำเนินคดีตามที่กล่าวหา การจับซึ่งเป็นการกระทำส่วนหนึ่งของนิยาม คำว่า ควบคุมหมายถึง การคุมผู้ถูกจับ

⁶ ณรงค์ ใจหาญ, “การจับและการควบคุมในกฎหมายอังกฤษและไทย,” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 20, 3 (กันยายน 2533): 104.

โดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในระหว่างสืบสวนและสอบสวน⁷ โดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจต้องดำเนินการพร้อมกับการจับ คือ แจ้งว่าเขาต้องถูกจับ เพื่อ

ก. แจ้งข้อกล่าวหา

ข. แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุแห่งการจับ

ค. แจ้งให้ทราบว่ามีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้

ง. แจ้งว่าถ้อยคำของผู้ถูกจับอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ ซึ่งผู้ถูกจับจะให้การหรือตอบข้อกล่าวหาหรือไม่ก็ได้

จ. แจ้งว่ามีสิทธิจะพบและปรึกษานายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ⁸

สำหรับพนักงานรักษาความปลอดภัยซึ่งเป็นราษฎรคนหนึ่ง ในการจับเจ้าพนักงานหรือราษฎรนั้นนอกจากต้องแจ้งแก่ผู้ถูกจับว่าเขาต้องถูกจับด้วยแล้ว ยังต้องพาผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนโดยทันที⁹ ระหว่างนี้พนักงานสอบสวนปล่อยตัวชั่วคราวหรือควบคุมผู้ถูกจับไว้ก็ได้¹⁰

ในการแจ้งข้อหาชั้นจับกุมต้องทำ 2 ครั้ง คือ ณ สถานที่จับและสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวนเพื่อป้องกันความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้จับกับผู้ถูกจับ และให้โอกาสผู้แจ้งข้อหาได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายให้ครบถ้วนเพื่อจะได้แจ้งข้อหาได้ถูกต้อง

2.5.3.1.2 ผู้ถูกจับ ได้แก่ บุคคลดังต่อไปนี้

2.5.3.1.2.1 บุคคลที่มีเหตุให้ออกหมายจับ¹¹ คือ

ก. เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญา ซึ่งมีโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 3 ปี หรือ

ข. เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี

⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (21)

⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคหนึ่ง และมาตรา 84 วรรคหนึ่ง

¹⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84/1

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66

หรือจะไปยุ่งกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตราย
ประการอื่น

2.5.3.1.2.2 บุคคลที่มีเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญา มาตรา 78 ซึ่งมีหลักว่า พนักงานฝ่ายปกครอง
หรือตำรวจจะจับผู้ใด โดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของ
ศาลไม่ได้ เว้นแต่¹²

ก. เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าตามมาตรา 80

ข. เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยได้ว่าผู้
นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคล
หรือทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีเครื่องมือ อาวุธ
หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำ
ความผิด

ค. เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา
66 (2) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาล
ออกหมายจับบุคคลนั้นได้

ง. เป็นการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนี หรือจะ
หลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา
117

2.5.3.1.2.3 จำเลย กรณีศาลประทับฟ้อง แล้วไม่ได้ตัวจำเลยมา¹³

2.5.3.1.2.4 พยาน กรณีพยานรับหมายเรียกโดยชอบแล้วจงใจไม่
ไปศาลหรือรับคำสั่งให้รอคอยอยู่แล้วจงใจหลบเสีย¹⁴
เป็นต้น

2.5.3.1.3 ผู้มีอำนาจจับ โดยหลักแล้ว ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือ
ตำรวจ แต่ก็อาจมีข้อยกเว้น คือ ราษฎร ก็สามารถใช้อำนาจ
จับกุมได้ ซึ่งได้แก่

¹² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78

¹³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 169

¹⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 111(2) ประกอบ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15

2.5.3.1.3.1 กรณีจับตามที่เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับขอให้ช่วยเหลือเพื่อจัดการตามหมายจับ¹⁵ หรือ

2.5.3.1.3.2 จับบุคคลผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าและเป็นความผิดที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹⁶ หรือ

2.5.3.1.3.3 นายประกันตามจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีหรือจะหลบหนีประกัน ในกรณีที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันที¹⁷

ในที่นี้ขอกล่าวถึงรายละเอียดเฉพาะผู้มีอำนาจจับที่เป็นราษฎรเท่านั้น เนื่องจากพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นราษฎรคนหนึ่ง ดังนั้นจึงมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดได้หรือที่เรียกว่าอำนาจจับของราษฎร (Citizen's Arrest) โดยพนักงานรักษาความปลอดภัยมีอำนาจจับตามเหตุที่ได้กล่าวไว้ในกรณีจับตามที่เจ้าพนักงานขอให้ช่วยเหลือเพื่อจัดการตามหมายจับ หรือจับบุคคลผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า กล่าวคือ

กรณีเมื่อเจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับขอให้ช่วยเหลือเพื่อจัดการตามหมายจับ ราษฎรสามารถจับกุมได้ แต่จะบังคับให้ผู้ใดช่วยโดยอาจเกิดอันตรายแก่เขาผู้นั้นไม่ได้ เช่น ตำรวจได้ตามจับผู้ต้องหาตามหมายจับซึ่งได้หลบหนีมาและพนักงานรักษาความปลอดภัยเข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงานด้วยความสมัครใจเองในฐานะที่เป็นพลเมืองดี ไม่ใช่กรณีที่กฎหมายบังคับให้มีหน้าที่ต้องช่วย พนักงานรักษาความปลอดภัยจึงมีฐานะเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ไม่ใช่ผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามความหมายในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138 และถ้าผู้กระทำความผิดต่อสู้หรือขัดขวางการจับโดยการทำร้ายร่างกายพนักงานรักษาความปลอดภัย ผู้กระทำความผิดนั้นไม่มีความผิดฐานต่อสู้หรือขัดขวางผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติตามหน้าที่ แต่เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเท่านั้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(3) และมาตรา 296

ส่วนกรณีเมื่อพนักงานรักษาความปลอดภัยพบเห็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า ได้แก่ ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำ หรือความผิดที่พบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มีโอกาสสงสัยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสดๆ หรือกฎหมายถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้า ในกรณีดังนี้

¹⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 82

¹⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 79

¹⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117

ก. เมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับตั้งผู้กระทำผิด โดยมีเสียงร้องเอะอะ

ข. เมื่อพบบุคคลหนึ่งแทบจะตันที่ทันใด หลังจากการกระทำผิดในถิ่นแถวใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุ นั้น และมีสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่า ได้ใช้ในการกระทำผิด หรือมีร่องรอยพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น¹⁸

โดยความผิดซึ่งหน้าหรือกฎหมายถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้านั้นเป็นความผิดตามบัญญัติท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ความผิดฐานหลบหนีจากที่คุมขัง ปลอมแปลงเงินตรา ข่มขืนกระทำชำเรา ประทุษร้ายแก่ชีวิต ประทุษร้ายแก่ร่างกาย กระทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ ลักทรัพย์ วิ่งราว ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และโจรสลัด กรรโชก

ดังนั้นพนักงานรักษาความปลอดภัยหรือราษฎรคนหนึ่งจึงมีอำนาจจับบุคคลผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าและเป็นความผิดที่ระบุไว้ในบัญญัติท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยในการจับจะต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่า เขาต้องถูกจับด้วย¹⁹

2.5.3.1.4 ข้อจำกัดในการจับเกี่ยวกับสถานที่ การจับผู้ถูกจับมีความสัมพันธ์กับสถานที่ด้วย โดยไม่จำเป็นว่ามีหมายจับหรือไม่ก็ได้แก่

2.5.3.1.4.1 จับในที่รโหฐานไม่ได้ เว้นแต่จะทำได้ตามบทบัญญัติว่าด้วยการค้นในที่รโหฐาน²⁰

2.5.3.1.4.2 จับในพระบรมมหาราชวังไม่ได้ ยกเว้น 2 ประการ²¹

กรณีข้อยกเว้น²² คือ มีหมายค้นด้วย และค้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92(1) ถึง (5)

¹⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 80

¹⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคหนึ่ง

²⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 81

²¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 81/1

²² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 81

ทั้งสองกรณีหากค้ำในเวลากลางคืนจะต้องมีเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 96 ด้วย

2.5.3.1.4.3 เจ้าของหรือผู้ครอบครองยินยอมให้จับกุมโดยเข้าใจ และสมัครใจ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1164/2546)

ดังนั้นถ้าราษฎรหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยพบเห็นความผิดซึ่งหน้าในที่รโหฐาน และเป็นความผิดตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ราษฎรไม่มีอำนาจจับเพราะไม่มีอำนาจค้ำ แต่ถ้าได้รับความยินยอมโดยชอบให้เข้าไปในที่รโหฐานก็มีอำนาจจับในกรณีดังกล่าวได้ โดยพนักงานรักษาความปลอดภัยได้รับความยินยอมจากผู้ว่าจ้างในการดูแลรักษาความปลอดภัยของสถานที่ผู้ว่าจ้างนั่นเอง

2.5.3.1.5 วิธีปฏิบัติในการจับ

ในการเข้าจับกุม จริงๆแล้วพนักงานรักษาความปลอดภัยไม่ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและไม่ต้องแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับ เพราะเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่ต้องทำตามวิธีปฏิบัติใน 2 ขั้นตอนดังนี้ คือ

2.5.3.1.5.1 ขั้นตอน ณ สถานที่จับ โดยต้องปฏิบัติดังนี้

ก. แจ้งผู้ถูกจับว่าเขาต้องถูกจับ

ข. สั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับ พร้อมด้วยผู้จับ เว้นแต่สามารถนำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น ก็ให้นำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนดังกล่าว

ค. ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป²³

อนึ่ง กรณีผู้จะถูกจับขัดขวาง หรือจะขัดขวางการจับหรือหลบหนี หรือพยายามหลบหนี ผู้ทำการจับมี

²³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคหนึ่ง

อำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลาย เท่าที่เหมาะสม
แก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้นได้²⁴

2.5.3.1.5.2 ขั้นตอน ณ ที่ทำการพนักงานสอบสวน โดยต้อง
ปฏิบัติดังนี้

- ก. ต้องเอาตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงาน
สอบสวนโดยทันที²⁵ เว้นแต่กรณีจำเป็นจะจัดการ
พยาบาลผู้ถูกจับเสียก่อนนำตัวส่งก็ได้²⁶
- ข. ส่งตัวผู้ถูกจับแก่พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ
ของที่ทำการของพนักงานสอบสวนดังกล่าว²⁷
- ค. ราษฎรผู้จับ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้รับ
มอบตัวผู้ถูกจับทำการบันทึกชื่อ อาชีพ ที่อยู่ ของ
ราษฎรผู้จับ ข้อความและพฤติการณ์แห่งการจับ และ
ผู้จับลงลายมือชื่อกำกับไว้เป็นสำคัญเพื่อดำเนินการ
แจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับให้ผู้ถูก
จับทราบ และแจ้งให้ผู้ถูกจับทราบว่า ผู้ถูกจับมี
สิทธิที่จะไม่ให้การ หรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของ
ผู้ถูกจับอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี
ได้²⁸

อย่างไรก็ตาม ในการจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าซึ่งกระทำต่อผู้ขัดขวาง
พนักงานรักษาความปลอดภัยไม่จำเป็นต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับว่าเขาต้องถูกจับ ได้แก่ คำพิพากษา
ฎีกาที่ 512/2480, 319-320/2521 ผู้ที่จะถูกจับได้กระทำความผิดต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงานผู้จับกุมฯ ไม่
ต้องแจ้งว่าผู้นั้นต้องถูกจับ (หมายเหตุ เมื่อต่อสู้แล้วก็เข้ามาตรา 83 วรรคสาม จะต้องแจ้งว่าผู้นั้นถูก
จับเฉพาะแต่กรณีเข้าใน มาตรา 83 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง)

²⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสาม

²⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคหนึ่ง และมาตรา 84 วรรคหนึ่ง

²⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคสาม

²⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคหนึ่ง

²⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 (2)

กรณีที่ไม่สามารถจับไม่ได้แจ้งให้ผู้ที่ถูกจับทราบว่าเขาต้องถูกจับ ถือว่าเป็นการจับโดยมิชอบ เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 1683/2523 ในการจับนั้น เจ้าพนักงาน ราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่า เขาต้องถูกจับ จำเลยกับพวกมิได้บอกว่าโจทก์จะต้องถูกจับ เพียงแต่แจ้งว่าจะเอาไปสอบสวนคดีใหม่ และไม่ได้บอกด้วยว่าคดีอะไร โจทก์เข้าใจว่าเขาไปสอบสวนเพิ่มเติมคดีเรื่องโคของโจทก์หายที่เคยแจ้งความไว้ จึงได้ไปกับจำเลย ดังนี้ ถือว่าเป็นการจับโดยชอบด้วยกฎหมายได้หาไม่ จำเลยเป็นตำรวจตำแหน่งสารวัตรใหญ่ โกรธแค้น โจทก์ที่มีหนังสือร้องเรียนถึงผู้กำกับฯ กล่าวหาว่าจำเลยรับสินบนจากผู้ต้องหา 2 คน ข้อหาหลักทรัพย์ของโจทก์แล้วส่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาสองคนนั้น จำเลยกับตำรวจอื่นที่สถานีเดียวกันได้นำตัวโจทก์ไปโดยอ้างว่าจะพาไปสอบสวน คดีใหม่แต่พาโจทก์ไปที่บ้านพักตำรวจแห่งหนึ่ง แล้วทำร้ายโจทก์และใส่กุญแจมือแล้วพาโจทก์ไปควบคุมตัวไว้ ที่สถานีตำรวจครั้งนี้ เป็นการกระทำที่ลุอำนาจและเกินความเหมาะสมในการจับกุม เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157

การจับมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล ดังนั้นผู้จับต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด มิฉะนั้นผู้จับอาจมีความผิดต่อเสรีภาพตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 309 และ 310 และอาจเป็นการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ด้วย

อำนาจจับของราษฎรตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ

อำนาจจับของราษฎรปรากฏใน The Police and Criminals Evidence Act 1984 (ถูกแก้ไขโดย The Serious Organized Crime and Police Act 2005) โดย

1. ราษฎรมีอำนาจจับกุม ผู้ซึ่งกระทำความผิดโดยปราศจากข้อสงสัย หรือเมื่อผู้จับกุมมีเหตุควรสงสัยได้ว่าผู้นั้นกำลังทำความผิด
2. ราษฎรมีอำนาจจับกุมเมื่อได้เกิดการกระทำความผิดขึ้นแล้ว ราษฎรมีอำนาจจับผู้ซึ่งได้กระทำความผิดนั้นโดยปราศจากข้อสงสัยหรือเมื่อผู้จับกุมมีเหตุควรสงสัยได้ว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดนั้น

เพื่อให้การจับกุมเป็นไปตามกฎหมายต้องมีเงื่อนไข 2 ประการ ได้แก่

ก. ไม่อยู่ในวิถีที่ตำรวจจะทำการจับกุมได้

ข. ผู้จับกุมมีเหตุอันควรเชื่อว่า การจับกุมนั้นจำเป็นเพื่อป้องกัน

- บุคคลผู้ก่อให้เกิดการบาดเจ็บแก่ตัวเขาเองหรือบุคคลอื่น
- บุคคลผู้ได้รับบาดเจ็บ

- บุคคลผู้ก่อให้เกิดความสูญหายหรือเสียหายของทรัพย์สิน
- บุคคลผู้หลบหนีไปก่อนที่ตำรวจจะมาถึง

ในการใช้อำนาจกรณีราษฎรมีอำนาจจับกุมเมื่อได้เกิดการกระทำความผิดขึ้นแล้วนั้นเป็นเรื่องค่อนข้างเสี่ยง เพราะขึ้นอยู่กับว่าผู้จับกุมรู้ว่ามีอาการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว ถ้าผู้ถูกจับถูกปล่อยตัว หรือถูกตัดสินให้พ้นผิดก็สามารถสรุปได้ว่าไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ซึ่งทำให้การจับกุมไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นพระราชบัญญัตินี้จึงให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานตำรวจเพิ่มขึ้นในการจับกุม

- ก. ผู้ใด (ซึ่งปราศจากความสงสัย) เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือตำรวจผู้จับกุมมีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด
- ข. ตำรวจผู้จับกุมมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นมีความผิดในความผิดซึ่งเพียงแต่สงสัยว่าเกิดขึ้น

นอกจากนี้แล้วราษฎรหรือเอกชนที่ได้รับอำนาจก็สามารถจัดการตามหมายจับได้ ถ้าศาลได้ออกหมายเช่นนั้น เช่น การจับกุมนักโทษหลบหนี เป็นต้น

อำนาจจับของราษฎรตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลีย อำนาจจับมีอยู่ในทั้งระดับรัฐบาลกลาง และระดับมลรัฐแต่อำนาจนั้นจะแตกต่างกันไปตามแต่ละเขตอำนาจ อำนาจจับในความผิดของรัฐอยู่ใน S.3Z ของ Crimes Act 1914 ภายใต้พระราชบัญญัตินี้บุคคลที่ไม่ใช่ตำรวจสามารถจับบุคคลอื่นได้โดยไม่มีหมาย ถ้ามีเหตุเชื่อได้ว่า

1. ผู้นั้นกำลังกระทำความผิดหรือเพิ่งจะกระทำความผิดที่ฟ้องร้องได้และมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้
 - ก. เป็นบุคคลตามหมายซึ่งอาจไม่มาปรากฏตัวต่อหน้าศาล
 - ข. เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำหรือกระทำความผิดต่อเนื่องหรือกระทำความผิดอื่นๆ
 - ค. เพื่อป้องกันการปิดบังซ่อนเร้น เพื่อป้องกันความสูญหาย หรือเสียหายของพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด
 - ง. เพื่อป้องกันการรั้งคานหรือการขัดขวางบุคคลซึ่งอาจต้องมาให้พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

จ. เพื่อป้องกันการยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน

ฉ. เพื่อรักษาความปลอดภัยและสวัสดิภาพของบุคคล

ราษฎรผู้จับกุมต้องรีบจัดการผู้ถูกจับหรือสิ่งของที่พบให้อยู่ในความอารักขาของตำรวจโดยทันทีเท่าที่จะเป็นไปได้

อำนาจจับของราษฎรตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลียนิวเซาท์เวลส์

ตาม Law Enforcement (Powers and Responsibilities) Act 2002 S.100 ราษฎรสามารถจับบุคคลอื่นโดยไม่มีหมายถ้า

1. บุคคลนั้นกำลังกระทำความผิดภายใต้กฎหมายใดๆ หรือ
2. บุคคลนั้นเพิ่งจะกระทำความผิดใดๆ หรือ
3. บุคคลนั้นได้กระทำความผิดร้ายแรงแต่ยังไม่ได้ถูกพิจารณาคดี

มาตรา 231 ของพระราชบัญญัติอนุญาตให้ใช้กำลังที่จำเป็นเหมาะสมเพื่อจับกุมหรือเพื่อป้องกันการหลบหนี ราษฎรผู้จับกุมให้รีบพาตัวบุคคลนั้นและสิ่งของที่พบไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจทันทีเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยผู้จับกุมควร

1. แจ้งว่าเขาต้องถูกจับ
2. แจ้งเหตุผลที่เขาต้องถูกจับ
3. สัมผัสตัวผู้นั้น เว้นแต่เขาอยู่ภายใต้การจับกุมแล้ว

2.5.3.2 อำนาจในการควบคุมตัว

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 86 ห้ามมิให้ใช้วิธีควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขาหนีเท่านั้น

คำว่า “วิธีควบคุม” หมายถึง มาตรการที่ผู้จับใช้แก่ผู้ถูกจับภายหลังจากที่มีการจับกุมแล้ว เพื่อให้ผู้ถูกจับคงอยู่ในอำนาจของผู้จับต่อไป เช่น การมัดมือหรือใส่กุญแจมือล่ามโซ่ การใช้กำลังจับยึดตัว การกักขังในรถยนต์คุมขัง เป็นต้น²⁹

²⁹ คณิง ฤาไชย, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530), หน้า 207.

นักนิติศาสตร์ได้ให้ความเห็นว่า มาตรการนี้เป็นบทบัญญัติ ห้ามมิให้ใช้วิธีควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขาหนีเท่านั้น ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแยกการจับกับการควบคุมภายหลังที่จับตัวได้แล้วออกจากกัน โดยวางเงื่อนไขที่จะใช้กำลังแก่ผู้ถูกจับไว้ต่างกันกล่าวคือ ในการจับ³⁰ บัญญัติว่า ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น เช่น อาจเอาไม้ตีขาผู้จะถูกจับ ซึ่งกำลังวิ่งหนีให้ล้มลงเพื่อที่จะจับตัวให้ได้ แต่เมื่อจับผู้ถูกจับได้แล้ว จะต้องพ้นจากการผู้ถูกจับหรือไม่เพียงใดเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งต้องแล้วแต่ความจำเป็น เช่น ถ้าผู้ถูกจับเป็นสตรีซึ่งอาจขอให้ไป ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน โดยดีก็ได้ ก็ต้องขอให้เขาไปโดยดี จะใส่กุญแจมือไม่ได้ ถ้าผู้จับใช้วิธีควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าความจำเป็น ผู้จับก็มีความผิดต่อเสรีภาพตามประมวลกฎหมายอาญา³¹ ดังตัวอย่าง

คำพิพากษาฎีกาที่ 590/2485

เมื่อพฤติการณ์แสดงว่า ผู้ต้องหาว่าลักทรัพย์จะไม่หลบหนีแล้วถ้าผู้จับจะใช้วิธีล่ามโซ่ ย่อมมีผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 270

คำพิพากษาฎีกาที่ 744/2501

การควบคุมตัวผู้ต้องหาในคดีการพนัน โดยใส่กุญแจมือล่ามโซ่เพื่อให้ผู้ต้องหาอับอายนั้นเป็นการมิชอบด้วย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 86 และย่อมเป็นผิดตาม ก.ม.ลักษณะอาญา มาตรา 145

ดังนั้นในทางปฏิบัติแล้วพนักงานรักษาความปลอดภัยจะไม่ใส่กุญแจมือผู้ถูกจับ เมื่อจับผู้ถูกจับได้แล้วให้รีบแจ้งเจ้าพนักงานตำรวจมารับตัวไป

สำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้หลัก Shopkeeper's Privilege คือเจ้าของร้านค้าสามารถคุมตัวและสอบถามผู้ต้องสงสัยได้ ถ้าเจ้าของร้านค้ามีเหตุที่น่าเชื่อว่าการขโมยเกิดขึ้นในร้านค้า แม้ภายหลังทราบว่าไม่มีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นก็ตาม โดยการคุมตัวต้องอยู่บนเงื่อนไขดังนี้³²

³⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสาม

³¹ หยุต แสงอุทัย, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาศึกษาทางคำพิพากษา, (พระนคร: แม่บ้านการเรือน, 2507), หน้า 648-649.

³² The International Association of Professional Security Consultants, 2005. Best Practice #1: Detaining Shoplifting Suspects, (online) Available from: <http://www.iapsc.org> (22 July 2008).

- 2.5.3.2.1 การคุมตัว หมายถึง คำพูด การกระทำ ท่าทาง การขู่ ที่ผู้ถูกคุมตัว
เชื่อว่าเขาไม่สามารถออกจากสถานที่นั้นได้
- 2.5.3.2.2 เหตุอันควร มีข้อเท็จจริงสำคัญที่ทำให้วิญญาณเชื่อว่ามี การกระทำ
ผิดเกิดขึ้นและผู้ต้องสงสัยเป็นผู้กระทำผิดนั้น
- 2.5.3.2.3 สภาพอันควร การคุมตัวผู้ต้องสงสัยนั้นจะต้องสมเหตุสมผล
โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อม การสัมผัสเนื้อตัวร่างกาย
ชนิดและระดับของการข่มขู่
- 2.5.3.2.4 ความเสมอภาค เจ้าของร้านค้าจะต้องปฏิบัติต่อบุคคลอย่างเท่า
เทียมกัน โดยไม่แบ่งแยกสีผิวหรือปัจจัยอื่นๆ

The International Association of Professional Security Consultants (IAPSC) ได้กล่าวถึงการคุมตัวนั้นเพื่อวัตถุประสงค์จำกัด เช่น เพื่อให้แน่ใจว่าสินค้าที่ถูกขโมยนั้น
อยู่ในความครอบครองของผู้ต้องสงสัย เพื่อชี้ตัวผู้ต้องสงสัย เพื่อสืบสวนผู้ต้องสงสัย เพื่อให้ได้
สินค้าที่ถูกขโมยกลับคืนมา เพื่อแจ้งความแก่ตำรวจ พนักงานรักษาความปลอดภัยนั้นจะต้องปฏิบัติ
ตามนโยบายในการจับกุมให้เสมอภาคกันเพื่อป้องกันการถูกฟ้องร้อง และการฝึกอบรมในขั้นตอน
การจับกุมเพื่อหลีกเลี่ยงการจับกุมที่ผิดพลาด

โดยส่วนใหญ่แล้วร้านค้าจะไม่ดำเนินคดีกับขโมยเพราะเสียทั้งเงินและ
เวลาการทำงานของพนักงาน แต่จะให้ขโมยชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ร้านค้ามากกว่า

2.5.3.3 อำนาจในการค้น

- 2.5.3.3.1 การค้น โดยทั่วไปแล้วหมายถึง การค้นหาสิ่งของต่างๆที่อาจใช้
เป็นพยานหลักฐานเพื่อใช้ยื่นผู้กระทำความผิด³³ ซึ่งอาจเป็นการ
กระทำก่อนหรือหลังจับผู้กระทำผิดก็ได้
- 2.5.3.3.2 ผู้มีอำนาจค้น คือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ (รวมถึงชั้น
ผู้ใหญ่)³⁴ หรือพนักงานสอบสวน³⁵ ส่วนราษฎรไม่มีอำนาจค้น

³³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85 วรรคหนึ่ง, 92(4), 98(1) และ 132(2)

³⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 61, 70, 92, 97 และ 104

³⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132(2)

เว้นแต่เป็นหญิงอื่นที่เจ้าพนักงานขอให้ช่วยค้นผู้ต้องหาที่เป็นหญิง³⁶

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติเกี่ยวกับการค้นตัวบุคคลไว้ 3 กรณี คือ

ก. การค้นตัวผู้ถูกจับ

ราษฎรไม่มีอำนาจในการค้นตัวบุคคลผู้กระทำความผิดกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัวผู้ถูกจับ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เท่านั้น ดังนั้นเมื่อพนักงานรักษาความปลอดภัยจับผู้ถูกจับได้แล้ว ต้องนำตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเพื่อให้เจ้าพนักงานเป็นผู้ค้น แต่ถ้าเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยหญิง ก็จะสามารถค้นผู้ต้องหาที่เป็นผู้หญิงได้ ถ้าได้รับการร้องขอจากเจ้าพนักงานที่มีอำนาจค้น อย่างไรก็ตาม หากบุคคลที่ถูกจับหรือบุคคลที่จะถูกค้นยินยอมให้พนักงานรักษาความปลอดภัยค้น พนักงานรักษาความปลอดภัยก็มีอำนาจค้นตัวผู้ถูกจับนั้นได้

ข. การค้นบุคคลในที่สาธารณะสถาน

ต้องประกอบด้วย ผู้มีอำนาจค้นและเหตุที่จะค้น เช่น มีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครอง³⁷ เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยกระทำความผิด หรือมีไว้เป็นความผิด ถ้าเป็นสิ่งของที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดจะค้นไม่ได้ ต้องจับเสียก่อนแล้วค้นตัวผู้ถูกจับ³⁸

ค. การค้นบุคคลในที่รโหฐาน หาดั้วคนหรือสิ่งของ

ต้องมีหมายค้น แต่มีข้อยกเว้นให้ไม่ต้องมีหมายค้นได้ในกรณีที่³⁹ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น⁴⁰ โดย

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92(1)-(4) เป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วน ไม่สามารถขอหมายค้นได้ทันการณ์

³⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85 วรรคสอง

³⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93

³⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

³⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 57 วรรคหนึ่ง

⁴⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92

- ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92(5) เป็นกรณีจับแล้วค้นผู้ถูกจับเป็นเจ้าบ้าน โดยมีหมายจับ หรือกรณีที่เป็นความยินยอมโดยสมัครใจ โดยเจ้าพนักงาน มิได้แสดงอำนาจตามกฎหมาย

2.5.3.3.3 เงื่อนไขในการค้น

ก. เวลาค้น⁴¹ ต้องค้นเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก แต่มีข้อยกเว้นได้

- ถ้าค้นต่อเนื่อง คือค้นเวลากลางวันยังไม่เสร็จ ค้นต่อเวลากลางคืนได้ หรือ
- กรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือมีกฎหมายอื่นให้ค้นเวลากลางคืนได้ หรือ
- ค้นเพื่อจะจับผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญ แต่ต้องได้รับอนุญาตพิเศษจากศาลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ข. ขอบเขตการค้น⁴² คือค้นได้แต่เฉพาะเพื่อหาตัวคนหรือสิ่งที่ต้องการค้นเท่านั้น แต่มีข้อยกเว้นได้

- ถ้าค้นหาสิ่งของโดยไม่จำกัดสิ่ง เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจยึดสิ่งของใดๆซึ่งน่าจะใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อเป็นประโยชน์หรือยื่นผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือ
- เจ้าพนักงานผู้ทำการค้นมีอำนาจจับบุคคลหรือยึดสิ่งของอื่นในที่ค้นนั้นได้ เมื่อมีหมายจับอีกต่างหาก หรือในกรณีความผิดซึ่งหน้า

ค. วิธีปฏิบัติในการค้น⁴³ ให้เจ้าของหรือคนอยู่ในที่เรือน หรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะค้น ยอมให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเข้าไป ให้ความสะดวกโดยเจ้า

⁴¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 96

⁴² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 98

⁴³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 94

พนักงานแสดงหมายค้น ถ้าไม่มีหมายให้แสดงนามและตำแหน่ง ถ้าไม่ยอมก็ใช้กำลังเพื่อเข้าไป ในกรณีจำเป็น จะเปิดหรือทำลายประตูบ้าน เรือน หน้าต่าง รั้วหรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นในทำนองเดียวกันก็ได้ และให้แสดงความบริสุทธิ์และยื่นต่อหน้าผู้ครอบครองสถานที่หรือบุคคลในครอบครัวหากหาไม่ได้ให้ยื่นต่อบุคคลอื่นอย่างน้อย 2 คน ซึ่งเจ้าพนักงานขอร้องให้มาเป็นพยานเท่าที่จะทำได้⁴⁴ และถ้ามีเหตุสงสัยว่าจะมีผู้ขัดขวาง เอาตัวผู้ต้องหาไป หรืออยู่ในความดูแลขณะทำการค้นเท่าที่จำเป็น⁴⁵ ถ้ามีเหตุสงสัยว่าบุคคลนั้นเอาสิ่งของที่ต้องการพบซุกซ่อนในร่างกาย เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัวผู้ถูกจับไว้ก็ค้นตัวผู้ต้องหาได้⁴⁶ และปฏิบัติการอื่นๆอีก เช่น บันทึกการค้น หรือเก็บสิ่งของที่ค้นพบเป็นต้น

สำหรับพนักงานรักษาความปลอดภัยตามห้างสรรพสินค้าหรือร้านค้า ผู้เขียนเห็นว่า พนักงานรักษาความปลอดภัยมีอำนาจค้นเนื่องจากเป็นตัวแทนของผู้ว่าจ้างและหลักกรรมสิทธิ์ โดยจะค้นได้ต้องมีเหตุอันน่าเชื่อว่ามีกรกระทำผิดเกิดขึ้น เช่น ขณะเดินออกจากร้านค้ามีสัญญาณกันขโมยดังขึ้น สำหรับพนักงานรักษาความปลอดภัยที่ดูแลอาคารสถานที่ที่มีอำนาจค้นหรือการตรวจโลหะวัตถุระเบิดเนื่องจากสถานที่เหล่านั้นมีข้อบังคับให้พนักงานรักษาความปลอดภัยต้องปฏิบัติ โดยพนักงานรักษาความปลอดภัยตรวจค้นได้โดยอาศัยความยินยอมของผู้ต้องการเข้ามาติดต่อยังสถานที่นั้น

ในทางปฏิบัติมักพบว่าพนักงานรักษาความปลอดภัยขอทำการตรวจค้น ทั้งที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายให้ราษฎรหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยมีอำนาจค้นไว้ แต่เป็นการค้นโดยอาศัยความยินยอมของผู้ถูกค้น อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่า แม้ราษฎรผู้ทำการจับจะไม่มีอำนาจค้นตัวผู้ถูกจับเพื่อยึดสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าหากปรากฏว่าผู้ถูกจับมีอาวุธ เครื่องมือหรือวัตถุอย่างอื่นที่อาจเป็นอันตราย หรือที่ผู้ถูกจับอาจใช้เพื่อขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ราษฎรผู้ทำการจับอาจค้นและยึดเอาสิ่งของต่าง ๆ เหล่านั้นไว้ได้ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรค และ มาตรา 86

สำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกา ราษฎรหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยมีสิทธิค้นบุคคลที่ตนจับกุมหรือคุมตัวไว้เพื่อความปลอดภัย เพื่อค้นหาทรัพย์สินที่ถูกขโมย สอบถามผู้ต้องสงสัยได้โดยไม่ต้องแจ้งสิทธิตาม Miranda Warning ด้วย ทั้งนี้ถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ยึดไว้ได้จะไม่อยู่ภายใต้บทตัดพยานหลักฐาน แต่พนักงานรักษาความปลอดภัยก็ต้องระมัดระวังในการใช้

⁴⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 102

⁴⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 100

⁴⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85

อำนาจดังกล่าว เพราะพนักงานรักษาความปลอดภัยและผู้ว่าจ้างอาจถูกฟ้องเรียกค่าเสียหายได้ ซึ่งต่างจากเจ้าหน้าที่รัฐที่จะต้องแจ้งสิทธิตาม Miranda Warning ก่อนที่จะสอบถาม และในบางรัฐห้ามการสอบถาม

2.5.3.4 อำนาจในการใช้กำลัง

พนักงานรักษาความปลอดภัยมีอำนาจในการใช้กำลังเช่นเดียวกับราษฎรทั่วไป ขณะที่ตำรวจมีดุลพินิจในการใช้กำลังมากกว่าประชาชนหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน บริษัทหรือร้านค้าทั้งหลายจึงกำหนดขอบเขตไว้ เช่น ห้ามติดตามผู้ต้องสงสัยว่าลักทรัพย์นอกเขตร้านค้าหรือบริษัท และห้ามการใช้กำลังบางประเภทหรืออาวุธบางอย่างเพื่อป้องกันการฟ้องร้องต่อพนักงานรักษาความปลอดภัย บริษัทรักษาความปลอดภัย หรือผู้ว่าจ้าง อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่ต้องพิจารณาถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินที่จะไม่ให้บุคคลอื่นเข้ามาแย่งชิงหรือรบกวนการครอบครองในทรัพย์สินที่ตนเป็นเจ้าของ ดังนั้นเมื่อเจ้าของทรัพย์สินมีอำนาจในการปกป้องรักษาทรัพย์สินของตน พนักงานรักษาความปลอดภัยซึ่งเป็นตัวแทนของเจ้าของทรัพย์สิน จึงสามารถใช้สิทธิในการหน่วงเหนี่ยวหรือติดตามเอาคืน ซึ่งทรัพย์สินที่เป็นของผู้ว่าจ้างตนได้ แต่ต้องไม่ใช่สิทธิเกินขอบเขตที่ผู้ว่าจ้างของตนมีกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครองอยู่

ขณะเดียวกันพนักงานรักษาความปลอดภัยสามารถกระทำการอันเป็นการป้องกันสิทธิของตนเองหรือของผู้อื่นอย่างพอสมควรแก่เหตุ กล่าวคือ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 68 ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่น ให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายผู้นั้น ไม่มีความผิด

อำนาจในการใช้กำลังสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทได้แก่

2.5.3.4.1 อำนาจในการกระทำเพื่อป้องกัน

การกระทำเพื่อป้องกันหมายถึง การที่บุคคลหนึ่งใช้กำลังแก่อีกบุคคลหนึ่งเมื่อเขามีเหตุอันควรเชื่อว่าการใช้กำลังเช่นนั้นจำเป็นสำหรับการป้องกันตนเองหรือผู้อื่นจากการถูกทำร้ายและสำหรับการป้องกันทรัพย์สินของตนเองหรือของผู้อื่นจากการถูกทำให้เสียหาย หรือสูญหาย ผู้กระทำไม่มีความผิดถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ⁴⁷

บุคคลมีอำนาจโดยชอบธรรมที่จะกระทำการเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ตาม

⁴⁷ สง่า สิ้นะสมิต, กฎหมายอาญา เล่ม 2 (ภาคทบทวนคดีทั่วไป), (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2514), หน้า 105.

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 68 ซึ่งมีหลักว่า ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด

ดังนั้นพนักงานรักษาความปลอดภัยจึงมีอำนาจในการกระทำเพื่อป้องกันได้ตามกฎหมาย และแม้การกระทำนั้นได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นในทางแพ่ง พนักงานรักษาความปลอดภัยก็ได้รับนิรโทษกรรมไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน⁴⁸

การป้องกันที่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องอยู่ในขอบเขตของการป้องกัน ความพอสมควรแก่เหตุ โดยกฎหมายให้อำนาจในการโต้ตอบภัยอันตรายได้ตามน้ำหนักของคุณธรรมทางกฎหมาย ก็ต้องเปรียบเทียบอันตรายและการโต้ตอบของผู้ใช้สิทธิป้องกันว่ามีความพอสมควรหรือไม่⁴⁹

ในสหรัฐอเมริกากฎหมายของแต่ละมลรัฐอนุญาตให้โต้ตอบต่อการประทุษร้ายได้ โดยแยกเป็นการป้องกันตนเอง การป้องกันผู้อื่น และการป้องกันทรัพย์สิน โดยอนุญาตให้ตอบโต้แบบถึงชีวิตได้ต่อการประทุษร้ายที่รุนแรงมาก เช่น ต่อความผิดฐานฆาตกรรมพยายามฆ่า เป็นต้น ส่วนการป้องกันต่อความผิดที่มีความรุนแรงน้อย เช่น ลักทรัพย์ ก็โต้ตอบได้ในขอบเขต

ในอังกฤษ การป้องกันที่ถือว่า ชอบด้วยกฎหมายก็จะต้องเป็นแบบพอสมควรเช่นกัน ตามข้อพิจารณาดังนี้ ประเภทของภัยอันตราย ความแข็งแรงของสภาวะทางกายภาพของกลุ่ม การกระทำและคำพูดของผู้ประทุษร้ายรวมทั้งพฤติกรรมแวดล้อมอื่น ๆ

ในฝรั่งเศส ขอบเขตของการกระทำเพื่อป้องกันมี 2 ประการคือ เป็นการกระทำเท่าที่จำเป็น และพอสมควรแก่เหตุ การกระทำที่พอสมควรแก่เหตุเป็นการเปรียบเทียบการตอบโต้และภัยอันตรายว่าจะต้องได้สัดส่วนกัน ภายหลังจากที่มีการแก้ไขกฎหมายอาญาฝรั่งเศสใหม่ บทบัญญัติในเรื่องขอบเขตของการป้องกันได้มีบัญญัติชัดเจนไว้ในตัวบท และบัญญัติไว้ในตัวบทเรื่องการป้องกันทรัพย์สินว่าผู้ใช้สิทธิป้องกันต้องไม่ทำให้ผู้ประทุษร้ายถึงแก่ความตายโดยเจตนา

⁴⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 449

⁴⁹ ฤทธิรงค์ สมอุดร, “การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ศึกษาเน้นหนักเฉพาะกรณี ขอบเขตของการป้องกัน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535)

ในเยอรมัน มี 2 แนวคิดที่ขัดแย้งกันในการพิจารณาเรื่องขอบเขต หรือสัดส่วนการป้องกัน แนวคิดแรกเลือกการไม่พิจารณา เพราะในต่างประเทศกฎหมายอาญาเยอรมัน ไม่มีบทบัญญัติเรื่อง ขอบเขตของการป้องกัน และถือว่าการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายควรอยู่ในระดับเดียวกัน จะพิจารณาเพียงว่าการใช้สิทธิป้องกันนั้นเป็นการจำเป็นเพียงใดเท่านั้น ส่วนอีกแนวคิดกำหนดให้ต้องพิจารณาเพราะถือว่าเป็นการใช้สิทธิที่ไม่ถูกต้อง

จากทฤษฎีและแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของไทย พบว่าขอบเขตของการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ในประมวลกฎหมายอาญามีปัญหาอยู่ที่การตีความหรือการใช้กฎหมาย ดังนั้นจึงขอเสนอให้พิจารณาใน 2 ประเด็น คือ

ก. พิจารณาเรื่องการกระทำที่พอสมควร หรือเกินสมควร แก่เหตุ โดยดูการกระทำนั้นว่าจำเป็นเพียงพอหรือไม่ที่จะหยุดยั้งการประทุษร้ายอย่างได้ผล จากการเปรียบเทียบกับบุคคลทั่วไปที่อยู่ในภาวะเช่นนั้น ประกอบกับความรุนแรงของภัยอันตราย รูปร่างลักษณะของผู้ประทุษร้าย เวลาในการประทุษร้าย โอกาสในการเลือกกระทำของผู้ใช้สิทธิป้องกัน ความต่อเนื่องของการประทุษร้าย และสถานการณ์แวดล้อมอื่น ๆ ด้วย

ข. พิจารณาเรื่องการกระทำ เกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน โดยถ้าผู้ใช้สิทธิป้องกัน ได้กระทำด้วยเจตนาพิเศษเพื่อป้องกันสิทธิแล้ว แม้จะได้กระทำต่ออันตรายที่ยังไม่ใกล้ จะถึง หรือกระทำต่ออันตรายที่ผ่านพ้นไปแล้ว ก็ถือว่าเป็นกรณีการกระทำเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำ เพื่อป้องกัน ทั้งนี้ไม่ต้องพิจารณาถึงว่าได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุหรือไม่

ในการพิจารณาการกระทำเพื่อป้องกันโดยละเอียด⁵⁰ มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

- มีภัยอันตรายซึ่งละเมิดต่อกฎหมายหรือผิดกฎหมายได้แก่ ภัยอันตรายแก่ตนหรือผู้อื่น เป็นการละเมิดต่อกฎหมายแม้ไม่ใช่กฎหมายอาญา เป็นการกระทำของมนุษย์ และผู้ก่อภัยอ้างเหตุป้องกันไม่ได้

- ภัยอันตรายนั้นใกล้จะถึงได้แก่ ภัยอันตรายกำลังจะเกิดขึ้น เช่น โจรเงื่อนมีดฟันพนักงานรักษาความปลอดภัย หรือภัยอันตรายเกิดอยู่ขณะกระทำ เช่น

⁵⁰ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร: จีระการพิมพ์, 2546). หน้า

ขโมยกำลังถือวิทุของนาย ก. ไป หรือภัยอันตรายที่ใกล้จัดการกระทำ เช่น ขโมยปลั๊กวูของ นาย ก. จูงออกจากบ้านไป นาย ก. มีสิทธิติดตามป้องกันและเอาตัวคืนได้

- ผู้กระทำจำต้องกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตรายนั้น เช่นสิทธิในชีวิต ร่างกาย เกียรติยศ ชื่อเสียง ทรัพย์สินทั้งของตนและผู้อื่น การป้องกันสิทธิของผู้อื่น ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับผู้นั้น

- ได้กระทำพอสมควรแก่เหตุไม่มีความผิด แต่ถ้าเกินสมควรแก่เหตุมีความผิด แต่อาจถือเป็นเหตุลดหย่อนได้ (มาตรา 69) โดยการพิจารณาความสมควรแก่เหตุตาม 2 ทฤษฎีนี้คือ ทฤษฎีสัดส่วน ต้องพิจารณาว่าอันตรายที่พึงเกิดขึ้นถ้าหากไม่ป้องกันจะได้สัดส่วนกับอันตรายที่ผู้กระทำได้กระทำเนื่องจากการป้องกันหรือไม่ เช่น นาย ก. ตบหน้าพนักงานรักษาความปลอดภัย แต่พนักงานรักษาความปลอดภัยแทงนาย ก. ตาย ดังนั้นความตายกับการได้รับบาดเจ็บย่อมไม่ได้สัดส่วนกัน และทฤษฎีวิธีทางน้อยที่สุด พิจารณาว่าถ้าผู้ถูกกระทำได้ใช้วิธีทางที่น้อยที่สุดแล้วในการทำให้เกิดอันตรายแก่ผู้กระทำนั้นถือว่ากระทำไปพอสมควรแก่เหตุ เช่น คนเป็นง่อยถูกรังแกเขกหัว ห้ามไม่ฟังบอกไม่หยุดจึงใช้มีดที่อยู่ใกล้ๆแทงบาดเจ็บสาหัส ย่อมเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุตามทฤษฎี

2.5.3.4.2 อำนาจในการกระทำโดยจำเป็น

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 67 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดด้วยความจำเป็น (1) เพราะอยู่ในที่บังคับ หรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ หรือ (2) เพราะเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงและไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้ เมื่อภัยอันตรายนั้นตนมิได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตน ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ”

การกระทำความผิดด้วยความจำเป็นซึ่งผู้กระทำผิดไม่ต้องรับโทษตามกฎหมายมาตรานี้ มีอยู่ 2 กรณี คือ

ก. กระทำความผิดด้วยความจำเป็นเพราะอยู่ในที่บังคับ หรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ และกระทำไม่เกินสมควรแก่เหตุ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ

- อยู่ในที่บังคับ/ตกอยู่ภายใต้อำนาจ คือ มีการบังคับจากภายนอกให้ตัดสินใจกระทำความผิด มิได้เกิดจาก ความคิดริเริ่มทำกรณันั้นด้วยตนเอง

- ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขจัดขึ้นได้ คือ ผู้กระทำไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากกระทำความผิดตามที่ถูกบังคับนั้น

- ผู้กระทำโดยจำเป็นมิได้เป็นผู้ก่อเหตุขึ้นขึ้นด้วยความผิดของตน คือ กระทำไปพอสมควรแก่เหตุตามวิถีทางน้อยที่สุด และได้สัดส่วน แต่ภัยประการแรกต้องร้ายแรงกว่าภัยที่ผู้กระทำโดยจำเป็นก่อให้เกิดแก่บุคคลที่สาม

- กระทำไปไม่เกินขอบเขต คือ ไม่กระทำเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็น

ข. กระทำความผิดด้วยความจำเป็น เพราะเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากภยันตรายที่ใกล้จะถึงและไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้ เมื่อภยันตรายนั้นตนมิได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตน และกระทำไม่เกินสมควรแก่เหตุ ซึ่งมีข้อสังเกตที่น่าสนใจ 6 ประการ⁵¹

- มีภยันตรายซึ่งจะเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายหรือไม่ก็ได้

- เป็นภยันตรายที่ใกล้จะถึง คือ ภัยยังไม่เกิด แต่ใกล้จะเกิด หรือเกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่ผ่านพ้นไป

- ไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้แล้ว คือ ไม่มีวิธีอื่นใดแล้ว ที่ผู้กระทำจะสามารถพ้นจากภยันตรายนอกจากกระทำความผิด หรือภัยที่ต้องหลีกเลี่ยงนั้นต้องมีมากกว่าภัยอันเป็นข้อหาตามกฎหมาย หรือการที่พิจารณาว่าภัยไหนร้ายแรงกว่ากัน ต้องอาศัยวิญญูชนในสภาพเช่นนั้นว่ารู้หรือควรจะรู้ว่าน่าจะมีทางเลือกเช่นใด

- ผู้กระทำมิได้เป็นผู้ก่อให้เกิดภยันตรายนั้นขึ้นด้วยความผิดของตน

- ผู้กระทำ ได้กระทำโดยมีเจตนาพิเศษ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากภยันตราย

- ผู้กระทำ กระทำไม่เกินขอบเขต

⁵¹ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร: จีระการพิมพ์, 2546). หน้า

ผลของการกระทำโดยจำเป็น

ก. หากกระทำ “ไม่เกินขอบเขต” กฎหมายยกเว้นโทษให้

ข. หากกระทำ “เกินขอบเขต” ต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญา ศาลอาจลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ แต่ถ้าเกิดจากความตื่นเต้น ความตกใจ หรือความกลัว ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำผิดนั้นก็ได้ (มาตรา 69)

กฎหมายไม่ลงโทษผู้ที่กระทำความผิดด้วยความจำเป็น เพราะไม่ได้มีเจตนาร้ายในการกระทำ แต่ถูกบังคับให้ทำเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นรอดพ้นจากอันตรายที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นความจำเป็นจึงถูกยกเว้นทางกฎหมาย ตัวอย่าง เมื่อเกิดเหตุไฟไหม้ในฝัน พนักงานรักษาความปลอดภัยต้องการช่วยเหลือลูกค้าที่ติดอยู่ในอาคาร จึงทำลายกระจกหน้าต่างเพื่อช่วยผู้ประสบภัยออกมา พนักงานรักษาความปลอดภัยจึงไม่ต้องรับโทษในการทำลายทรัพย์สิน เป็นต้น

โดยทั่วไปเมื่อพนักงานรักษาความปลอดภัยพบเหตุอาชญากรรมหรือโจรกรรม พนักงานรักษาความปลอดภัยจะคิดถึงความปลอดภัยเป็นอันดับแรก พนักงานรักษาความปลอดภัยจะไม่เข้าต่อสู้ถ้าเห็นว่าผู้ร้ายมีอาวุธร้ายแรงโดยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

ก. แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบโดยทันที

ข. แจ้งให้ทางนายจ้างทราบ โดยผ่านหัวหน้า หรือผู้จัดการ

ค. แจ้งให้ผู้ว่าจ้างทราบ

ง. ห้ามบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณโดยเด็ดขาด

จ. ห้ามแตะต้อง หรือเคลื่อนย้ายสิ่งของต่างๆ ในบริเวณที่เกิดเหตุ ก่อนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมา⁵²

2.5.3.5 อำนาจในการพกพาอาวุธ

⁵² แอล.เอ็น.ซี.เคียวริตี้ เซอร์วิส จำกัด, หน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานรักษาความปลอดภัย, (ออนไลน์)
แหล่งที่มา: <http://www.ln-security.com/security-duty2.html> (2 กุมภาพันธ์ 2552)

โดยทั่วไปแล้ว อาวุธ เป็นสิ่งที่ใช้ทำร้ายร่างกายผู้อื่นให้ได้รับบาดเจ็บ หรืออาจถึงแก่ความตาย โดยที่อาวุธอาจเป็นเพียงสิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อใช้ทำร้ายร่างกายผู้อื่น เช่น ปืน มีดดาบ หรือระเบิด แต่ตามกฎหมาย อาวุธมิได้เป็นเพียงแค่สิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อทำร้ายผู้อื่น เท่านั้น แต่รวมถึงสิ่งใดก็ได้ที่ใช้ทำร้ายร่างกายผู้อื่นให้ได้รับบาดเจ็บ หรือถึงแก่ความตายนั่นเอง

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(5) บัญญัติว่า “อาวุธ” หมายความว่า ความรวมถึง สิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้ หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่าง อาวุธนั่นเอง จึงแบ่งประเภทของอาวุธได้ดังนี้คือ

ก. “อาวุธ” โดยสภาพ เช่น ปืน ดาบพลายปืน ระเบิด ฯลฯ

ข. สิ่งที่ไม่ใช่ “อาวุธ” โดยสภาพ หมายถึง สิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธ โดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้ หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ เช่น ไม้ ปากกา เหล็ก เป็นต้น

นอกจากนี้ก็ยังมียังมีสิ่งเทียมอาวุธ เช่น ปืนปลอม มีดปลอม อีกด้วย ดังนั้นการที่พนักงานรักษาความปลอดภัยจะครอบครองหรือพกพาอาวุธเพื่อปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินและชีวิตทั้งของตนเองและของผู้อื่นก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังต่อไปนี้

- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 บัญญัติ ห้ามมิให้ผู้ใดก็ตาม พากอาวุธไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยเปิดเผย หรือโดยไม่มีเหตุอันควร ผู้ฝ่าฝืนต้อง ระวังโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาทและให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบอาวุธนั้น แต่ถ้าอาวุธนั้น เป็นอาวุธ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากผู้ฝ่าฝืนจะต้องรับผิดตามกฎหมายข้างต้นแล้ว ยังต้องรับผิดตาม กฎหมายอื่นฐานพกพาอาวุธปืน ไม่มีทะเบียนไปในทางสาธารณะโดยไม่มีเหตุอันควร ตาม พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 8 ทวิวรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 72 ทวิวรรคสอง ระวังโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึง 5 ปี และปรับตั้งแต่ 1,000 บาทถึง 10,000 บาท ส่วนปืนไม่มีทะเบียนให้ริบไว้

- กฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืน คนทั่วไปรู้จัก “อาวุธปืน” ในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ยิง ไปทำอันตรายร่างกายถึงสาหัสได้ ปืนที่ไม่อาจทำอันตรายร่างกายถึงสาหัสได้ โดยสภาพ เช่น ปืนเด็กเล่น ไม้ซ้ออาวุธปืนตามความหมายของกฎหมาย ตามกฎหมายเรียกว่า “สิ่ง เทียมอาวุธปืน” ปืนที่ใช้ยิงไม่ได้ เช่น ชาร์จด ถือเป็น “ส่วนหนึ่งของอาวุธปืน” แต่พลุสะกดคู่ส่องแสง แบบเอ็ม 49 A1 ไม่มีสภาพเป็นเครื่องกระสุนปืน และไม่มีสภาพเป็นอาวุธ แต่ถ้ามิไว้โดยไม่ได้รับ อนุญาตก็มีความผิดเช่นกัน

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 4(1) บัญญัติว่า “อาวุธปืน หมายความว่าความรวมตลอดถึงอาวุธทุกชนิดซึ่งใช้ส่งเครื่องกระสุนปืน โดยวิธีระเบิดหรือกำลังดันของแก๊ส หรืออัดลม หรือเครื่องกลใด ๆ ใด ซึ่งต้องอาศัยอำนาจของพลังงานและส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธนั้นๆ ซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่าสำคัญและได้ระบุไว้ในกฎกระทรวง”

กฎกระทรวงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2490 ให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธปืนตามกฎหมายให้ถือเป็นอาวุธด้วย เช่น ลำกล้อง เครื่องลูกเลื่อน หรือส่วนประกอบสำคัญของเครื่องลูกเลื่อน เครื่องลั่นไก หรือส่วนประกอบสำคัญของเครื่องลั่นไก เครื่องส่งกระสุน ชองกระสุน หรือส่วนประกอบสำคัญของสิ่งเหล่านี้ แต่พานท้ายปืน สายสะพาน ไม้ประดับด้ามปืน ไม้ไขอาวุธปืน

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 4(5) บัญญัติว่า “สิ่งเทียมอาวุธปืน หมายความว่า สิ่งซึ่งมีรูปและลักษณะอันน่าจะทำให้หลงเชื่อว่าเป็นอาวุธปืน” โดยสามารถมีไว้ในครอบครองได้ ไม่มี ความผิดและไม่จำเป็นต้องได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพราะไม่มีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5793/2544 และคณะกรรมการกฤษฎีกา วินิจฉัยว่า BB GUN “Ball Bullet” เป็นสิ่งเทียมอาวุธปืน จึงมีไว้ในครอบครองและติดตัวไปในที่สาธารณะได้ แต่ก็ไม่สามารถถือไปอย่างเปิดเผยได้⁵³ เนื่องจากปืน BB มีลักษณะเหมือนอาวุธปืนของจริง และอาจจะถูกนำมาใช้เป็นอาวุธได้โดยสภาพ แต่ได้ใช้หรือเจตนาจะใช้อย่างอาวุธ มิฉะนั้น จะมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 371

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 7 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดทำ ซื่อ มี ใช้ ส่ง หรือ นำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่” ซึ่งปัจจุบันก็คือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังนั้นประชาชนทั่วไปจึงสามารถขออนุมัติและมีใช้อาวุธปืนได้ เพื่อใช้ในการป้องกันตัวหรือทรัพย์สินของตน และสำหรับใช้ในการกีฬาหรือล่าสัตว์ โดยในกรณีที่ผู้ขอทำงานอยู่ในธุรกิจเอกชน จะต้องมิหนังสือรับรองจากเจ้าของหรือผู้จัดการธุรกิจนั้น ๆ ว่าผู้ขอเป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย มีเหตุผลและความจำเป็นสมควรได้รับอนุญาตให้พกพาอาวุธปืนติด

⁵³ มติชนออนไลน์, มหาดไทยแห้วคุม BB GUN ถูกกฤษฎีกาเบรกไม่เข้าช่วยอาวุธปืน, (ออนไลน์) แหล่งที่มา: http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1228652717&groupid=00&catid=01 (2 กุมภาพันธ์ 2552)

ตัวได้⁵⁴ แต่หากผู้ใดมีหรือครอบครองอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ที่จะต้องมีความผิด เช่น ปืนปากกา ซึ่งถือว่าเป็นอาวุธปืนชนิดหนึ่ง และเป็นอาวุธที่นายทะเบียนไม่สามารถออกทะเบียนให้ได้ ผู้ใดมีไว้ในความครอบครองถือว่ามีความผิด⁵⁵

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 ได้มีการแก้ไขฉบับสุดท้ายคือแก้ไขฉบับที่ 8 พ.ศ.2530 มาตราที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน มี 3 มาตรา คือ มาตรา 8 ทวิ เป็นเรื่อง ข้อห้าม ข้อจำกัดในเรื่องการพกปืน มาตรา 22 เป็นบทบัญญัติเรื่องการให้มีอาวุธปืนติดตัว มาตรา 72 ทวิ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา 8

การพกปืนไม่ผิดกฎหมายได้⁵⁶ มีผู้แสดงความเห็นไว้มีหลักเกณฑ์ 3 ประการ คือ

1. เป็นอาวุธปืนของตนเอง และได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้ได้ตามกฎหมาย (ป.4) อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคลนั้นผู้ใดประสงค์จะซื้อต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงตาม พระราชบัญญัติอาวุธปืน ต้องยื่นคำร้อง ป.1 มีใบอนุญาตให้ซื้อได้ตาม ป.3 และมีใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุน ป.4 กำหนดใช้ได้ 3 กรณี คือ สำหรับการป้องกันตัวหรือทรัพย์สิน สำหรับการกีฬา สำหรับการยิงสัตว์

กรณีปืนเถื่อน คือ ปืนไม่มีทะเบียน หรือกรณีปืนผิดมือ คือ ปืนมีทะเบียน (ทะเบียนจะออกให้ผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะ) แต่อยู่ในความครอบครองของคนอื่น ผู้ฝ่าฝืนต้องรับผิดตามกฎหมาย

2. ใบพกพา ทั้ราชอาณาจักร หรือ ในเขตจังหวัด ป.12 ผู้ใดประสงค์มีใบพกพาต้องยื่นคำร้องแบบ ป.1 ต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต ใบพกพาจะออกให้ตามแบบ ป.12 บุคคลที่ควรออกใบอนุญาตให้มีใบพกพานั้นนอกจากจะเป็นผู้มีใบ ป.4 แล้ว ต้องมีคุณสมบัติตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทย กำหนด ตัวอย่างเช่น เป็นเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติหน้าที่ควบคุมทรัพย์สินของรัฐบาล ข้าราชการตั้งแต่ หัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าขึ้นไป ผู้มีหน้าที่ในการ

⁵⁴ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, กฎหมายที่ประชาชนควรรู้, (ออนไลน์) แหล่งที่มา: http://www.royalthaipolice.go.th/manualshow.php?choice=5#dm6_9 (8 กุมภาพันธ์ 2552)

⁵⁵ ศาลยุติธรรม, ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <http://www.coj.go.th/rmjic/sara4.html> (8 กุมภาพันธ์ 2552)

⁵⁶ ชมรมยิงปืนสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 5, พกปืนอย่างไรไม่ผิดกฎหมาย (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <http://ssconcb.igetweb.com/index.php> (8 กุมภาพันธ์ 2552)

ปราบปรามหรือการปฏิบัติงานในการฝ่าอันตราย ซ้อยกเว้นในการพกปืน ตามมาตรา 8 ทวิ วรรคสอง ถึงแม้ว่าจะมีใบอะไรต่อมิอะไรถูกต้องก็ตาม มีอยู่ 2 ประการคือ

ก. การพาอาวุธปืนไปโดยเปิดเผยเป็นที่ปรากฏต่อสายตา โดยไม่จำกัดว่าเป็นเวลาและสถานที่ใดก็เป็นการผิดกฎหมาย

ข. การพาอาวุธปืนไปในที่ชุมนุมชนที่มีลักษณะพิเศษ อันได้แก่ ชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อการ การรื่นเริง การมหรสพ หรือการอื่นใด แม้จะพกมิดชิดก็ตาม ย่อมผิดกฎหมาย

3. พกได้โดยมีซ้อยกเว้นตามกฎหมายที่กำหนด ดังนี้

มีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์ ตัวอย่างเช่น ต้องขับไปส่งสินค้าต่างจังหวัด ซึ่งถือว่าต้องมีอาวุธปืนติดตัวไปได้ แต่ไม่อาจถือว่าเป็นการเร่งด่วน เพราะอ้างว่าจำเป็นป้องกันสินค้าของตนซึ่งอาจถูกปล้น กรณีดังกล่าวอาจมีการปล้นหรือไม่ก็ได้ จึงถือว่าไม่เป็นกรณีเร่งด่วน ตัวอย่าง กรณี เพิ่งขายของได้เงิน 50,000 บาท และจำเป็นต้องนำเงินไปฝากไว้ธนาคาร และห่างจากบ้านราว 10 กิโลเมตร เพื่อความปลอดภัยจากโจรปล้น ซึ่งในตามทางเคยมีการก่อคดีปล้นมาก่อน ได้พกปืนมีทะเบียน มีใบอนุญาตให้มีให้ใช้ และไม่มีใบอนุญาต พกติดตัวไปพร้อมกับเงินที่ต้องนำไปฝากธนาคารในวันนั้น ถือว่ากรณี นี้เป็นกรณีความจำเป็นและเร่งด่วนได้

บันทึก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 0503(ส)/27663 ลง 30 ก.ย.25 เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจค้นบุคคลพาอาวุธปืนไปที่สาธารณะ มีแนวทางในการสั่งไม่ฟ้อง ดังนี้

ก. ได้นำอาวุธปืนใส่กระเป๋าไว้ในช่องเก็บของท้ายรถซึ่งไม่สามารถหยิบใช้ได้ทันทีทันใด

ข. ได้นำอาวุธปืนใส่กระเป๋า ใส่ถุงแจแล้ววางไว้ในรถซึ่งไม่สามารถหยิบใช้ได้ทันทีทันใด

ค. ไปเก็บเงินลูกค้าต่างจังหวัด นำอาวุธปืนติดตัวมาด้วย โดยแยกอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนออกจากกัน ใส่กระเป๋าเอกสารไว้หน้าไว้เบาะหลังรถยนต์

ง. ไปเก็บเงินลูกค้าต่างจังหวัดหลายหมื่นบาท
นำติดตัวมา แล้วมีอาวุธปืนได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนแล้วใส่ไว้ในช่องเก็บของด้านหลังรถเพื่อ
ป้องกันตัวและทรัพย์สิน

จ. ห่ออาวุธปืนและซองบรรจุกระสุน แยกคน
ละห่อเก็บไว้ในกระโปรงท้ายรถยนต์ซึ่งใส่กุญแจ

ข้อยกเว้นเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของงานบางประเภท ลูกจ้าง เจ้า
พนักงานบางประเภท มีสิทธิพกพาอาวุธปืนได้ โดยไม่ต้องมีใบอนุญาต เช่น เจ้าหน้าที่ที่คอยรักษา
ความสงบเรียบร้อย ทหาร ตำรวจ ซึ่งขณะกำลังปฏิบัติหน้าที่ พนักงานรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ป้องกัน
ทรัพย์สินที่สำคัญของรัฐ

เจ้าหน้าที่ทหารซึ่งพกพาอาวุธปืนไปไหนต่อไหนได้มีเพียง
ทหารเหล่า สห. เจ้าหน้าที่การเงิน โดยต้องแต่งเครื่องแบบประกอบ ทหารที่มีหน้าที่รักษาการณ์
ภายนอก ภายใน ออกทำการฝึก นอกนั้นย่อมผิดกฎหมาย

สำหรับพนักงานรักษาความปลอดภัยโดยทั่วไปมีอาวุธประจำ
กายคือกระบองเพื่อป้องกันตัว สำหรับพนักงานรักษาความปลอดภัยในสถานที่บางประเภทเช่น
ในธนาคาร ในร้านค้าทองคำ สามารถพกพาอาวุธปืนที่มีทะเบียนในสถานที่นั้นได้ แต่ไม่สามารถ
พกพาอาวุธปืนนั้นออกนอกสถานที่ได้

สำหรับข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หรือ
รัฐวิสาหกิจที่ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยอาจได้รับอนุญาตให้พกพาอาวุธปืนได้ถ้าเข้าข้อยกเว้น
ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน
พ.ศ.2490 มาตรา 5 วรรคหนึ่ง (ข) หรือ (ค) เนื่องจากอยู่ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อป้องกัน
ประเทศ หรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือรักษาทรัพย์สินอันสำคัญของรัฐ

สำหรับพนักงานรักษาความปลอดภัยที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการ
ขนส่งและดูแลรักษาเงินสด เช่น การให้ความคุ้มกันรถขนเงินจะต้องขออนุญาตพกพาอาวุธปืนติด
ตัวโดยสามารถยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนท้องที่ ดังนี้

ก. ยื่นต่อผู้บังคับการกองทะเบียน สำนักงานตำรวจ
แห่งชาติ (ลาดพร้าว) สำหรับผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพฯ

ข. ยื่นต่อนายอำเภอ หรือ ปลัดอำเภอ สำหรับผู้มี
ภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด

คุณสมบัติของผู้ขออนุญาตพกพาอาวุธปืนติดตัว

ก. เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนอยู่แล้ว

ข. เป็นบุคคลประเภทใดประเภทหนึ่งดังต่อไปนี้

- เจ้าพนักงานซึ่งทำหน้าที่ควบคุมทรัพย์สินของ

รัฐบาล

- ข้าราชการ พนักงาน หรือพนักงานองค์กร

รัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีหน้าที่ในการปราบปราม หรือการปฏิบัติงานที่เป็นการฝ่าอันตราย หรือเขต
ทุรกันดาร

- บุคคลซึ่งได้ทำประโยชน์อย่างมากให้แก่ทาง

ราชการในการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย

- บุคคลที่มีความจำเป็นต้องมีอาวุธปืนติดตัว เพื่อ

ป้องกันอันตรายจากการประทุษร้าย

- บุคคลที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเห็นสมควร

อนุญาต

หลักฐานการขออนุญาต

ก. สำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการเจ้าพนักงานหรือ

พนักงานองค์กรรัฐวิสาหกิจหรือบัตรประจำตัวประชาชน

ข. สำเนาใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน (แบบ ป.4)

ค. สำเนาทะเบียนบ้าน โดยที่อยู่ของผู้ขออนุญาตที่ระบุ

ไว้ในทะเบียนบ้านจะต้องตรงกับที่อยู่ในแบบ ป.4

ง. ภาพถ่ายของผู้ขออนุญาต ขนาด 3 นิ้ว จำนวน 2 รูป

โดยถ่ายหน้าตรงแต่งเครื่องแบบ

จ. กรณีผู้ขอเป็นข้าราชการ เจ้าพนักงาน หรือ

พนักงานรัฐวิสาหกิจ ต้องมีหนังสือรับรองจากผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดว่าเป็นผู้มีความประพฤติ
เรียบร้อยมีเหตุผลและความจำเป็นสมควรได้รับอนุญาตให้พกพาอาวุธปืน ติดตัวได้

จ. กรณีผู้ขอทำงานอยู่ในธุรกิจเอกชน จะต้อง มีหนังสือ
รับรองจากเจ้าของหรือผู้จัดการธุรกิจนั้น ๆ ว่าผู้ขอเป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย มีเหตุผลและ
ความจำเป็นสมควรได้รับอนุญาตให้พกพาอาวุธปืนติดตัวได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

กฎหมายกับการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน

3.1 ความหมายของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน

เมื่อก้าวถึงการรักษาความปลอดภัย ประชาชนส่วนใหญ่มักจะมองว่าเป็นภาระหน้าที่ของรัฐ โดยผ่านทางหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยมีเหตุผลมาจากแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิในการป้องกันตนเองของปัจเจกชนในอดีต ซึ่งรัฐจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องถ้าเป็นเรื่องกรณีพิพาทกันระหว่างเอกชนด้วยกัน แต่เมื่อสังคมขยายตัวมากขึ้นการปล่อยให้เอกชนได้ตอบกันเอง มักจะก่อให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง อีกทั้งเกิดทฤษฎีสัญญาประชาคมของรูสโซว์ขึ้น ทฤษฎีนี้วางหลักว่า ประชาชนทุกคนมีสิทธิป้องกันตนเองจากภัยอันตรายที่มากกระทบ ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ตลอดจนสิทธิอื่นๆ ได้ แต่ถ้าประชาชนทุกคนต่างใช้สิทธิในการป้องกันพร้อมๆกัน สังคมต้องเกิดความวุ่นวายและความไม่สงบ ดังนั้นจึงเกิดความยินยอมพร้อมใจที่จะมอบสิทธิในการป้องกันภัยให้แก่รัฐเป็นผู้ใช้โดยผ่านทางหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมขึ้น แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนไป แนวความคิดที่จะให้รัฐต้องรับผิดชอบในทุกเรื่อง จะทำให้รัฐต้องแบกภาระหนักเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แนวความคิดของประเทศต่างๆจึงยอมรับการเข้ามาแบ่งเบาภาระของเอกชนในการดำเนินงานบางอย่าง และการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนเป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงความหมายของการรักษาความปลอดภัยเอกชน (Private Security) ซึ่งภาษาอังกฤษจะใช้อีกคำหนึ่งว่า Industrial Security มีความหมายถึงการพิทักษ์รักษาหรือป้องกันทรัพย์สินมิให้สูญหาย เสียหาย หรือถูกโยกย้ายไปโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของ รวมทั้งการดูแลคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของบุคคล โดยทั่วไปความหมายของการรักษาความปลอดภัยของเอกชนจะรวมถึงการรักษาความปลอดภัย บริษัท ห้างร้าน สำนักงาน ธนาคาร โรงเรียน โรงพยาบาล สถานที่สาธารณะ สถานิชนสงฆ์ ท่าเรือ และท่าอากาศยาน เป็นต้น

ปัจจุบันการรักษาความปลอดภัยเอกชนได้แพร่ขยายไปยังสถานประกอบการของรัฐบาล ธุรกิจเอกชน สถาบันการเงิน รวมตลอดไปถึงรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย ในขณะที่ทำการรัฐบาลสหรัฐมีพนักงานรักษาความปลอดภัยนับเป็นจำนวนมาก ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยอยู่ในหน่วยงานทั้งหลายของสหรัฐอเมริกา สิ่งนี้เป็นเครื่องยืนยันให้เห็นถึงบทบาทของพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชนซึ่งนับวันจะมีความสำคัญมากขึ้น ซึ่งไม่เฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น แต่รวมถึงนานาประเทศด้วย

3.2 ลักษณะและรูปแบบของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในปัจจุบันของประเทศไทย

การรักษาความปลอดภัยโดยเอกชนนั้นมามีมาตั้งแต่ในสมัยอดีต ในส่วนของประเทศไทยชาวชนบทรู้จักหาวิธีในการดูแลทรัพย์สินของตน โดยการจัดเวรยามป้องกันรักษาความปลอดภัยทรัพย์สินของตน อาทิ วัว ควาย และทรัพย์สินของมีค่าอื่นๆ ให้ปลอดภัยจากการถูกโจรกรรมหรือการปล้นสะดม ต่อมาเมื่อธุรกิจการค้าของประเทศเริ่มเติบโตขึ้น ก็เริ่มมีการจ้างยามเพื่อดูแลรักษาความปลอดภัยร้านค้าหรือสถานที่ต่างๆ ในเวลากลางคืน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการจ้างแขกยามชาวอินเดีย แต่ก็ไม่ได้ได้รับความนิยมเท่าที่ควร เนื่องจากแขกยามไม่มีความรู้ความสามารถและไม่มีระเบียบวินัยในการทำงาน

อาชีพรักษาความปลอดภัยได้เริ่มเป็นรูปธรรมอย่างไม่เป็นทางการเมื่อ พ.ศ. 2508 ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ส่งกำลังทหารเข้าร่วมรบในสงครามเวียดนาม ซึ่งได้มีการว่าจ้างให้มีผู้ดูแลรักษาความปลอดภัยในฐานทัพต่างๆ เช่น ที่อุตะเถา มีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่รักษาความปลอดภัย โดยต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย และมีระเบียบวินัยเป็นอย่างดี ทำให้มีบุคคลกลุ่มหนึ่งทำการรวบรวมทหารที่ปลดประจำการแล้วให้มาทำหน้าที่เป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยแก่ฐานทัพต่าง หรือที่รู้จักในนาม Thai Guard ซึ่งถือเป็นบุคคลกลุ่มแรกที่เริ่มดำเนินงานด้านรักษาความปลอดภัยของเอกชนในประเทศไทย

เมื่อเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้น ส่งผลให้มีความต้องการบุคลากรด้านการรักษาความปลอดภัยเพิ่มขึ้น Thai Guard ซึ่งมีจำนวนจำกัดจึงไม่สามารถรองรับความต้องการของธุรกิจที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วได้ ประกอบกับมีผู้เริ่มเห็นความสำคัญของงานรักษาความปลอดภัยและสามารถที่จะทำเป็นอาชีพได้ จึงได้มีการจัดตั้งบริษัทรักษาความปลอดภัยของเอกชนมากขึ้น และได้รับความนิยมจากผู้ใช้บริการเป็นอันมาก ปัจจุบันมีบริษัทที่ดำเนินกิจการรักษาความปลอดภัยที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลจำนวนมากกว่า 3,000 บริษัท¹

3.2.1 การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในปัจจุบันของประเทศไทย

โดยทั่วไปการรักษาความปลอดภัยเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องกระทำเพื่อให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัย ซึ่งแต่เดิมสังคมไทยในอดีตยังไม่มี ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากนัก บ้านเมืองไม่มีความสับสนวุ่นวาย รัฐจึงสามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างทั่วถึง แต่ในปัจจุบันประเทศไทยมีความเจริญเติบโตทางด้าน

¹ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, “ธุรกิจรักษาความปลอดภัย: เติบโตสวนกระแสเศรษฐกิจ,” (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย 2549), หน้า 3.

เศรษฐกิจการค้าการลงทุน จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นำไปสู่ปัญหาความแตกต่างกันทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้จำนวนอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น กำลังของเจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง ประชาชนจึงต้องช่วยเหลือตนเองด้วยการว่าจ้างพนักงานรักษาความปลอดภัยหรือบริษัทรักษาความปลอดภัยมาดูแลรักษาความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สินของตน

จากข้างต้น ทำให้อาจกล่าวได้ว่าพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการแบ่งเบาภารกิจด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ซึ่งลักษณะของงานรักษาความปลอดภัยสามารถแบ่งได้เป็น 5 ประเภท² คือ

3.2.1.1 งานรักษาความปลอดภัยอาคารและสถานที่ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่างานรักษาความปลอดภัยทางกายภาพ (Physical Security) ได้แก่ การดูแลรักษาความปลอดภัยตามบริษัท ห้างร้าน สำนักงาน อาคาร สถานที่ โรงงาน สิ่งก่อสร้าง หมู่บ้านจัดสรร ธนาคาร สถานศึกษา ศูนย์การค้า โรงภาพยนตร์ โรงแรม โรงพยาบาล สถานีขนส่ง ท่าเรือ ท่าอากาศยาน รวมทั้งส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

งานรักษาความปลอดภัยอาคารและสถานที่เป็นงานรักษาความปลอดภัยประเภทแรกที่มีการให้บริการในประเทศไทยและมีผู้ใช้บริการในงานประเภทนี้มากที่สุด มีขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบกว้างขวาง ครอบคลุมเกี่ยวข้องกับบุคคลจำนวนมาก คือ พนักงานของผู้ว่าจ้าง ลูกจ้างที่มาใช้บริการ ผู้มาติดต่อและบุคคลภายนอก รวมทั้งเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคล ภัยธรรมชาติและอุบัติภัยต่างๆ เช่น การโจรกรรมของผู้ประกอบการมีจรรยาบรรณ การก่อวินาศกรรม การจลาจล น้ำท่วม แผ่นดินไหว การระเบิด ไฟไหม้ และตึกถล่ม เป็นต้น

สิ่งที่ควรพิจารณาในการปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัยประเภทนี้ คือ ขนาดของอาคารสถานที่และพื้นที่บริเวณโดยรอบ ลักษณะของธุรกิจและทรัพย์สินที่จะต้องดูแล ระดับการรักษาความปลอดภัยของสถานที่หนึ่งๆ ย่อมมีความสำคัญแตกต่างกันแล้วแต่ความสำคัญของธุรกิจทรัพย์สินและอาคารสถานที่

3.2.1.2 งานรักษาความปลอดภัยด้านการอำนวยความสะดวกและการจราจร ได้แก่ การควบคุมดูแลการจราจรโดยมีพนักงานรักษาความปลอดภัยประจำอยู่ที่ช่องทางเข้าออกหรือด้านหน้าของบริษัท อาคาร สำนักงาน ห้างสรรพสินค้า สถานที่ที่จัดงานแสดงสินค้า โรงเรียน

² ประธาน วัฒนวานิชย์, “บทบาทขององค์กรรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนกับการป้องกันอาชญากรรม,” หนังสือพิมพ์รักษาความปลอดภัย (16 ธันวาคม 2537 – 31 มกราคม 2538): 11.

โรงพยาบาล โรงแรม โรงงานอุตสาหกรรม สถานีขนส่งต่างๆ รวมทั้งสถานที่ที่มีการก่อสร้างบนผิวการจราจร เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สัญจรที่ผ่านไปมาและยานพาหนะที่ผ่านเข้าออกในพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัย

งานรักษาความปลอดภัยของประเทศไทยถือว่างานรักษาความปลอดภัยด้านนี้อยู่ในประเภทเดียวกับงานรักษาความปลอดภัยอาคารและสถานที่ ลักษณะของงานรักษาความปลอดภัยทั้งสองประเภทดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน พนักงานรักษาความปลอดภัยที่ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกและควบคุมดูแลการจราจรก็จะดูแลรักษาความปลอดภัยโดยทั่วไปของอาคารและสถานที่ด้วย ซึ่งแตกต่างกับงานรักษาความปลอดภัยของบางประเทศที่มีการแยกการให้บริการงานรักษาความปลอดภัย ด้านการอำนวยความสะดวกและการจราจรเป็นงานรักษาความปลอดภัยอีกประเภทหนึ่งต่างหากจากงานรักษาความปลอดภัยอาคารและสถานที่

3.2.1.3 งานรักษาความปลอดภัยแก่บุคคล (Personnel Security) ได้แก่ การอารักขาบุคคล การป้องกันการก่อการร้าย การเดินขบวน การคุกคามต่อชีวิต การตรวจสอบประวัติบุคคล การสืบสวนสอบสวน การหาข่าว การตรวจหายาเสพติด และการบังคับบัญชาความปลอดภัย เป็นต้น

พนักงานรักษาความปลอดภัยที่ปฏิบัติหน้าที่ในงานประเภทนี้ต้องติดตามบุคคลหรือบุคคลสำคัญไปยังสถานที่ต่างๆ คอยคุ้มกันมิให้บุคคลอื่นเข้ามาใกล้ประชิดตัว เพื่อป้องกันการถูกลอบทำร้ายในระหว่างการเดินทางหรือขณะพักอยู่ในที่พัก

3.2.1.4 การรักษาความปลอดภัยในการขนส่ง ได้แก่ การดูแลรักษาความปลอดภัยในการขนส่งเงินสด ทรัพย์สิน และเอกสาร จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยใช้ยานพาหนะในการขนส่ง พนักงานรักษาความปลอดภัยที่ปฏิบัติหน้าที่ในงานประเภทนี้จำเป็นต้องมีอาวุธปืนติดตัวไว้ใช้ในการป้องกันตัวและป้องกันการถูกปล้นทรัพย์สินในระหว่างการเดินทาง

3.2.1.5 งานรักษาความปลอดภัยด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Security) ได้แก่ การป้องกันการจารกรรมความลับ ข้อมูลการค้า อุตสาหกรรม สิ่งประดิษฐ์ คอมพิวเตอร์ และการต่อต้านการจารกรรม เป็นต้น

3.2.2 ความจำเป็นและปัญหาของธุรกิจรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน

จากสภาพปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบัน ไม่ว่าจะจะเป็นปัญหาราคาน้ำมันที่ยังคงทรงตัวอยู่ในระดับสูง ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการและกระทบต่อค่าใช้จ่ายประจำวันของประชาชน ปัญหาการชะลอตัวของการส่งออก และปัญหาความไม่มั่นคงทางการเมือง ทำให้กิจการหลายแห่งประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องต้องปิดกิจการไป หรือต้องลดจำนวน

พนักงาน ลดเงินเดือน หรือลดเงินพิเศษต่างๆ เช่น เบี้ยเลี้ยง เงินค่าวันหยุด เงินค่าล่วงเวลา เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย โดยเฉพาะปัญหาการว่างงาน ปัญหาความไม่มั่นคงในการประกอบอาชีพ ปัญหารายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ ทำให้ข่าวคราวตามสื่อต่างๆ ในช่วงนี้มีข่าวปล้น ฆาตกรรม ช่มชู้ นกชิงวิ่งราว เกิดขึ้นมากกว่าภาวะปกติ นอกจากนี้ปัญหาความไม่สงบทางการเมือง และการก่อการร้ายเพื่อทำให้เกิดความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ของไทยปัญหาเหล่านี้ทำให้ประชาชน รวมทั้งเจ้าของกิจการต่างๆ ตกอยู่ในความหวาดวิตกถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด สํารวจ “ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนกรุงเทพฯ” ในระหว่างวันที่ 1-14 สิงหาคม 2549 จากกลุ่มตัวอย่าง 1,519 คน ทั้งนี้เป็นการสำรวจเชิงคุณภาพโดยกระจายกลุ่มตัวอย่างตามอาชีพ และเขตต่างๆ ทั่วกรุงเทพฯ พบว่าคนกรุงเทพฯ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.3 รู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยในจำนวนนี้มีกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 11.2 รู้สึกหวาดกลัวค่อนข้างมากถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

อย่างไรก็ตาม เมื่อคนรู้สึกไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้นเท่าใด ธุรกิจรักษาความปลอดภัย และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยก็ยิ่งเติบโตขึ้น บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด สํารวจพบว่าคนกรุงเทพฯ ร้อยละ 60.6 คิดว่าสาเหตุที่มีจลาจลเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากคนตกงาน และภาวะเศรษฐกิจที่บีบรัด รวมไปถึงความหลงยึดติดในวัตถุและความสนุก สะดวกสบายส่วนตัวเป็นที่ตั้ง ดังนั้นในปัจจุบันจึงมี “โจรหน้าใหม่” หรือ “โจรจำเป็น” เพิ่มขึ้น โดยพิจารณาเห็นว่าการโจรกรรมเป็นช่องทางที่จะได้เงินมาโดยง่าย ประกอบกับกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นไม่เพียงพอที่จะดูแลได้อย่างทั่วถึง นับเป็นการเปิดโอกาสให้มีการโจรกรรมเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามทางกรมตำรวจก็ได้เพิ่มความเข้มให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกท้องที่ออกตรวจตราสถานที่ต่างๆ ที่คาดว่าจะเป็จุดล่อแหลมให้กลุ่มมิจฉาชีพปฏิบัติการโจรกรรมกรร โจรทรัพย์สินประชาชน เช่นตามสถานบันเทิงเรีงรมย์ ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ และตามหมู่บ้านจัดสรร รวมทั้งในซอยเปลี่ยวต่างๆ

ข้อมูลจากการสำรวจสอดคล้องกับข้อมูลจำนวนคดีอาญาที่รับแจ้ง/จับกุมทั่วราชอาณาจักรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยในช่วงไตรมาสแรกของปี 2549 คดีอาญาที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ได้แก่ คดีโจรกรรมรถจักรยานยนต์ คดีที่เกี่ยวกับการพนัน คดียาเสพติด คดีข่มขืนกระทำชำเรา คดีค้าประเวณี และคดีลักทรัพย์ และเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นประชาชนหวังพึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ/เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย(รักษาความปลอดภัย) ให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้มงวดในการตรวจตราและตรวจจับมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อป้องปราม

บรรดามิจฉาชีพทั้งหลาย และหวังให้รักษาความปลอดภัย.เป็นเหตุเป็นตาแทนตำรวจ ทำให้มีธุรกิจรักษาความปลอดภัยเติบโตสวนกระแสเศรษฐกิจ ขึ้นมากมาย ในอดีตการรักษาความปลอดภัยตามอาคารบ้านเรือน มักจะมีการใช้ยามซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวอินเดีย จึงมีคำเรียกกันติดปากว่าแขกยาม แต่ในระยะหลังคนไทยเริ่มหันมาประกอบอาชีพนี้กันมากขึ้น และในปัจจุบันภาพลักษณ์ของยามเริ่มเลือนหายไป แต่จะได้ยินคำว่าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเข้ามาแทนที่ และจะเห็นได้ทั่วไป ทั้งสถานที่ราชการหน่วยงานเอกชน โรงแรม ห้างสรรพสินค้า หรือแม้แต่ร้านค้าบางประเภท เช่น มินิมาร์ท เป็นต้น ธุรกิจเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเติบโตอย่างน่าสนใจ ปัจจุบันมูลค่าของธุรกิจรักษาความปลอดภัยสูงถึงประมาณ 26,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 15.0 และในช่วงระยะ 5 ปีที่ผ่านมาอัตราการขยายตัวของธุรกิจรักษาความปลอดภัยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 12.8 ต่อปี โดยปัจจุบันมีบริษัทรักษาความปลอดภัยที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ประกอบการรักษาความปลอดภัยประมาณ 824 บริษัท แยกเป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีพนักงานรักษาความปลอดภัยเกิน 1,000 คนอยู่ประมาณ 33 บริษัท มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 27.0 บริษัทขนาดกลางที่มีพนักงาน 500-1,000 คน อยู่ประมาณ 147 บริษัท มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 45.0 และบริษัทขนาดเล็กที่มีพนักงานไม่เกิน 500 คน อยู่ประมาณ 644 บริษัท มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 28.0 ปัจจุบันแรงงานที่อยู่ในธุรกิจนี้มีอยู่ประมาณ 110,850 คน ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งรองรับแรงงานที่สำคัญแหล่งหนึ่ง แม้ว่าในช่วงภาวะเศรษฐกิจซบเซาธุรกิจนี้ก็ยังมียอดการขยายตัวอยู่ในเกณฑ์สูง เนื่องจากบรรดาธุรกิจต่างๆ มีความจำเป็นต้องระมัดระวังในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น แต่ผู้ประกอบการธุรกิจเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยก็หันมาเน้นในเรื่องคุณภาพมากขึ้นกว่าเดิม และเน้นการประหยัดค่าใช้จ่ายตามภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจุบันนี้ธุรกิจนี้ประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพ เช่นเดียวกับธุรกิจบริการอื่นๆ³

ปัญหาของธุรกิจรักษาความปลอดภัย

3.2.2.1 การขาดแคลนแรงงาน

ปัจจุบันบริษัทรักษาความปลอดภัยประสบปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนตัวบุคลากร เนื่องจากความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้นใน ตลาด ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเกิดจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว และมีผลต่อปัญหาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาในด้านอาชญากรรมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แต่โดยความเป็นจริงแล้ว ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรใน

³ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, “ธุรกิจรักษาความปลอดภัย: เติบโตสวนกระแสเศรษฐกิจ,” (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย 2549), หน้า 3.

ส่วนนี้มีมานานหลายปี ก่อนหน้านี้ความต้องการสูงกว่าในปัจจุบัน เกือบจะทุกภาคส่วนของธุรกิจ คงจะหนีเรื่องของ การรักษาความปลอดภัยไม่พ้น จึงไม่แปลกที่ธุรกิจนี้มีมูลค่าตลาด โดยประมาณ กว่า 3 หมื่นล้านบาท

ขณะที่ค่าจ้างจะตกอยู่ประมาณที่ 10,000-20,000 บาท/เดือน ขึ้นอยู่กับภาระหน้าที่และความรับผิดชอบบางแห่งจ้างแบบรายหัวจ้างกันสูงถึง 19,000-25,000 บาท/เดือน โดยต้องมีคุณสมบัติ คืออายุไม่เกิน 45 ปี ร่างกายแข็งแรง บุคลิกดี หากผ่านการเกณฑ์ทหารจะพิจารณาเป็นพิเศษ ซึ่งในปัจจุบัน ในกลุ่มที่ผ่านการเกณฑ์ทหาร และมีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด ก็ยังขาดแคลนอยู่ ทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่เป็นพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ และแม้แต่ในต่างจังหวัด ธุรกิจนี้ก็เติบโตได้ดีอย่างต่อเนื่องและประสบปัญหาขาดแคลนยามเช่นเดียวกับ ส่วนภูมิภาค เนื่องจากในส่วนภูมิภาคมีพื้นที่กว้างขวาง ทำให้ภารกิจรับผิดชอบสูงขึ้นตามไปด้วย ฉะนั้นในพื้นที่ส่วนภูมิภาคธุรกิจรักษาความปลอดภัย จึงมีความสำคัญเป็นอย่างสูง

จากข้อมูลนี้เอง เมื่อนำอัตราค่าจ้างพนักงานรักษาความปลอดภัยในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือแม้แต่ในจังหวัดใหญ่ๆ บางจังหวัดไปเปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างในอาชีพอื่นๆ พบว่าอัตราค่าจ้างของบุคลากรในธุรกิจรักษาความปลอดภัยบางแห่ง โดยเฉพาะในระดับหัวหน้าการ์ดหรือในระดับการ์ดบางบริษัท สูงเกือบเทียบเท่ากับเงินเดือนของครู โรงเรียนเอกชนหรือแม้แต่พนักงานธนาคารระดับล่างเลยทีเดียว อย่างไรก็ตาม ปัญหาใหญ่ของธุรกิจนี้คือ พนักงานมีการเปลี่ยนงานบ่อย หมุนเวียนเปลี่ยนไปตามบริษัทต่างๆ ที่มีการแข่งขันกัน ในการยื่นข้อเสนอที่ดีกว่า เนื่องจากบุคลากรยังไม่มีเพียงพอต่อจำนวนงาน⁴

3.2.2.2 คุณภาพของพนักงานรักษาความปลอดภัย

การประกอบวิชาชีพด้านการรักษาความปลอดภัยประกอบด้วยหัวใจสำคัญ 3 ประการ คือ การได้รับความเชื่อถือจากประชาชน มีความเป็นมืออาชีพ และมีความเชื่อมโยงสามารถร่วมมือเกื้อหนุนเป็นประโยชน์กับหน่วยงานรักษาความมั่นคงและรักษาความปลอดภัยของภาครัฐ การประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐาน การกำกับดูแล และจัดระบบให้สามารถที่จะนำไปสู่ความสำคัญของทั้ง 3 ข้อ ซึ่งตัวอย่างในบางประเทศ ถึงกับกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพนี้สามารถพกอาวุธหรือปฏิบัติบางอย่างได้ก่อนที่เจ้าหน้าที่ไปถึง ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาธุรกิจรักษาความปลอดภัยให้มีการพัฒนาก้าวหน้าเทียบเท่า

⁴ สยามธุรกิจ, ยุคใหม่ของธุรกิจรักษาความปลอดภัย, (ออนไลน์) แหล่งที่มา: www.siamturakij.com (17 กุมภาพันธ์ 2552).

ต่างประเทศ โดยพัฒนาและให้บทบาทกับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เช่น บทบาทในการช่วยลดปัญหาข้อพิพาทเล็กๆ น้อยๆ

นอกจากนี้รัฐบาลควรส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งไม่ใช่แค่ ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความ หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานยุติธรรมเท่านั้น แต่คือการพัฒนาหน่วยงานที่สามารถเข้ามาช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น และความจำเป็นเร่งด่วนคือ การช่วยกันพัฒนาพนักงานรักษาความปลอดภัยนั่นเอง

ปัจจุบันพนักงานรักษาความปลอดภัยต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบสูงมากในการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในด้านการตรวจสอบ ตรวจค้น รวมทั้งการอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชา ต้องอยู่ในกรอบที่ค่อนข้างเข้มงวด และมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติ แต่ผู้ว่าจ้างกลับมองเห็นความสำคัญของพนักงานรักษาความปลอดภัยน้อย ทำให้ประสิทธิภาพของงานหรือการตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ไม่เต็มที่ อีกทั้งการเปิดบริษัทได้ง่ายๆ ใช้ทุนน้อยทำให้เกิดปัญหาเรื่องคุณภาพและมาตรฐานที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของงานรักษาความปลอดภัย ในขณะที่ในต่างประเทศงานรักษาความปลอดภัยที่มีมาตรฐานคือภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงาน/องค์กรอย่างหนึ่ง

ดังนั้นควรมีการฝึกอบรมที่ได้มาตรฐาน เช่น หลักสูตรการรักษาความปลอดภัยพื้นฐานให้กับพนักงานใหม่ การฝึกอบรมพนักงานรักษาความปลอดภัยประจำเดือน การพัฒนาบุคลากรด้านกฏหมายเสพติด พัฒนาและเสริมสร้างลักษณะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี พัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย ให้ความรู้พนักงานด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ด้านการใช้เครื่องมือดับเพลิงเบื้องต้น การทดสอบสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ การป้องกันการก่อวินาศกรรม และแก้ไขปัญหาเหตุระเบิดยุทธวิธี การป้องกันเหตุชุมนุมประท้วงการจลาจล การให้สัตยาณจลาจล เป็นต้น และมีการพัฒนาความร่วมมือด้านข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ทั้งลูกค้าผู้ว่าจ้างและตัวพนักงานรักษาความปลอดภัย เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงให้ดีขึ้น รวมทั้งมาตรการในการควบคุม การลงโทษเมื่อกระทำผิด มีระบบในการบริหารจัดการที่ดี เป็นต้น

ที่ผ่านมางานด้านรักษาความปลอดภัยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อยมาก ทั้งที่มีความสำคัญในเชิงของการป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ป้องกันการเกิดอาชญากรรมเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่รัฐแม้ยังไม่มีกฎหมายรองรับ ซึ่งหากดูพื้นที่ที่จะพบว่ามีพนักงานรักษาความปลอดภัยดูแลอยู่ค่อนข้างมาก เพราะสถานที่ต่างๆ รวมทั้งหมู่บ้าน

ชุมชนในสังคมเมืองก็ต้องใช้พนักงานรักษาความปลอดภัยซึ่งแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ได้มาก รัฐควรตระหนักทั้งเรื่องการฝึกอบรม หรือการให้ความรู้ความเข้าใจให้คนเหล่านี้มีประสิทธิภาพ หรือมีแรงจูงใจในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การจะมีกฎหมายเกี่ยวกับงานด้านรักษาความปลอดภัยถือเป็นเรื่องที่ดี ทำให้มีกรอบกฎหมายชัดเจนให้ปฏิบัติ แต่กฎหมายที่จะออกมาควรเน้นการส่งเสริมมากกว่าการควบคุม

การดำเนินการของงานรักษาความปลอดภัยคือส่วนหนึ่งของความร่วมมือจากภาคประชาชน โดยเฉพาะการช่วยลดคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน งานรักษาความปลอดภัยมีส่วนช่วยป้องกันได้โดยเฉพาะการกระทำผิดในที่รโหฐาน เป็นความจำเป็นที่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจะต้องเข้ามาช่วยงานตำรวจในแง่การปราบปรามลดอาชญากรรมในส่วนที่ทำได้ ประโยชน์ที่จะได้จากการมีกฎหมายในการควบคุมหรือส่งเสริมคือ พนักงานรักษาความปลอดภัยจะได้มีมาตรฐานมากขึ้น ทั้งเรื่องคุณสมบัติ การควบคุมดูแล ฯลฯ อันจะช่วยยกระดับมาตรฐานของงานรักษาความปลอดภัย และเพิ่มอำนาจต่อรองกับผู้ว่าจ้าง ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาเรื่องค่าจ้างที่ไม่เป็นธรรมและการเพิ่มเงื่อนไขความรับผิดชอบของบริษัทเอกชน

3.2.2.3 การตั้งบริษัทรักษาความปลอดภัยบังหน้าธุรกิจผิดกฎหมาย

ธุรกิจรักษาความปลอดภัยเป็นธุรกิจที่สามารถประกอบกิจการได้โดยง่าย เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายควบคุมธุรกิจประเภทนี้ จึงสามารถประกอบกิจการได้โดยไม่ต้องขออนุญาต มีเพียงประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 281 ข้อ 5 ซึ่งกำหนดให้ คนต่างด้าวที่ต้องการประกอบธุรกิจในบัญชี ค ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่ออธิบดีกรมทะเบียนการค้า ซึ่งต้องเป็นไปตามแบบและวิธีที่อธิบดีกำหนด ดังนั้นจึงมีผู้มีอิทธิพลเปิดบริษัทรักษาความปลอดภัยบังหน้า แต่เบื้องหลังทำตัวเป็นอันธพาลรับงานนอกกฎหมาย รวมถึงกรณีที่พนักงานรักษาความปลอดภัยบางรายประพฤติตัวไม่เหมาะสม หรือทำผิดกฎหมายทั้งที่อยู่ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ เช่น เจ้าของบริษัทแกรนด์ เซฟตี้ การ์ด ซึ่งเป็นบริษัทรักษาความปลอดภัยส่งลูกน้องไปทำหน้าที่จราจรยานยนต์และมือปืนเพื่อฆ่าคนด้วยค่าจ้างคนละ 50,000 บาท และถูกตำรวจนครบาลจับได้ในที่สุด เป็นต้น⁵

จากปัญหาดังกล่าวสำนักงานตำรวจแห่งชาติเตรียมเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการรักษาความปลอดภัยเอกชน เพื่อเป็นการจัด

⁵ ฝ่ายสืบสวนกองบัญชาการตำรวจนครบาล, รวบยกแก๊งที่มสังหาร โหด รับจ้างฆ่าอดีตคาราวาตaylorสปอร์ตคันทรู, (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <http://www.thaispyolice.com/newsupdate/scope6.asp> (17 กุมภาพันธ์ 2552).

ระเบียบการควบคุมดูแลธุรกิจบริษัทรักษาความปลอดภัยทั่วประเทศ และให้ความคุ้มครองผู้บริโภคที่ใช้บริการ เนื่องจากปัจจุบันมีธุรกิจให้บริการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลทั่วประเทศกว่า 3,000 แห่ง มีบุคคลที่รับจ้างเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยประมาณ 200,000 คน แต่ยังไม่มีความคุ้มครองโดยเฉพาะ

สำหรับหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยตามร่างพระราชบัญญัติการรักษาความปลอดภัยเอกชนมีดังนี้ ผู้ขออนุญาตต้องมีคุณสมบัติสำคัญ ดังนี้ มีสัญชาติไทย อายุตั้งแต่ 25 ปีบริบูรณ์ เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีความประพฤติดีและศีลธรรมอันดี ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงของประเทศ หรือมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าพัวพันเกี่ยวกับการทำผิดกฎหมาย หรือมีอิทธิพลสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ไม่เกี่ยวข้องหรือเคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีเป็นนิติบุคคล ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายไทย มีสำนักงานอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยใบอนุญาตจะมีอายุ 4 ปี นับแต่วันที่ออก และใช้ได้ทั่วราชอาณาจักร ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึง 5 ปี หรือปรับตั้งแต่ 1 หมื่นบาทถึง 5 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ขณะที่พนักงานรักษาความปลอดภัยที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ ทั้งเรื่องการต่ออายุใบอนุญาต หรือการแสดงเครื่องหมายการเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย จะมีโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท ในบทเฉพาะกาลให้ผู้ประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยอยู่แล้ว ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าประสงค์จะประกอบการต่อไปต้องยื่นขอรับใบอนุญาตภายใน 180 วัน ซึ่งจะทำให้สามารถประกอบธุรกิจต่อไปได้จนกว่าจะได้รับแจ้งการไม่อนุญาตจากคณะกรรมการทะเบียน⁶

3.2.2.4 ค่าจ้างและสวัสดิการของพนักงานรักษาความปลอดภัย

ผู้ให้บริการบางรายมักจะแข่งขันกันด้านราคาด้วยการลดต้นทุนด้านค่าแรง ลดการฝึกอบรม หรือละเว้นขั้นตอนการตรวจสอบประวัติพนักงาน ส่งผลให้พนักงานต้องรับงานด้วยค่าแรงที่ต่ำกว่ากฎหมายกำหนด เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดให้ลูกจ้างทำงานไม่เกิน 8 ชั่วโมง/วัน เมื่อรวมเวลาทำงานแล้วสัปดาห์หนึ่งไม่เกิน 48 ชั่วโมง และมีวันหยุดประจำสัปดาห์ ไม่น้อยกว่า 1 วัน แต่การทำงานจริงต้องเข้างานเป็นผลัด ผลัด

⁶ ผู้จัดการออนไลน์, สดข.เตรียมค้น พ.ร.บ.รักษาความปลอดภัยเข้า ครม., (ออนไลน์) แหล่งที่มา:

<http://www.manager.co.th/> (10 กุมภาพันธ์ 2552).

ละ 12 ชั่วโมง ใน 1 วันจะมีพนักงานรักษาความปลอดภัยเข้าเวร 2 ผลัด คือ ผลัดกลางวันและผลัดกลางคืน สำหรับเวลาการทำงาน ถ้าเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยของ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกเข้าเวรเช้า 07.00-19.00 น. เวกกลางคืน 19.00-07.00 น. ขณะที่พนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทเอกชนจะเริ่มเข้าเวรผลัดเช้า 10.00-22.00 น. และ ผลัดกลางคืน 22.00-10.00 น. สรุปคือต้องทำงานวันละ 12 ชั่วโมง 7 วัน ไม่มีวันหยุด ได้ค่าแรงวันละ 200 กว่าบาท ถ้าหยุดงานต้องถูกหักค่าจ้าง 1 แรง และต้องหาคนมาทำแทน หรือใช้การหักเงินแทน

การขาดสวัสดิการเท่าที่จำเป็น เช่น ไม่มีประกันสังคม ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน เครื่องแบบ อุปกรณ์ประจำตัว ค่าประกันชีวิตเนื่องจากมีความเสี่ยงสูงจากลักษณะงานที่ทำ ไม่ได้รับสิทธิการหยุดงานในวันหยุดตามประเพณี และวันหยุดพักผ่อนประจำปี ไม่มีสิทธิในการลา กิจ ลาป่วย ลาคลอด จึงพบการร้องเรียนอยู่เป็นประจำ เช่น จากข้อมูลของกระทรวงแรงงานแจ้งว่ามีพนักงานรักษาความปลอดภัยร้องทุกข์ เกี่ยวกับการจ้างงานไม่เป็นธรรมจำนวนมาก ซึ่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ส่งหนังสือเตือนไปให้บริษัทรักษาความปลอดภัยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานอย่างเคร่งครัด กระทั่งมีการดำเนินการตามกฎหมาย แต่หลังจากนั้น ไม่นานบริษัทรักษาความปลอดภัยหลายแห่งก็เริ่มไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอีกเช่นเดิม ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2550 ที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติร่างพระราชบัญญัติองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก มีประเด็นสำคัญคือให้องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกไม่ต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมและกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ดังนั้นถ้าร่างนี้ผ่าน ก็จะทำให้พนักงานรักษาความปลอดภัยที่สังกัดองค์การทหารผ่านศึกซึ่งมีอยู่นับหมื่นคนทั่วประเทศจะไม่อยู่ภายใต้การคุ้มครองของกฎหมายคุ้มครองแรงงานอีกต่อไป⁷

จากปัญหาทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้พนักงานมักจะปฏิบัติหน้าที่ไปเพียงวัน ๆ ขาดความเอาใจใส่ เพิกเฉย ละเลย จนกลายเป็นความเคยชินในการปฏิบัติหน้าที่ไปในที่สุด หรือมีจะนั้นก็รวมตัวกันเรียกร้องสิทธิทำให้เกิดปัญหาที่ไม่ใช่เรื่องเฉพาะตน หรือหน่วยงานแต่เป็นปัญหาระดับประเทศ ดังตัวอย่างการชุมนุมประท้วงเรียกร้องค่าตอบแทนสวัสดิการ และสิทธิของยามบริษัท ลีอกชเลี่ย ในสุวรรณภูมิกว่า 200 คน อันมีผลมาจากการกระทำของบริษัทที่มีการบริหารจัดการที่ไม่เป็นธรรมต่อพนักงาน⁸

⁷ ปรก.ไทยแรงงานทาสพันธุ์ใหม่ กะเทาะชีวิตทำงานห้ามหยุด, แนวหน้า (9 ตุลาคม 2550): 5.

⁸ ลีอกชเลี่ยซัดที่ ทอท.ขอโบนัส, ผู้จัดการรายวัน (6 กุมภาพันธ์ 2552): 3.

3.2.2.5 การว่าจ้างงานรักษาความปลอดภัย⁹

เมื่อกล่าวถึงงานรักษาความปลอดภัย องค์ประกอบที่สำคัญอันดับหนึ่งได้แก่ สัญญาว่าจ้างงานรักษาความปลอดภัย และเนื่องจากในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนออกมาคุ้มครอง หรือให้ความเป็นธรรมต่อทั้งผู้ว่าจ้าง และผู้รับจ้าง หรือผู้ประกอบการงานรักษาความปลอดภัย สัญญาว่าจ้างดังกล่าวจึงเป็นการตกลงกันระหว่างสองฝ่าย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วผู้ว่าจ้างรายใหญ่ ที่มีหน่วยงานหรือใช้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจำนวนมาก มักจะเป็นผู้ได้เปรียบจากเงื่อนไขในสัญญา ตั้งแต่อัตราค่าจ้าง เบี้ยปรับ และที่สำคัญคือวงเงินค่าใช้จ่าย เมื่อเกิดเหตุทรัพย์สินเสียหาย หรือสูญหายในหลายองค์กร หรือหน่วยงาน ก็มองว่างานรักษาความปลอดภัยคือการประกันภัย เมื่อจ้างงานแล้วทรัพย์สินจะต้องไม่สูญหายไม่ว่าด้วยกรณีใดๆ สัญญาว่าจ้างบางฉบับจึงไม่กำหนดวงเงินรับผิดชอบต่อทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย ซึ่งก็ไม้อาจจะคาดได้ว่ามูลค่าของทรัพย์สินนั้นสูงมากจนอาจจะทำให้ผู้รับจ้างถึงกับล้มละลายไปเลยก็ได้ ซ้ำร้ายไปกว่านั้นผู้ว่าจ้างบางรายจ้างงานรักษาความปลอดภัย แต่ในทางปฏิบัติกลับให้พนักงานไปทำงานอื่นที่นอกเหนือหน้าที่ เช่น เดินเอกสาร ทำความสะอาด งานนักการภารโรง แต่เมื่อเกิดเหตุทรัพย์สินสูญหาย ก็เรียกร้องค่าชดเชยเพราะเป็นการจ้างงานรักษาความปลอดภัยเช่นนี้ก็มีให้เห็นเช่นกัน

อัตราว่าจ้างงานรักษาความปลอดภัย ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญ ปัจจุบันหน่วยงานใหญ่ๆ และหน่วยงานภาครัฐ จะเริ่มนิยมใช้การประกวดราคาที่เรียกว่า E-Auction ซึ่งเป็นการเคาะหรือเสนอราคาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และโดยทั้งหมดมักตัดสินกันด้วยผู้เสนอราคาที่เสนอราคาต่ำสุดเป็นเกณฑ์ ต่างจากเดิมที่มักจะนำข้อพิจารณาด้านเทคนิค ประสบการณ์ ความชำนาญ ฯลฯ มาประกอบด้วย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นคณะกรรมการหรือผู้พิจารณา อาจไม่ยอมเปลี่ยนตัวที่จะต้องชี้แจงหรือให้เหตุผลต่างๆ หากพิจารณาจากผู้ที่เสนอราคาสูงกว่า แต่มีข้อเสนอหรือประสิทธิภาพในการให้บริการที่ดีกว่า จึงเลือกใช้บริการจากผู้เสนอราคาต่ำสุด ผลที่ได้รับทำให้องค์กรนั้นๆ ต้องยกเลิกการใช้บริการกลางคัน แล้วเรียกประมูลใหม่ก็มีให้เห็นอยู่เสมอ

การกำหนดคุณสมบัติ และกำหนดราคากลางสำหรับงานรักษาความปลอดภัยก็เช่นกัน ผู้กำหนดคุณสมบัติและราคากลางมักกำหนดมาตรฐานไว้ค่อนข้างสูง เช่น วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ หรือความชำนาญงานของพนักงาน แต่ในขณะที่เดียวกันก็กำหนดราคากลาง

⁹ GUTS Investigation, ความสำคัญของงานรักษาความปลอดภัย, (ออนไลน์) แหล่งที่มา:

<http://www.gutsgroup.com/front/th/safety/index.html> (10 กุมภาพันธ์ 2552).

ไว้ไม่สูง หรืออาจต่ำกว่าอัตราค่าแรงขั้นต่ำเสียด้วยซ้ำ อีกทั้งองค์กรใหญ่หรือห้างสรรพสินค้ามีอาณาเขตบริเวณมาก โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ณ บริเวณใดบริเวณหนึ่งย่อมมีเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนของจำนวนผู้คนและความเป็นอยู่ที่อาจจะเป็เหตุให้เกิดภัยขึ้นได้ บางองค์กรมองค่าของงานรักษาความปลอดภัยเป็นเพียงสินค้า จึงวัดค่าของการรักษาความปลอดภัยด้วยงบประมาณที่จ่ายเป็นต้นทุน หรือจำนวนของพนักงานรักษาความปลอดภัยที่จะสามารถจำกัด หรือลดค่าใช้จ่ายให้ได้มากที่สุด และเลือกใช้บริการที่เสนอราคาต่ำสุดเป็นหลัก แต่กลับมองข้ามความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดจากอาชญากรรม โจรกรรม หรือเหตุต่างๆ ที่นำความเสียหายต่อทรัพย์สิน ค่าดำเนินการทางกฎหมาย ภาพพจน์ขององค์กร ค่าใช้จ่ายจากการประชาสัมพันธ์เพื่อแก้ภาพพจน์ ค่าใช้จ่ายในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว การขาดรายได้จากธุรกิจที่หยุดชะงักลง การขาดความมั่นใจจากลูกค้าหรือผู้ถือหุ้น การสะท้อนขวัญและกำลังใจของพนักงาน ดังตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2547 กรณีที่ นางสาวพรหมพร ยูวะเวส ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ถูกคนร้ายทุบรถเบนซ์ รุ่น 180 อี ในที่จอดรถของโรงแรมพลาซ่าแอทธินี กรุงเทพฯ อันเนื่องมาจากการว่าจ้างบริษัทรักษาความปลอดภัยที่มีระบบการทำงานต่ำกว่ามาตรฐาน เช่น ในเรื่องบัตรจอดรถที่ไม่ระบุทะเบียน ไม่มีทีวีวงจรปิด จำนวนของพนักงานรักษาความปลอดภัยก็ไม่ได้สัดส่วนกับพื้นที่รับผิดชอบ เป็นต้น อีกประการหนึ่ง ด้วยข้อจำกัดในอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจ ทำให้ในบางครั้งผู้จัดการฝ่ายรักษาความปลอดภัยไม่สามารถปรับเปลี่ยนงานรักษาความปลอดภัยไปสู่ระบบหรือให้บริการที่มีประสิทธิภาพที่ดีกว่าได้ และเมื่อเกิดปัญหาร้ายแรงขึ้นก็จะต้องตกเป็นผู้รับผิดชอบที่ไม่จัดหาผู้ให้บริการที่มีคุณภาพมาดำเนินการ วงจรของข้อผิดพลาดเหล่านี้คือการละเลยในการจัดหาและไม่พิจารณาตามคุณค่าความเป็นจริงของงานรักษาความปลอดภัย ผลที่ตามมาก็คืออย่างที่ได้พบเห็นกัน

3.2.2.6 การขาดอาวุธป้องกันตัวและอุปกรณ์สื่อสาร

พนักงานรักษาความปลอดภัยจำเป็นต้องมีอาวุธป้องกันตัวและมีอุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น พนักงานรักษาความปลอดภัยตามธนาคาร หรือสถาบันการเงิน ควรมีอาวุธปืนหรืออาวุธไฮเทค เช่น ไฟฉาย LED Incapacitator ที่ทำให้คนที่ถูกลำแสงจากไฟฉายส่องนั้นมีอาการปวด คลื่นไส้ อาเจียน หรืออาจจะทำให้มีอาการสับสน มึนงงอีกด้วย¹⁰ เพื่อใช้ในการป้องกันทรัพย์สินของผู้ว่าจ้างและใช้ป้องกันตนเอง

¹⁰ FOX NEWS, Flashlight Weapon Makes Targets Throw Up, (online) Available from:

<http://www.foxnews.com/story/0293329227100.html?sPage=fnc.technology/innovation> (10 February 2009).

ในขอบเขตตามกฎหมาย รวมถึงอุปกรณ์สื่อสารเพื่อช่วยให้สามารถทำงานเป็นทีมในการดูแลพื้นที่ขนาดใหญ่ และใช้แจ้งเหตุด่วน เหตุร้าย ทั้งในเวลากลางวันและวิกาล ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทันที

3.2.2.7 ปัญหาจากพนักงานรักษาความปลอดภัย

บริษัทรักษาความปลอดภัยขนาดกลางและเล็กมักมีปัญหาใหญ่ในเรื่องขาดแคลนแรงงาน ทำให้ไม่มีการกำหนดคุณสมบัติหรือตรวจสอบประวัติของพนักงานที่เหมาะสมเพียงพอ และไม่สามารถคัดเลือกผู้สมัครที่มีคุณภาพ มีใจรักในการทำงานได้ รวมทั้งงบประมาณที่จำกัดจึงไม่สามารถฝึกอบรมให้ความรู้แก่พนักงานก่อนปฏิบัติงานจริง ทำให้มีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การขาดความรับผิดชอบต่อน้ำที่ การละทิ้งงาน การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทั้งบริษัทรักษาความปลอดภัยและของผู้อุปถัมภ์ และการขาดความซื่อสัตย์ในการทำงาน ส่งผลให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพของงาน เกิดความเสียหายทั้งแก่บริษัทรักษาความปลอดภัยและของผู้อุปถัมภ์ เช่น การต้องรับผิดชอบความเสียหายจากการโจรกรรมของพนักงานรักษาความปลอดภัย การต้องให้พนักงานรักษาความปลอดภัยอีกคนทำงานต่อเนื่อง 2 กะเพื่อแทนคนที่ละทิ้งงาน การต้องจัดการปัญหาการดื่มสุราหรือการเล่นการพนันระหว่างทำงาน เป็นต้น ในปัจจุบันสมาคมผู้ประกอบการรักษาความปลอดภัยแห่งประเทศไทยได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการจัดทำเว็บไซต์ให้สมาชิกสามารถเข้าไปตรวจสอบประวัติพนักงานรักษาความปลอดภัยในการพิจารณารับเข้าทำงาน ว่ามีประวัติการกระทำผิดหรือไม่ และให้สมาชิกแจ้งส่งประวัติพนักงานรักษาความปลอดภัยที่มีการกระทำผิดร้ายแรง มายังสมาคมฯ เพื่อเก็บประวัติไว้ในการป้องกันความเสียหายในการบริการรักษาความปลอดภัย รวมทั้งจัดทำรายนามสมาชิกของสมาคมฯ ที่มั่นใจได้ในบริการรักษาความปลอดภัย เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องได้เลือกใช้บริการรักษาความปลอดภัยที่ได้มาตรฐานต่อไป

จะเห็นได้ว่าหลักสำคัญของงานรักษาความปลอดภัย ไม่ใช่แค่เพียงการเพิ่มจำนวนพนักงานหรือสั่งซื้ออุปกรณ์ต่างๆ เข้ามามากมายเท่านั้น แต่หลักการคือการนำงานรักษาความปลอดภัยมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้น เช่น การจำเป็นต้องรู้ประวัติของพนักงาน พื้นหลังของผู้รับเหมา ความเข้าใจต่องานของผู้รับผิดชอบงานรักษาความปลอดภัย การทำความเข้าใจกับขอบเขตหรือความเป็นไปได้ของเหตุร้ายต่างๆ และนำมาปรับพัฒนาในการเตรียมเข้าควบคุมสถานการณ์เมื่อเกิดเหตุ การทำให้เกิดความมั่นใจว่าทุกอย่างที่จะต้องเตรียมการได้มีการเตรียมการรองรับไว้อย่างถูกต้องครบถ้วน หรือการที่จะปฏิบัติหรือดำเนินการใดๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งหมดที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่า การรักษาความปลอดภัยต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ

หลายๆ ประการเข้าร่วมกันก็จะช่วยสามารถหยุดยั้งเหตุร้าย หรือการโจรกรรมและอาชญากรรมได้ ตั้งแต่สัญญาว่าจ้างที่เป็นธรรม อัตราว่าจ้างที่เป็นจริง การยอมรับในเหตุและผลซึ่งกันและกัน ที่สำคัญคือทำให้ความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพราะ “ความปลอดภัยเป็นหน้าที่ของทุกคน”

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับการรักษาความปลอดภัยของเอกชน มีสาเหตุมาจากการขาดกฎหมายควบคุมมาตรฐานการทำงานและการกำกับดูแลโดยหน่วยงานของรัฐ ส่งผลให้การทำหน้าที่ในการดูแลและปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชนขาดประสิทธิภาพ และยังนำไปสู่ปัญหาการขาดความน่าเชื่อถือต่อธุรกิจรักษาความปลอดภัยอีกด้วย

3.2.3 ผลจากการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน

การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนจะเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น ดังจะเห็นได้จากที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 79 ให้อำนาจราษฎรในการจับกุมผู้กระทำความผิดไว้ ทั้งนี้ เพราะมีแนวความคิดว่า¹¹

1. ราษฎรเป็นผู้เสียหาย จึงควรที่จะมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดไปให้รัฐลงโทษ เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนต่อไป
2. ราษฎรเป็นผู้เห็นหรือใกล้ชิดต่อเหตุการณ์ เช่น ในกรณีที่มีการกระทำความผิดซึ่งหน้าจึงทำให้เกิดมีพยานหลักฐานชั้นหนึ่ง ที่จะนำไปสู่การพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดได้
3. ราษฎรเป็นผู้มีบทบาทหรือหน้าที่ทางสังคม เช่น การเป็นพลเมืองดี หรือการเป็นสมาชิกกลุ่มอาสาสมัครต่างๆ
4. ราษฎรมีหน้าที่ต้องช่วยเหลือรัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐเมื่อมีเหตุจำเป็น เช่น เมื่อเจ้าพนักงานผู้กระทำความผิดตามหน้าที่เรียกให้ช่วย

ข้อสังเกต ความผิดซึ่งหน้าเป็นความผิดที่เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วน การจับกุมผู้กระทำความผิดต้องกระทำในทันที มิฉะนั้นผู้กระทำความผิดอาจหลบหนีจากการจับกุมไปได้ ดังนั้นพนักงานรักษาความปลอดภัยจึงมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีหมาย

¹¹ จิตนิติ วีระเวสส์, “อำนาจและหน้าที่ของราษฎรในการจับผู้กระทำความผิด,” วารสารอัยการ 16 (กรกฎาคม 2536): 6.

การใช้อำนาจในการรักษาความปลอดภัยนั้นเกี่ยวข้องกับการจับ ควบคุมตัว การค้น การใช้กำลัง ซึ่งได้กล่าวถึงในบทที่ 2 แล้ว การใช้อำนาจเหล่านี้เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิของผู้ที่จะถูกจับ จึงต้องคำนึงว่าได้กระทำไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

3.2.3.1 ความรับผิดในลักษณะสัญญา

พนักงานรักษาความปลอดภัยอาจผิดสัญญาจ้างแรงงานหรือสัญญาจ้างทำของก็ได้แล้วแต่กรณี เมื่อพนักงานรักษาความปลอดภัยไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการทำงานและคำสั่งของนายจ้าง

3.2.3.2 ความรับผิดในลักษณะละเมิด

ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น¹² ความรับผิดในลักษณะละเมิดนี้เป็นความรับผิดของพนักงานรักษาความปลอดภัยที่มีต่อผู้ว่าจ้างหรือบุคคลอื่นที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของพนักงานรักษาความปลอดภัย ดังนั้นหากมีความเสียหายเกิดแก่บุคคลภายนอก และสามารถพิสูจน์ได้ว่าเกิดจากการกระทำละเมิดนั้นอยู่ระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานรักษาความปลอดภัยซึ่งถือว่าเป็นการกระทำในทางหน้าที่จ้างแล้ว บริษัทรักษาความปลอดภัยซึ่งเป็นนายจ้างต้องร่วมกันรับผิดกับพนักงานรักษาความปลอดภัยในผลแห่งละเมิดนั้น โดยบุคคลภายนอกอาจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ ค่าปลงศพ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็น ค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ ค่าขาดไร้อุปการะ ค่าขาดแรงงานในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก ความเสียหายอื่น ๆ อันมิใช่ตัวเงิน การคืนทรัพย์สิน หรือการไ้ราคาทรัพย์สิน เป็นต้น

ดังตัวอย่าง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4223/2542 จำเลยที่ 2 และบริษัท ข. เป็นบริษัทในเครือเดียวกันมี วัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการค้าหาประโยชน์จากการใช้สถานที่ ศูนย์การค้าแอร์พอร์ตพลาซ่าร่วมกัน การที่บริษัท ข. ทำสัญญาว่าจ้างจำเลยที่ 1 ให้ส่งพนักงานรักษาความปลอดภัยของจำเลยที่ 1 มาดูแลรักษาความปลอดภัยที่ศูนย์การค้าดังกล่าว จึงเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ในการใช้พื้นที่ศูนย์การค้าของบริษัท ข. และจำเลยที่ 2 ทั้งขณะเกิดเหตุจำเลยที่ 1 ยังทำหน้าที่ส่งพนักงานรักษาความปลอดภัยไปดูแลรักษาความปลอดภัยที่ศูนย์การค้าแอร์พอร์ตพลาซ่าที่เกิดเหตุ พุทธิการณ์ของบริษัท ข. กับจำเลยที่ 2 ที่ประกอบกิจการค้าร่วมกัน โดยมีชื่อจำเลยที่ 2 และชื่อศูนย์การค้าดังกล่าวติดอยู่ในอาคารเดียวกัน และมีพนักงานรักษาความปลอดภัยของ

¹² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420

จำเลยที่ 1 คอยดูแลรักษาความปลอดภัยในศูนย์การค้านั้น ย่อมเป็นที่แสดงให้เห็นให้ผู้ใช้บริการเข้าใจว่า จำเลยที่ 2 เป็นเจ้าของ หรือได้ร่วมกับเจ้าของศูนย์การค้าดังกล่าวมอบหมายให้จำเลยที่ 1 รวมทั้ง พนักงานรักษาความปลอดภัยของจำเลยที่ 1 เป็นตัวแทนดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่ลูกค้าผู้มาใช้ บริการแทนจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นตัวการด้วยการที่พนักงานรักษาความปลอดภัยของจำเลยที่ 1 ไม่ ระมัดระวังตรวจบัตรจอดรถโดยเคร่งครัด อันเป็นการงดเว้นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อป้องกันการ โจรกรรมรถยนต์ เป็นผลโดยตรงทำให้รถยนต์ของนาย ส. ถูกลักไป และเป็นการประมาทเลินเล่อ จึงเป็นการกระทำละเมิดต่อนาย ส. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 การกระทำ ดังกล่าวเป็นการกระทำไปในทางที่อ้างของจำเลยที่ 1 ดังนั้น จำเลยที่ 1 ในฐานะนายจ้างต้องร่วม รับผิดชอบพนักงานรักษาความปลอดภัย ซึ่งเป็นลูกจ้างของตนในผลแห่งละเมิดต่อนาย ส. ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425 ส่วนจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นตัวการมอบหมายให้จำเลยที่ 1 เป็นตัวแทนดูแลรักษาความเรียบร้อยและปลอดภัยในบริเวณลานจอดรถของศูนย์การค้าดังกล่าว จึง ต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดซึ่งตัวแทนของจำเลยที่ 2 ได้กระทำไปในทางที่มอบหมายให้ทำ แทนนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 427 ประกอบด้วยมาตรา 420 จำเลยทั้งสอง จึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์

3.2.3.3 ความรับผิดชอบทางอาญา

เมื่อราษฎรหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยได้กระทำการจับ คบคุมตัว หรือใช้กำลังโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว เขาย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย¹³ ดังนี้

เมื่อราษฎรเป็นผู้จับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าและความผิดนั้นระบุไว้ ในบัญชีท้ายประมวลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 79 ถ้าผู้จับได้กระทำการ จับ โดยใช้วิธีหรือความป้องกันที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แล้ว ผู้ที่จะถูกจับจะอ้างสิทธิป้องกันไม่ได้ ดังนั้น ถ้าผู้ที่จะถูกจับนั้นต่อสู้ขัดขวางทำให้ราษฎรหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยผู้จับได้รับ อันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ผู้ที่จะถูกจับย่อมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 มาตรา 290 วรรคแรก มาตรา 297 หรือ มาตรา 358 แล้วแต่กรณี

ถ้าผู้จับเป็นผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับ ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 82 แล้ว หรือ ถ้าผู้จับเป็นผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตาม กฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่ หากผู้ที่จะถูกจับต่อสู้ขัดขวาง ผู้ถูกจับมีความผิดตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 138 เพิ่มขึ้นอีกกระทงด้วย หากผู้ที่จะถูกจับต่อสู้ขัดขวางจนทำให้ผู้จับได้รับ

¹³ ฉลาด วุฑฒิศรภักดี, “การจับโดยราษฎร,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 142-144.

อันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ผู้ที่จะถูกจับข้อมือมีความผิดครั้งแรกเพิ่มขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(3) มาตรา 290 วรรคสอง มาตรา 296 หรือ มาตรา 358 แล้วแต่กรณี

การใช้อำนาจจับของราษฎรหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยนี้ต้องอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย มิฉะนั้นย่อมมีความรับผิดตามกฎหมาย ดังนี้

1. ผู้ที่จะถูกจับตอบโต้โดยอ้างป้องกันตาม ประมวลกฎหมายอาญา 68 ดังตัวอย่าง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1035/2536 คำว่า "เข้าบ้าน" ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92(5) หมายความว่าผู้เป็นหัวหน้าของบุคคลที่พักอาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้นและรวมตลอดถึงคู่สมรสของผู้เป็นหัวหน้าเท่านั้น เพราะบุคคลดังกล่าวเป็นผู้รับผิดชอบในการครอบครองบ้านและปกครองผู้อยู่อาศัยในบ้านหลังนั้น หาได้รวมถึงผู้อยู่ในบ้านทุกคนไม่ ตามทะเบียนบ้านหลังเกิดเหตุมี บ. บิดาจำเลยเป็นหัวหน้า มีชื่อจำเลยอยู่ในฐานะเป็นบุตร จำเลยจึงมิได้อยู่ในฐานะเป็นเจ้าของบ้านตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92(5) การที่ผู้เสียหายกับพวกเข้าไปจับกุมจำเลยในบ้านดังกล่าวตามหมายจับแต่ไม่มีหมายค้น จึงเป็นการจับกุมโดยไม่ชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 81 และเป็นการจับกุมโดยไม่มีอำนาจจำเลยจึงชอบที่จะป้องกันสิทธิของตนให้พ้นจากอันตรายอันเกิดจากการจับกุมโดยไม่ชอบเช่นนั้นได้ หากจำเลยจะชกต่อยผู้เสียหายจริงก็เป็นการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนพอสมควรแก่เหตุ และไม่มี ความผิดฐานต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่และทำร้ายร่างกาย

2. ผู้ที่จะถูกจับต่อผู้ขัดขวาง ไม่ผิดฐานต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138 ดังตัวอย่าง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 698/2516 ขณะที่เจ้าสิบตำรวจกับพวกเข้าทำการจับกุมผู้เล่นการพนันนั้น พวกผู้เล่นแตกฮือกันรีบหนีลงจากเรือผู้เสียหายวิ่งเข้าจับข้อมือจำเลย จำเลยสะบัดหลุดผู้เสียหายใช้ปืนตีศีรษะจำเลยจนจำเลยล้มลงไป ขณะเดียวกันมีตำรวจอื่นเข้ากลุ่มรวมทำร้ายจำเลยด้วย แม้ผู้เสียหายจะมีอำนาจจับ แต่การใช้วิธีการจับดังกล่าวนี้รุนแรงเกินความเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสอง การจับของผู้เสียหายดังนี้จึงเป็นการใช้วิธีจับที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จำเลยจึงชอบที่จะป้องกันสิทธิของจำเลยให้พ้นจากอันตรายอันเกิดจากการจับโดยใช้วิธีการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายนี้ได้ ไม่เป็นความผิดฐานต่อผู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงาน

3. ผู้จับผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 310 ดังตัวอย่าง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1089/2502 กำหนดไม่มีอำนาจสั่งให้ผู้ใหญ่บ้านจับคนไปส่งอำเภอ

ในข้อหาว่ากระทำผิดคืออาญาโดยไม่มีหมายจับ เมื่อผู้ใหญ่บ้านกระทำตามคำสั่งของกำนัน ย่อมมีผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 310

การจับกุมในกรณีผู้จะถูกจับขัดขวาง หรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนี หรือพยายามหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลาย เท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้นได้ แต่ถ้าใช้มากเกินไปก็จะเป็นความผิดได้เนื่องจากการเป็นการใช้กำลังเกินสมควรกว่าเหตุ แต่ในบางกรณีศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษก็ได้ ถ้าผู้จับกระทำผิดด้วยความตื่นเต้น ตกใจหรือความกลัวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 69

ดังตัวอย่าง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1119/2502 จำเลยเป็นราษฎร ใช้มีดแทงนายผลตายโดยมีเหตุให้จำเลยเข้าใจโดยสุจริตว่านายผลเป็นผู้ร้ายปล้นทรัพย์นายเป จนผู้ใหญ่บ้านติเกราะเรียกให้ราษฎรช่วยกันติดตามจับ แม้นายผลจะหนีต่อไปเพราะกลัวจะถูกจำเลยกับราษฎรทำร้าย จำเลยก็เข้าใจโดยสุจริตว่า จะต้องจับนายผลเพราะเป็นผู้ร้ายให้ได้ตามคำเรียกร้องของผู้ใหญ่บ้านเมื่อนายผลต่อสู้ก็ต้องใช้กำลัง แต่การที่จำเลยแทงนายผลตายนั้นเป็นการกระทำเกินสมควรแก่เหตุ และเกินกว่าความจำเป็นที่จะต้องกระทำ ศาลยอมลดโทษให้ต่ำลงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 69 ได้

3.2.3.4 คำตอบแทน

คำตอบแทนผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 กรณีราษฎรหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยทำการจับกุมผู้กระทำผิด แล้วเกิดความเสียหายต่อตนเองหรือบุคคลภายนอก ถ้าราษฎรพนักงานรักษาความปลอดภัย บุคคลภายนอกเข้าเงื่อนไขของการเป็นผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ก็อาจได้รับคำตอบแทน ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาลที่จำเป็น ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ คำตอบแทนในกรณีที่ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ¹⁴ หากเข้าหลักเกณฑ์คือ กรณีผู้เสียหายได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจ เนื่องจากการทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การทำความผิดนั้น¹⁵ โดยคำตอบแทนที่ผู้เสียหายอาจขอรับได้ต้องเป็นความผิดอาญาเกี่ยวกับชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 288-294 หรือความผิดอาญาเกี่ยวกับร่างกาย มาตรา 295-300¹⁶ ทั้งนี้ผู้เสียหายหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายมีสิทธิขอรับคำตอบแทนตามพระราชบัญญัติ

¹⁴ พระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 18

¹⁵ พระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 3

¹⁶ พระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 17

นี้ โดยยื่นคำขอต่อคณะกรรมการภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด¹⁷ และในกรณีที่ผู้เสียหายถึงแก่ความตายก่อนจะได้รับค่าตอบแทน กฎหมายให้สิทธิเรียกร้องและการรับค่าตอบแทนตกแก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของผู้เสียหาย¹⁸ โดยในการเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหายพึงได้ตามกฎหมายอื่น¹⁹

3.3 เปรียบเทียบการกำกับดูแลอาชีพการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในต่างประเทศและในประเทศไทย

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าแนวความคิดในการให้เอกชนเข้ามารับผิดชอบในกิจการของรัฐได้แพร่ขยายออกไปสู่ประเทศต่างๆอย่างกว้างขวาง ซึ่งรวมไปถึงกิจการรักษาความปลอดภัยเอกชนด้วย

พนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นบุคคลที่ถูกว่าจ้างเพื่อทำหน้าที่ปกป้องทรัพย์สิน สิ่งของมีค่า หรือชีวิตของประชาชน กล่าวคือเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อการคุ้มครองความปลอดภัยของทรัพย์สินและของประชาชนจากการกระทำความผิดหรือการกระทำใดๆ ที่ไม่เหมาะสม ตรวจสอบ หรือสอดส่องดูแลการกระทำอันเป็นอาชญากรรม โดยอาศัยทักษะที่คนได้รับการฝึกอบรมมา หรือโดยเครื่องมือหรือระบบเตือนภัยต่างๆ อาทิ กล้องวิดีโอวงจรปิด รวมถึง การตอบสนองต่อผู้กระทำการดังกล่าวได้อย่างทันท่วงที ซึ่งความหมายนี่ยังนอกจากจะมีการใช้คำว่า “Security Guard” แล้ว ในประเทศแถบยุโรปยังหมายถึงบุคคลที่เป็น “Watchman” อีกด้วย

กระบวนการในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานรักษาความปลอดภัยจะประกอบไปด้วย การป้องกัน การขัดขวาง การตรวจตรา และการรายงาน ซึ่งโดยส่วนใหญ่พนักงานรักษาความปลอดภัยจะไม่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดโดยตรง แต่จะมีอำนาจจับกุมในฐานะเป็นราษฎร หรือเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Agent) เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ นายอำเภอ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นๆ ตามที่เจ้าหน้าที่ร้องขอ ทำให้ผู้ที่จะปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยควรจะต้องเป็นผู้ที่รู้วิธีการในการจับกุมผู้กระทำความผิดหรือวิธีการในควบคุมตัว การใช้อุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย การใช้อาวุธที่มีอยู่อย่างถูกต้อง เช่น ไม้กระบอง สเปรย์พริกไทย เครื่องช็อตไฟฟ้า ซึ่งในบางประเทศมีการกำหนดให้พนักงาน

¹⁷ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 22

¹⁸ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 6

¹⁹ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 5

รักษาความปลอดภัยสามารถมีอาวุธประเภทปืนพกไว้สำหรับป้องกันตัวได้ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น รวมถึงการทำรายงานแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้ว่าจ้าง

จากข้างต้นส่งผลให้ในหลายประเทศ รัฐเข้ามาทำหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลผู้ประกอบการอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยเอง แทนที่จะให้ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการอาชีพดูแลกันเอง ดังเช่นที่เป็นอยู่ในประเทศไทย เนื่องจากรัฐเหล่านั้นเล็งเห็นถึงความสำคัญอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัย ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นอาชีพที่มีความสำคัญเพราะการปฏิบัติหน้าที่จะส่งผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยตรง และยังเป็นผู้ช่วยแบ่งเบาภาระงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในอีกทางหนึ่งด้วย

3.3.1 รูปแบบและองค์กรกำกับดูแล

ประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐวอชิงตัน

ระบบกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เป็นระบบการปกครองแบบคู่ขนานคือ ระบบสหรัฐและระบบมลรัฐ แต่ละรัฐจะมีอิสระในการบัญญัติกฎหมายอาญาของตนเอง โดยรัฐบาลกลางจะไม่เข้าไปแทรกแซง เพราะบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกา มีการแบ่งแยกอำนาจอย่างชัดเจน ทั้งการแบ่งแยกอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ และการแบ่งแยกอำนาจระหว่างรัฐบาลมลรัฐ และรัฐบาลกลาง และตามบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดให้การจัดองค์กรและการงบประมาณของระบบความยุติธรรมทางอาญาเป็นความรับผิดชอบของแต่ละมลรัฐ ความรับผิดชอบดังกล่าวรวมถึง การตรากฎหมายอาญาและการกำหนดวิธีการลงโทษ การจัดตั้งองค์กรตำรวจ ระบบศาล ราชทัณฑ์ ระบบการต่อสู้คดีสาธารณะ การเลือกตั้งและแต่งตั้งพนักงานอัยการ ซึ่งในส่วนของแต่ละรัฐ โดยหลักการแล้ว จะมีแนวคิดและหลักเกณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันบ้างในบางเรื่อง สำหรับกรณีกฎหมายที่บัญญัติออกมาควบคุมพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชนของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นจะขอนำมาวิเคราะห์กฎหมายในมลรัฐวอชิงตัน

วิชาชีพที่ต้องมีการควบคุมคุณภาพของผู้ประกอบวิชาชีพในสหรัฐอเมริกา รัฐวอชิงตัน ภายใต้อิง Revised Code of Washington (RCW) Title 18 Businesses and Professions ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อรวบรวมระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหรือประกอบอาชีพ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ คำนิยาม อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมารยาทกระบวนการพิจารณาคำสั่งขึ้นตอนกระบวนการเพิกถอนการดำเนินการทางศาล การไม่อนุญาต การเพิกถอน การพักใช้ใบอนุญาต คำสั่งของคณะกรรมการ

การอุทธรณ์คำสั่ง การอนุญาตให้กลับมาใช้ใบอนุญาตการสืบสวน สอบสวน การกระทำที่ฝ่าฝืน
 แนวทางปฏิบัติที่กำหนด การปรับ การสืบสวนเรื่องร้องทุกข์ การฝ่าฝืนคำสั่งศาลและโทษทางแพ่ง
 การประกอบอาชีพหรือธุรกิจโดยไม่ได้รับอนุญาตและบทกำหนดโทษทางอาญา ความผิดทาง
 อาญาสำหรับผู้มีใบอนุญาต และความคุ้มครองกันจากกระบวนการพิจารณาคดี โดยมี The Business and
 Professions Division of the Department of Licensing เป็นผู้ออกระเบียบเกี่ยวกับมาตรฐานในการ
 ประกอบธุรกิจหรือการประกอบอาชีพรวมทั้งบทกำหนดโทษ เพื่อสร้างหลักประกันในการได้รับ
 การบริการจากธุรกิจหรือประกอบอาชีพอย่างมีมาตรฐานและเป็นมืออาชีพให้กับประชาชน
 นอกจากนี้ยังเป็นกฎหมายที่สามารถควบคุมอาชีพหรือธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ และในส่วนวิชาชีพที่มี
 ความเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม มีดังต่อไปนี้ ผู้ขายทอดตลาด (Auctioneer (Title 18.11))-
 พนักงานบังคับค่าวางประกัน (Bail Bond Agent (Title 18.185)) นักสืบเอกชน (Private
 Investigator (Title 18.165)) พนักงานรักษาความปลอดภัย (Security Guard (Title 18.170))

ภายใต้กฎหมายว่าด้วยข้อกำหนดเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพและการประกอบ
 ธุรกิจ (Uniform Regulation of Business and Professions Act: Washington State) ได้กำหนดให้มี
 คณะกรรมการ ซึ่งหมายถึง คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นตามข้อบังคับของธุรกิจหรือวิชาชีพนั้นๆ
 และมีคณะกรรมการมรรยาท (Disciplinary Authority) ซึ่งหมายถึง ผู้อำนวยการ คณะกรรมการที่
 แต่งตั้งขึ้นตามข้อบังคับของธุรกิจหรือวิชาชีพนั้นๆ คณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งให้มีอำนาจกำกับดูแล
 ผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพ ผู้ถือใบอนุญาต โดยคณะกรรมการมรรยาทจะมีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่
 เกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้ปฏิบัติวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

- ปรับปรุง แก้ไข ลบล้างคำสั่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพและ
 มาตรฐานการปฏิบัติงานของธุรกิจ

- ตรวจสอบเรื่องราวร้องทุกข์และรายงานการฝ่าฝืนการไม่ปฏิบัติตาม
 มาตรฐานวิชาชีพ

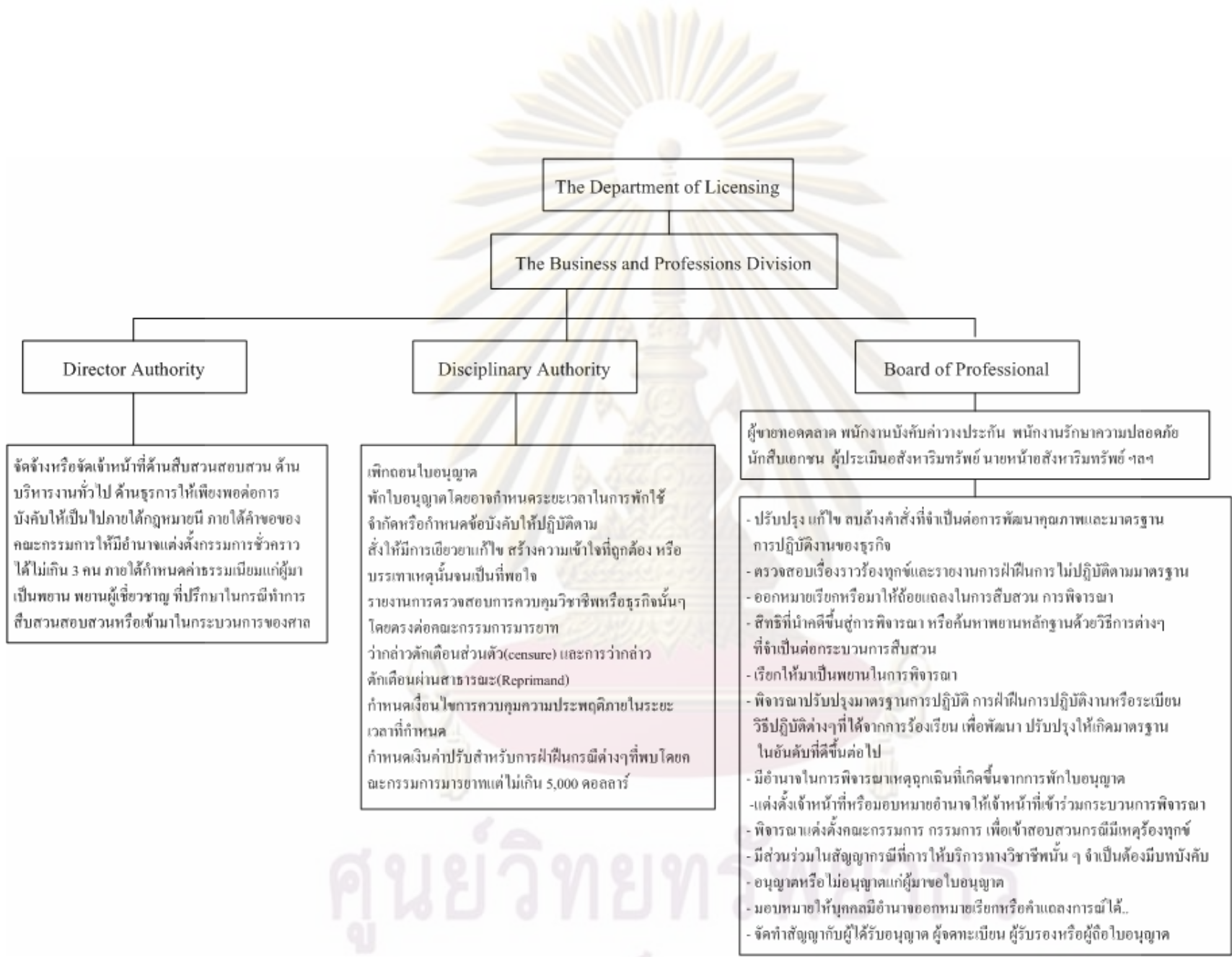
- พิจารณาปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติ การฝ่าฝืนการปฏิบัติงานหรือ
 ระเบียบวิธีปฏิบัติต่างๆที่ได้จากการร้องเรียน เพื่อพัฒนาปรับปรุงให้เกิดมาตรฐานใน อันดับที่ดีขึ้น
 ต่อไป

- มีอำนาจในการพิจารณาเหตุผลเงินที่เกิดขึ้นจากการพักใบอนุญาต

- แต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายอำนาจให้เจ้าหน้าที่เข้าร่วมกระบวนการ

พิจารณา

- ร้องทุกข์
- พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการ กรรมการ เพื่อเข้าสอบสวนกรณีมีเหตุ
- บทบังคับ
- มีส่วนร่วมในสัญญากรณีที่การให้บริการทางวิชาชีพนั้น ๆ จำเป็นต้องมี
- ใบอนุญาต
- อนุญาตหรือไม่อนุญาตแก่ผู้มาขอใบอนุญาต
 - จัดทำสัญญากับผู้ได้รับอนุญาต ผู้จดทะเบียน ผู้รับรอง หรือผู้ถือ
- ใบอนุญาต
- บทลงโทษสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ฝ่าฝืนข้อบังคับ (Unprofessional Conduct)
- เพิกถอนใบอนุญาต
 - พักใช้ใบอนุญาตโดยจำกัดหรือไม่จำกัดระยะเวลาในการพัก
 - ห้าม หรือกำหนดให้ประกอบอาชีพหรือประกอบธุรกิจตามที่ได้
- ใบอนุญาต
- กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนเข้ารับการฝึกอบรม หรือเข้าสู่โปรแกรมเยียวยาแก้ไข
- ตามที่คณะกรรมการกำหนด
- ดำเนินหรือประกาศให้สาธารณชนทราบ
 - ยินยอมอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการควบคุมของคณะกรรมการตาม
- ระยะเวลาที่กำหนด
- คำสั่งให้ชำระค่าปรับสำหรับการกระทำผิดหรือฝ่าฝืนข้อบังคับในแต่ละครั้งของการฝ่าฝืนที่พบ โดยคณะกรรมการ ทั้งนี้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งปรับแต่ละครั้งไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์ต่อการฝ่าฝืนในหนึ่งกระทง ทั้งนี้โดยพิจารณาจากพฤติกรรมแวดล้อมของการกระทำผิด
- มีคำสั่งไม่ให้ต่อใบอนุญาต
 - มีกระบวนการเยียวยาแก้ไขตามที่เห็นสมควร
 - คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่เรียกให้ผู้ฝ่าฝืนหรือผู้กระทำความผิดจ่าย
- ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากกระบวนการสืบสวน สอบสวน และมีคำสั่งให้ลงโทษผู้นั้น

ประเทศอังกฤษ

ในปี พ.ศ. 2478 ประเทศอังกฤษได้มีการจัดตั้งหน่วยรักษาความปลอดภัยเอกชนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหางานที่เหมาะสมให้แก่บุคคลที่พ้นจากการรับราชการทหาร โดยให้เป็นสายตรวจจักรยานขี่ไปตรวจตรารักษาความปลอดภัยตามบ้านของประชาชนทั่วไป ต่อมาการค้าเงินธุรกิจประเภทนี้ได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยมีการจัดยามรักษาความปลอดภัยให้แก่โรงงานอุตสาหกรรมและร้านค้าของเอกชน และการจัดการขนส่งเงินของธนาคาร ร้านค้าต่างๆ ตลอดจนการพิทักษ์ทรัพย์สิน เคหะสถาน อาคารสถานที่ของเอกชน

ต่อมาการให้บริการรักษาความปลอดภัยเอกชนนี้ก็ได้ขยายกิจการไปทั่วประเทศอังกฤษและสหราชอาณาจักร และในปี พ.ศ. 2512 ธุรกิจประเภทนี้ได้ขยายกิจการออกไปยังต่างประเทศ โดยการเสนอบริการรักษาความปลอดภัยให้แก่ธุรกิจ ห้างร้าน ธนาคาร และประชาชนทั่วไปให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละประเทศนั้น

ในปัจจุบันการดำเนินงานของหน่วยรักษาความปลอดภัยเอกชน ที่ให้บริการนั้น ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับการขนส่งเงินสด การขนส่งทรัพย์สินมีค่า การเก็บรักษาทรัพย์สินค่า การรักษาความปลอดภัยให้แก่เคหะสถาน ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรม ท่าอากาศยาน ท่าเรือ โรงแรม ตลอดจนการรักษาความปลอดภัยหรือให้การอารักขาตัวบุคคล

เนื่องจากความเติบโตของธุรกิจการรักษาความปลอดภัยที่มีเพิ่มมากขึ้นในประเทศอังกฤษ อีกทั้งยังเป็นธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของประชาชนโดยตรง รัฐบาลอังกฤษจึงได้เล็งเห็นความสำคัญในการกำกับดูแลธุรกิจประเภทนี้ และจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยอุตสาหกรรมการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน (Private Security Industry Act) ขึ้นในปี ค.ศ. 2001 กฎหมายฉบับนี้ได้มีการกำหนดรายละเอียดในการกำกับดูแลธุรกิจการรักษาความปลอดภัยและพนักงานรักษาความปลอดภัย การแบ่งประเภทของการรักษาความปลอดภัย และการออกใบอนุญาต ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ยังนำไปสู่การจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมากำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด

The Security Industry Authority (SIA) เป็นองค์กรอิสระภายใต้การกำกับของกระทรวงมหาดไทย ถูกจัดตั้งขึ้นภายในปี ค.ศ. 2003 ภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยอุตสาหกรรมการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน ค.ศ. 2001 มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือปกป้องคุ้มครองสังคม โดยการพัฒนาปรับปรุงและกำหนดมาตรฐานของอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัย และรับผิดชอบในการกำกับดูแลอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัยทั้งผู้ประกอบการธุรกิจ

และพนักงานรักษาความปลอดภัย ในอังกฤษ เวลส์ และสกอตแลนด์ รวมทั้งมีหน้าที่ที่จะต้องทำ รายงานการปฏิบัติงานต่อกระทรวงมหาดไทยด้วย

SIA ยังมีหน้าที่ในการดูแลด้านการออกใบอนุญาตให้แก่พนักงานรักษาความปลอดภัยและกำหนดรูปแบบของผู้ประกอบธุรกิจบริษัทรักษาความปลอดภัย ใบอนุญาตที่ออกโดย SIA นี้ครอบคลุมทั้งรูปแบบการรักษาความปลอดภัยโดยอาศัยคน (Manned Guarding) การเก็บรักษากุญแจ (Key Holding) และการดูแลสถานที่รับฝากรถ (Vehicle Immobilizing) การออกใบอนุญาตนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสม (Fit and Proper) ซึ่งบุคคลที่จะได้รับใบอนุญาตจะต้องผ่านการฝึกอบรมที่เหมาะสมและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับลักษณะงาน ส่วนการกำหนดรูปแบบของผู้ประกอบธุรกิจบริษัทรักษาความปลอดภัยคือการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานแก่บริษัทที่ให้บริการด้านการรักษาความปลอดภัย

ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้

ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้มีจำนวนประชากรอย่างเป็นทางการประมาณ 47.9 ล้านคน เป็นชาวแอฟริกัน 79.6% ชาวผิวขาว 9.1% ชาวผิวสี 8.9% ชาวอินเดีย/เอเชีย 2.5%²⁰ สำหรับตัวเลขอย่างไม่เป็นทางการ คือชาวซิมบับเวที่ลักลอบเข้าเมืองกว่า 3 ล้านคน มีกำลังพลตำรวจ 129,583 นาย มีอัตราส่วนตำรวจต่อประชากรอยู่ที่ 1 ต่อ 365 สถิติปี 2006 จากหน่วยงานกำกับดูแลการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนของแอฟริกาใต้ ระบุว่ามียุทธกิจ 4,763 ยุทธกิจจดทะเบียนในธุรกิจรักษาความปลอดภัย และมีพนักงานรักษาความปลอดภัย 296,901 คน²¹ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนแล้วพบว่า การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนนั้นอยู่ที่เกือบ 3 เท่าของตำรวจ ยุทธกิจรักษาความปลอดภัยเป็นธุรกิจที่มีการเจริญเติบโตเร็วที่สุด โดยผู้ได้รับประโยชน์คือชาวผิวขาวซึ่งเป็นทั้งเจ้าของธุรกิจ และเป็นลูกค้าโดยมีชาวแอฟริกันเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย

Private Security Industry Regulatory Authority (PSIRA) เป็นองค์กรอิสระ ถูกจัดตั้งขึ้นภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกำกับดูแลอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน ค.ศ.2001 (Private Security Industry Regulation Act 2001) มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานในชีวิตและบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยที่ผู้ให้บริการด้านการรักษาความปลอดภัย และอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัยเป็นผู้

²⁰ Gumedze S., *Regulating the Private Security Sector in South Africa*, (online) Available from: <http://www.articlearchives.com/print/1888338-1-hg2.html> (15 February 2009)

²¹ Private Security Industry Regulation Authority. 2006, *PSIRA Annual Report 2005-2006*, 35: 40.

มีบทบาทในการปกป้องคุ้มครอง และ โดยที่ประชาชนมีอิสระในการประกอบอาชีพ จึงมีความจำเป็นที่จะรักษาความไว้วางใจของอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัย เพื่อให้มีความปลอดภัยยิ่งขึ้นไป

บริการด้านความปลอดภัย²² หมายถึง

- ก. การให้ความปลอดภัยแก่บุคคลและทรัพย์สิน
- ข. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและการรักษาความปลอดภัย
- ค. ให้บริการเกี่ยวกับมาตรการป้องกันด้านความปลอดภัยของบุคคลหรือทรัพย์สิน
- ง. การให้บริการด้านความปลอดภัยแก่สถานที่เพื่อใช้ในการกีฬา สันทนาการ บ้านเทิง
- จ. การผลิต การนำเข้า การจำหน่าย หรือการโฆษณาของอุปกรณ์ตรวจรักษาความปลอดภัย
- ฉ. นักสืบเอกชน
- ช. การฝึกอบรมด้านความปลอดภัย
- ซ. การติดตั้ง ซ่อมอุปกรณ์ด้านความปลอดภัย
- ฌ. การติดตามสัญญาณ หรือการรับส่งสัญญาณจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ด้านความปลอดภัย
- ญ. การให้บริการด้านอุปกรณ์สื่อ
- ฎ. การให้บริการทั้งทางตรงและทางอ้อมเกี่ยวกับบริการในข้อ ก.-ญ. และ ฏ.
- ฏ. การจัดการ ควบคุมหรือดูแลบริการในข้อ ก.-ญ.

PSIRA เป็นองค์กรกำกับดูแล ที่ประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน รองประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการ 3 คน ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีป้องกันอุบัติภัยและรักษาความปลอดภัย โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี โดยกรรมการทั้ง 5 คน ห้ามเป็นตัวแทนของอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัย ห้ามมีผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางด้านการเงินหรือทางด้านส่วนตัว

²² Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 1

เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัย กรรมการมีวาระ 3 ปี แต่งตั้งใหม่ซ้ำได้ไม่เกิน 2 ครั้ง และไม่ได้รับใบผ่านด้านความปลอดภัยจากหน่วยข่าวกรองแห่งชาติ²³

องค์กรกำกับดูแลมีวัตถุประสงค์²⁴

- ส่งเสริมอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัยให้เป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
- ส่งเสริมอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัยให้มีความเป็นมืออาชีพ โปร่งใส เชื่อถือได้ เป็นธรรม และสามารถเข้าถึงได้
- กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการประกอบวิชาชีพ
- ปกป้องประโยชน์ของผู้ใช้บริการรักษาความปลอดภัย
- ส่งเสริมและควบคุมผู้ให้บริการรักษาความปลอดภัยโดยการติดตาม ตรวจสอบ และสืบสวน

รัฐมนตรีเข้าแทรกแซงองค์กรกำกับดูแลได้ ถ้าไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ โดยรัฐมนตรีสามารถพักหรือเพิกถอนคณะกรรมการได้²⁵

คณะกรรมการแต่งตั้งผู้อำนวยการ 1 คน และรองผู้อำนวยการ 3 คน ในการทำหน้าที่บริหาร ปฏิบัติงานประจำวัน จัดทำรายงานต่อคณะกรรมการถึงผลงานขององค์กร พนักงานขององค์กรกำกับดูแลต้องไม่มีผลประโยชน์ทางการเงินในอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัย และต้องมีใบผ่านการตรวจสอบด้านความปลอดภัย จากหน่วยข่าวกรองแห่งชาติ²⁶

ประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายกำหนดให้องค์กรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามากำกับดูแลธุรกิจรักษาความปลอดภัยและพนักงานรักษาความปลอดภัย จึงเป็นเพียงการกำกับดูแลภายในบริษัทตนเองเท่านั้น อาทิ การกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัย ระเบียบวินัยของพนักงานรักษาความปลอดภัย หลักสูตรการฝึกอบรมพนักงานรักษาความปลอดภัย เป็นต้น ส่งผลให้แต่ละบริษัทมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน

²³ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 6, 7, 8

²⁴ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 3

²⁵ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 11

²⁶ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 14

การก่อตั้งสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยทั้ง 3 สมาคม คือ สมาคมผู้ประกอบการรักษาความปลอดภัยแห่งประเทศไทย สมาคมผู้บริหารงานรักษาความปลอดภัยแห่งประเทศไทย และสมาคมรักษาความปลอดภัยภาคพื้นเอเชีย เป็นการรวมตัวของผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมมือ ส่งเสริม และพัฒนางานด้านการรักษาความปลอดภัย แต่ไม่ได้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยหรือผู้ประกอบการที่อยู่ในสังกัดแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังมีผู้ประกอบการรักษาความปลอดภัยอีกจำนวนมากที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของสมาคมใดๆ ทำให้การกำกับดูแลระหว่างผู้ประกอบการทุกรายในประเทศไทยจึงยังไม่มีในปัจจุบัน ดังนั้น การกำกับดูแลจึงอยู่ภายในบริษัทแต่ละบริษัทเท่านั้น ส่วนการกำกับดูแลภายในบริษัทจะใช้วิธีการพิจารณาจากการกระทำของพนักงานรักษาความปลอดภัย โดยหากเป็นการกระทำผิดที่ร้ายแรงบริษัทจะทำการไล่ออกหรือให้ออก แต่หากเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงจะใช้วิธีตั้งแต่การตักเตือน การตัดเงินเดือน และการให้พนักงานทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพิจารณาของแต่ละบริษัท แต่อย่างไรก็ตามมาตรการต่างๆ เหล่านี้เป็นการกำกับดูแลกันภายในบริษัท เมื่อพนักงานรักษาความปลอดภัยถูกไล่ออกจากบริษัทหนึ่งก็ยังสามารถไปสมัครงานกับบริษัทอื่นได้อีก พนักงานรักษาความปลอดภัยที่ไม่มีคุณภาพก็ยังคงสามารถทำงานในธุรกิจรักษาความปลอดภัยได้ต่อไป

3.3.2 การอนุญาต

ประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐวอชิงตัน

- ใบอนุญาตประกอบการธุรกิจรักษาความปลอดภัย ผู้ประกอบการและหุ้นส่วนที่ยื่นขอใบอนุญาตมีคุณสมบัติดังนี้

ก. ต้องมีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป

ข. สัญชาติอเมริกันหรือเป็นผู้มีถิ่นพำนักในสหรัฐอเมริกา

ค. ผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมโดยนับย้อนหลังจากวันที่ยื่นขอไป 10 ปีจะต้องไม่เคยถูกตัดสินว่ากระทำความผิดร้ายแรง หรือย้อนหลัง 6 ปีสำหรับความผิดที่มีโทษจำคุก 1 ปี

ง. ยื่นลายพิมพ์นิ้วมือ

จ. จ่ายค่าธรรมเนียม

ฉ. มีประสบการณ์ 3 ปีในตำแหน่งผู้จัดการ ผู้ดูแล ผู้บริหาร ในธุรกิจรักษาความปลอดภัยหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้อง หรือผ่านการสอบหากไม่มีประสบการณ์

ช. มีการรับประกันความเสียหาย 25,000 เหรียญและรับประกันสำหรับการบาดเจ็บ 25,000 เหรียญ

- ใบอนุญาตพนักงานรักษาความปลอดภัย

ก. ต้องมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

ข. สัญชาติอเมริกันหรือเป็นผู้มีถิ่นพำนักในสหรัฐอเมริกา

ค. เคยเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยหรือได้รับการเสนองานเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยจากธุรกิจรักษาความปลอดภัย

ง. ผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมโดยนับย้อนหลังจากวันที่ยื่นขอไป 10 ปีจะต้องไม่เคยถูกตัดสินว่ากระทำความผิดร้ายแรง หรือย้อนหลัง 6 ปีสำหรับความผิดที่มีโทษจำคุก 1 ปี

จ. ยื่นลายพิมพ์นิ้วมือ

จ. จ่ายค่าธรรมเนียม

ฉ. ผ่านการฝึกอบรมที่กำหนด

- ใบอนุญาตพนักงานรักษาความปลอดภัยที่มีอาวุธ

ก. ต้องมีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป และมีใบอนุญาตเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย

ข. มีใบอนุญาตการพกพาอาวุธปืนจากคณะกรรมการการฝึกอบรมความยุติธรรมทางอาญาของรัฐอริโซนา ถ้าเป็นผู้มีถิ่นพำนักต้องแสดงหลักฐานใบอนุญาตการพกพาอาวุธปืนของประเทศนั้น

ค. ยื่นลายพิมพ์นิ้วมือ

ง. จ่ายค่าธรรมเนียม

- ใบอนุญาตผู้ฝึกอบรม

ก. มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการรักษาความปลอดภัย หรือพนักงานรักษาความปลอดภัย หรือพนักงานรักษาความปลอดภัยที่มีอาวุธ

ข. ผ่านการสอบจาก Department of Licensing

ค. จ่ายค่าธรรมเนียม

ประเทศอังกฤษ

ใบอนุญาตตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติว่าด้วยอุตสาหกรรมการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน 2001 แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

- Front Line License เป็นใบอนุญาตที่ออกให้แก่บุคคลที่ประกอบอาชีพรักษาความปลอดภัย โดยลักษณะของใบอนุญาตจะอยู่ในรูปของบัตรประจำตัวมีขนาดเท่ากับบัตรเครดิต โดยจะออกให้แก่บุคคลที่ทำหน้าที่ลักษณะดังนี้

ก. เจ้าของธุรกิจ ผู้จัดการบริษัท และหุ้นส่วนบริษัทที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำสัญญาในการจัดหาบริการรักษาความปลอดภัยให้แก่ลูกค้า

ข. พนักงานของบริษัทที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำสัญญาในการจัดหาบริการรักษาความปลอดภัยให้แก่ลูกค้า

ค. พนักงาน ผู้จัดการ หรือหุ้นส่วนของบริษัทที่ทำหน้าที่ตามคำสั่งของลูกค้าในการรักษาความปลอดภัยตามสัญญา

ง. บุคคลใดๆ ก็ตามที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลประตูหรือการผ่านเข้าออก (Door Supervision) และผู้ดูแลสถานที่รับฝากรถ (Vehicle Immobilization)

จ. บุคคลใดๆ (รวมถึงเจ้าของที่ดิน ลูกจ้าง หรือพนักงานของเจ้าของที่ดิน) ที่ทำหน้าที่ในการรับฝากรถและเรียกเก็บค่าธรรมเนียม

- Non Front Line License เป็นใบอนุญาตที่ออกให้แก่ผู้จัดการ ผู้ดูแล หรือผู้ว่าจ้างพนักงานรักษาความปลอดภัย โดยลักษณะของใบอนุญาตจะอยู่ในรูปของจดหมาย โดยจะออกให้แก่บุคคลที่ทำหน้าที่ลักษณะดังนี้

ก. บุคคลใดก็ตามที่มีหน้าที่จัดการหรือเป็นผู้ดูแลลูกจ้างของบริษัท ที่ให้บริการการรักษาความปลอดภัย

ข. บุคคลใดก็ตามที่มีหน้าที่จัดการและดูแลพนักงานที่ต้องทำงานตามคำสั่งหรือต้องปฏิบัติงานตามหลักการรักษาความปลอดภัย

ค. ผู้จัดการหรือหุ้นส่วนบริษัทที่มีลูกจ้างหรือหุ้นส่วนบริษัทคนอื่นทำหน้าที่เป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย

จ. บุคคลผู้ว่าจ้างพนักงานดูแลประตูหรือการผ่านเข้าออก และพนักงานดูแลสถานที่รับฝากรถ (Vehicle Immobilization)

ฉ. บุคคลผู้ที่ถูกว่าจ้างให้ทำหน้าที่จัดการหรือดูแลผู้ดูแลประตูหรือการผ่านเข้าออก และผู้ดูแลสถานที่รับฝากรถ

ตามกฎหมายกำหนดบุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการรักษาความปลอดภัยต้องมีใบอนุญาต หากฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ใดๆ ที่เกี่ยวกับการออกใบอนุญาต มีโทษจำคุกสูงสุด 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 5,000 ปอนด์ หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ที่ขออนุญาตได้จะต้องมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ผ่านการตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานของบุคคลและประวัติอาชญากรรม และได้รับประกาศนียบัตรการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ SIA รับรอง ในกรณีที่เป็นผู้ดูแลหรือผู้จัดการไม่จำเป็นต้องมีใบประกาศนียบัตรก็ได้ โดยในการตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานของบุคคล SIA กำหนดรายละเอียดไว้ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตจะต้องมีสิทธิในการมีถิ่นพำนักและสิทธิในการทำงานในสหราชอาณาจักร ไม่ว่าบุคคลผู้ขออนุญาตจะมีสัญชาติใดก็ตาม ส่วนปัญหาเรื่องสภาพจิตใจนั้น SIA จะใช้วิธีการตรวจสอบจากประวัติการเข้ารับการรักษาที่จิตแพทย์ ถ้าหากก่อนขออนุญาตเป็นเวลา 5 ปี ผู้ขออนุญาตต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของแพทย์จะไม่ได้รับการพิจารณาให้ได้รับใบอนุญาต

ผู้ขออนุญาตทุกคนจะต้องถูกตรวจสอบประวัติอาชญากรรม โดย SIA จะพิจารณาจากประวัติการต้องโทษ กล่าวคือ ผู้ขออนุญาตจะต้องไม่ได้รับโทษในคดีใดๆ ถูกคุมประพฤติ ถูกภาคทัณฑ์ หรือถูกตัดเค้น ก่อนการขออนุญาตเป็นเวลา 2 ปี และก่อนการยื่นขอใบอนุญาตเป็นเวลา 5 ปี ในกรณีต้องโทษในคดีที่มีความผิดร้ายแรง อาทิ ความผิดเกี่ยวกับการใช้อาวุธ ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ความผิดต่อทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดให้โทษ ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกง และความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสังคม เป็นต้น

ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้

การจดทะเบียนเป็นผู้ให้บริการด้านความปลอดภัย²⁷ ต้องมีการพิมพ์ลายนิ้วมือ
ค่าธรรมเนียม เอกสารหรือใบรับรองที่เกี่ยวข้อง

-คุณสมบัติของบุคคลธรรมดาในการจดทะเบียนเป็นผู้ให้บริการด้านความปลอดภัย²⁸

- โบสมักร
- ก. สัญชาติแอฟริกัน หรือผู้มีถิ่นพำนักถาวรในแอฟริกาใต้
 - ข. อายุอย่างน้อย 18 ปี
 - ค. ผ่านการฝึกอบรมตามที่กำหนด
 - ง. ไม่เป็นผู้กระทำความผิดตามตารางท้ายพระราชบัญญัตินี้ภายใน 10 ปี ก่อนยื่น
 - โบสมักร
 - จ. ไม่เป็นผู้ประพฤติตัวไม่เหมาะสม ภายใน 5 ปี ก่อนยื่นโบสมักร
 - ฉ. ยื่นใบผ่าน (Clearance) ถ้าผู้สมัครเคยเป็นเจ้าพนักงานของหน่วยงาน
ทางทหาร ตำรวจ การรักษาความปลอดภัย และหน่วยข่าวกรองในแอฟริกาหรือที่อื่น
 - ช. มีสภาพจิตปกติ
 - ซ. ไม่ได้ถูกจ้างโดยรัฐ

คุณสมบัติต้องห้าม²⁹ ต้องไม่เป็นพนักงานประจำของหน่วยปฏิบัติการพิเศษ หน่วย
ข่าวกรองแห่งชาติ หน่วยสืบราชการลับแอฟริกาใต้ กระทรวงกลาโหม และกรมราชทัณฑ์

PSIRA อาจปฏิเสธการจดทะเบียนบุคคลใดๆที่³⁰

- ขณะยื่นขอจดทะเบียน บุคคลนั้นอยู่ภายใต้การสอบสวนโดยรัฐ หรือกำลัง
ถูกฟ้องร้องในความผิดตามตารางแนบท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือ
- ถูกตัดสินให้มีความผิดตามตารางแนบท้ายพระราชบัญญัตินี้ ย้อนหลัง
ภายใน 10 ปี นับแต่ยื่นโบสมักร

- คุณสมบัติของธุรกิจในการจดทะเบียนเป็นผู้ให้บริการด้านความปลอดภัย³¹

²⁷ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 21

²⁸ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 23(1)

²⁹ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 23(5)

³⁰ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 23(4)

ก. บุคคลที่ทำหน้าที่บริหารหรือจัดการธุรกิจด้านความปลอดภัยนี้ได้จดทะเบียนเป็นผู้ให้บริการด้านความปลอดภัย และ

ข. ผู้อำนวยการทุกคนในบริษัท หุ้่นส่วนทุกคนในห้างหุ้นส่วน ฯลฯ โดยบุคคลเหล่านั้น ได้จดทะเบียนเป็นผู้ให้บริการด้านความปลอดภัย ในการยื่นขอจดทะเบียนนั้นจะต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลายและธุรกิจที่อื่นของจดทะเบียนนั้นต้องเป็นธุรกิจที่ตรงตามข้อกำหนดในการให้บริการด้านความปลอดภัย

ประเทศไทย

ปัจจุบันงานด้านการรักษาความปลอดภัยนั้นใช้หลักเกณฑ์ทั่วไปตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ การจัดตั้งบริษัทรักษาความปลอดภัย จะใช้หลักเกณฑ์ในการจัดตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 การประกอบอาชีพของพนักงานรักษาความปลอดภัย เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายควบคุมการประกอบอาชีพของพนักงานรักษาความปลอดภัย บุคคลที่ประสงค์จะประกอบอาชีพนี้สามารถประกอบอาชีพได้ทันทีโดยไม่ต้องขออนุญาตและไม่จำเป็นต้องอยู่ในสังกัดของบริษัทรักษาความปลอดภัย การว่าจ้างจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการทำสัญญาจ้าง ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือในกรณีที่เกิดความเสียหายอันเกิดจากการกระทำของพนักงานรักษาความปลอดภัย ผู้ว่าจ้างจะสามารถเรียกให้พนักงานรักษาความปลอดภัยหรือบริษัทรักษาความปลอดภัยรับผิดชอบได้ตามสัญญาจ้างและความรับผิดชอบในลักษณะละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมถึงความรับผิดชอบทางอาญาที่เกิดจากการกระทำหรือละเว้นกระทำการใดๆ ที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ถึงรายละเอียดในการกำกับดูแลพนักงานรักษาความปลอดภัย แต่บริษัทรักษาความปลอดภัยหลายๆ บริษัทได้มีการกำหนดรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลพนักงานรักษาความปลอดภัยที่อยู่ในสังกัดบริษัทตนเอง อาทิ การกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัย ระเบียบวินัยของพนักงานรักษาความปลอดภัย หลักสูตรการฝึกอบรมพนักงานรักษาความปลอดภัย เป็นต้น ส่งผลให้แต่ละบริษัทมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน

³¹ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 23(2)

ในการกำหนดคุณสมบัติของพนักงานรักษาความปลอดภัยในปัจจุบันขึ้นอยู่กับบริษัทแต่ละแห่งที่กำหนดขึ้นเองตามความเหมาะสม แต่โดยทั่วไปมักจะกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยไว้ ดังนี้

- มีสัญชาติไทย
- มีอายุระหว่าง 21 – 45 ปี
- สูงไม่น้อยกว่า 165 เซนติเมตร น้ำหนักไม่น้อยกว่า 55 กิโลกรัม
- มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง (บางบริษัทต้องผ่านการตรวจร่างกายและทดสอบสมรรถภาพร่างกาย)
- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 7
- ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ
- เคยผ่านการรับราชการทหารหรือตำรวจมาก่อน (จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ)

แต่ยังมีบริษัทรักษาความปลอดภัยจำนวนมากที่ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของพนักงานรักษาความปลอดภัยไว้ การรับบุคคลเข้าทำงานเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยจะกระทำกันง่ายๆ โดยพิจารณาจากบุคคลิกท่าทางและสอบถามประวัติส่วนตัวเท่านั้น ทั้งไม่มีการตรวจสอบคุณสมบัติก่อนรับเข้าทำงาน หรือขั้นตอนในการตรวจสอบต้องใช้เวลาช้านาน อาทิ กรณีไม่เคยมองคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ ที่ต้องมีการพิมพ์ลายนิ้วมือของพนักงานรักษาความปลอดภัยของทุกคนส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากรสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อทำการตรวจสอบ ก่อให้เกิดปัญหาแก่บริษัทที่ขาดแคลนกำลังพล ทำให้บางบริษัทต้องรับพนักงานเข้าก่อนแล้วค่อยทำการตรวจสอบคุณสมบัติภายหลัง รวมถึงลักษณะเกี่ยวกับคุณสมบัติที่กำหนดไว้ไม่ได้มีการยึดถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด ทำให้การประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยสามารถทำได้โดยง่าย

3.3.3 การพัก การเพิกถอนใบอนุญาต

ประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐอชิงตัน

การฝ่าฝืนข้อบังคับ ได้แก่

ก. การทำให้เข้าใจผิดหรือปกปิดข้อเท็จจริงในการยื่นขอใบอนุญาตหรือการต่อใบอนุญาต

ข. การโฆษณาข้อความอันเป็นเท็จ หลอกลวง หรือทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด

ค. ไร้ความสามารถ ประมาทเลินเล่อ หรือประพฤติดัวไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น

ง. ไม่ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการมารยาทในการสืบสวน การตรวจสอบตามที่กฎหมายกำหนด

จ. ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการมารยาท

ฉ. ช่วยเหลือผู้ไม่มีใบอนุญาตให้ปฏิบัติงานเมื่อมีกฎหมายกำหนดให้ต้องมีใบอนุญาต

ช. ไม่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภค

ซ. การทำให้เข้าใจผิดหรือปกปิดข้อเท็จจริงในการยื่นขอใบอนุญาตหรือการต่อใบอนุญาต

ฅ. การกระทำความผิดใดๆ ในระดับ gross misdemeanor หรือ ระดับ

felony

ญ. พกพาอาวุธปืนโดยไม่มีใบอนุญาต ละเลยไม่คืนอาวุธปืนในทันทีแก่ผู้ว่าจ้าง ละเลยไม่คืนเครื่องแบบ ตราแก่ผู้ว่าจ้าง

ฎ. ทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ

ฏ. เผยความลับที่อาจทำให้เกิดการบุกรุกการรักษาความปลอดภัย

คณะกรรมการมารยาทอาจสืบสวนข้อร้องเรียนจากการปฏิบัติงานโดยไม่มีใบอนุญาต จากการฝ่าฝืนข้อบังคับ และอาจมีคำสั่งให้หยุดใช้ใบอนุญาตอย่างถาวรหรือชั่วคราว หรือเพิกถอนใบอนุญาต ผู้ได้รับผลร้ายจากคำสั่งเช่นว่านี้อาจอุทธรณ์ได้ภายใต้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีปกครอง

ประเทศอังกฤษ

SIA มีอำนาจในการพิจารณาออกใบอนุญาต ปฏิเสธไม่ออกใบอนุญาตหากผู้ขอใบอนุญาตไม่มีข้อมูลที่ครบถ้วนตามที่ SIA ต้องการ รวมถึงอำนาจในการเพิกถอนใบอนุญาตหากมี

การฝ่าฝืนการกระทำตามที่กฎหมายกำหนด ใบอนุญาตจะมีอายุ 3 ปี เว้นแต่ใบอนุญาตของผู้ดูแลสถานที่รับฝากรถที่จะมีอายุเพียง 12 เดือน เมื่อใบอนุญาตหมดอายุสามารถต่ออายุได้ โดยสามารถยื่นคำขอล่วงหน้าได้ 4 เดือนก่อนที่ใบอนุญาตเดิมจะหมดอายุ การพิจารณาต่อใบอนุญาตก็อยู่ในอำนาจของ SIA เช่นกัน

ผู้ยื่นขอรับใบอนุญาตที่ถูกปฏิเสธการออกใบอนุญาตจาก SIA สามารถคัดค้านการปฏิเสธได้ภายใน 21 วัน และถ้าการปฏิเสธการให้ใบอนุญาตของ SIA ส่งผลกระทบต่อผู้ยื่นขอรับใบอนุญาต ผู้ยื่นขอรับใบอนุญาตที่ถูกปฏิเสธสามารถฟ้องร้องต่อศาล Magistrates Court ได้ภายใน 21 วัน

นอกจากโทษทางอาญาสำหรับผู้มีใบอนุญาตและผู้ประกอบธุรกิจที่ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน 2001 ทั้งในกรณีที่ประกอบอาชีพโดยไม่มีใบอนุญาต หรือใช้ใบอนุญาตไม่ถูกต้องกับหน้าที่ที่ได้รับ หรือกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจว่าจ้างพนักงานรักษาความปลอดภัยที่ไม่มีใบอนุญาต ในกฎหมายยังมีการกำหนดโทษทางวินัย คือ การพักและการเพิกถอนใบอนุญาต หลักเกณฑ์ในการพักใบอนุญาต SIA จะพิจารณาจากผลของการกระทำว่า ถ้าหากไม่สั่งพักใบอนุญาตแล้วจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยสาธารณะ (Public Safety) และผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) รวมถึงการที่ผู้มีใบอนุญาตถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาร้ายแรงและได้รับการประกันตัว การพักใบอนุญาตจะมีผลในทันที ผู้ถูกพักใบอนุญาตสามารถอุทธรณ์คำสั่งของ SIA ต่อศาล Magistrates Court หรือ Sheriff Court ภายใน 21 วัน ส่วนการเพิกถอนใบอนุญาตจะพิจารณาในกรณี

- ก. บุคคลนั้นไม่ใช่บุคคลผู้ได้รับใบอนุญาตตามที่ SIA ออกให้
- ข. บุคคลนั้นไม่ผ่านการฝึกอบรมตามที่ตนกล่าวอ้างในใบสมัคร
- ค. บุคคลนั้นถูกตัดสิน ถูกภาคทัณฑ์ หรือถูกตัดเดือนในความผิดอาญาตามที่กฎหมายกำหนด
- ง. บุคคลนั้นไม่มีสิทธิพำนักหรือทำงานในสหราชอาณาจักร
- จ. บุคคลนั้นกระทำการฝ่าฝืนเงื่อนไขในการได้รับใบอนุญาต
- ฉ. บุคคลนั้นถูกกักหรือถูกใช้มาตรการควบคุมตัว โดยเหตุผลว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลลึกลับจริง
- ช. SIA ได้รับข้อมูลหรือคำแนะนำจากศาลว่าในกรณีนั้นควรเพิกถอนใบอนุญาต

ผู้ที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตสามารถคัดค้านคำสั่งเพิกถอนของ SIA ได้ภายใน 21 วัน นับจากวันที่ได้รับจดหมายแจ้งจาก SIA ถ้าผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตไม่คัดค้านคำสั่งเพิกถอนจะมีผลใน 21 วัน อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกเพิกถอนคำสั่งยังสามารถอุทธรณ์คำสั่งของ SIA ต่อ Magistrates Court หรือ Sheriff Court ได้ภายใน 21 วัน

ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้

การติดตามตรวจสอบ

คณะกรรมการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบ โดยผู้ตรวจสอบมีอำนาจหน้าที่ดังนี้³²

- เข้าไปยังสถานที่ที่มีการให้บริการด้านความปลอดภัยโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า ในเวลาอันควร
- สอบถามผู้จัดการ ผู้ดูแลข้อมูลหรือเอกสาร เช่น ชื่อและหมายเลขประจำตัวของพนักงานรักษาความปลอดภัย ชื่อและหมายเลขประจำตัวของผู้ให้บริการด้านความปลอดภัย ค่าจ้าง บัตรลงเวลาทำงาน สัญญาระหว่างผู้ให้บริการด้านความปลอดภัย และผู้ว่าจ้าง
- ค้นสถานที่เพื่อหาข้อมูลหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านความปลอดภัย
- เปิดเซฟ เปิดห้องนิรภัย เพื่อหาข้อมูลหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านความปลอดภัย
- ผู้ตรวจสอบถือว่าเป็นตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ โดยรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม

PSIRA อาจพักใบอนุญาตผู้ให้บริการด้านความปลอดภัยไว้เพื่อ³³

- รขอสรุปจากการสืบสวน และสอบถามโดย PSIRA ในเรื่องความประพฤติไม่เหมาะสม
- รขอสรุปจากการสืบสวน สอบสวน โดยรับในการกระทำความผิดอาญา

PSIRA อาจพักใบอนุญาตประกอบธุรกิจด้านความปลอดภัยไว้ถ้าบุคคลที่ถูกพักใบอนุญาตผู้ให้บริการด้านความปลอดภัยในข้างต้น เป็นผู้ทำหน้าที่บริหารหรือจัดการในธุรกิจ

³² Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 34

³³ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 26(1)

ด้านความปลอดภัย หรือเป็นผู้อำนวยการในบริษัท หรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีลักษณะเช่นว่านั้น

PSIRA อาจเพิกถอนใบอนุญาตผู้ให้บริการด้านความปลอดภัย³⁴ ถ้า

- ผู้ให้บริการด้านความปลอดภัยแจ้งข้อความเท็จในการยื่นขอจดทะเบียน
- มีความผิดปกติในการยื่นขอจดทะเบียน
- มีการให้ใบอนุญาตไปโดยผิดพลาดเนื่องจากข้อมูลไม่ถูกต้อง
- หลังจากจดทะเบียนแล้ว ผู้ให้บริการด้านความปลอดภัย

ก. เป็นผู้กระทำความผิดในข้อหาตามตารางแนบท้ายพระราชบัญญัตินี้ได้แก่ การก่อวินาศกรรม การก่อการร้าย การวางเพลิง การข่มขืน การฆาตกรรม การปล้น การลักพาตัว การขโมยเด็ก การลักทรัพย์ การรับของโจร การให้การเท็จ ความผิดใดๆ ตามพระราชบัญญัติความรุนแรงในครอบครัว 1918 ความผิดใดๆ ตามพระราชบัญญัติวัตถุระเบิด 1956 ความผิดใดๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการครอบครองและใช้อาวุธปืนและกระสุน ความผิดใดๆ ตามพระราชบัญญัติห้ามการดักฟัง 1992 ความผิดใดๆ ตามพระราชบัญญัติป้องกันข้อมูลข่าวสาร 1982 ความผิดใดๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการทารุณสัตว์ ความผิดใดๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการลักลอบ หรือครอบครองเหรียญมีค่า หรือหีนมีค่า ความผิดใดๆ ที่มีโทษจำคุกเกินกว่า 2 ปี และไม่มีโทษปรับ การกระตุ้น ยุยง หรือปลุกปั่นเพื่อให้เกิดการกระทำความผิดกฎหมายข้างต้น

ข. เป็นผู้ประพฤติตัวไม่เหมาะสมตามพระราชบัญญัตินี้

ค. ไม่เป็นบุคคลที่เหมาะสมที่จะให้บริการด้านความปลอดภัยอีก

ต่อไป

PSIRA อาจเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจด้านความปลอดภัย ถ้าบุคคลที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตผู้ให้บริการด้านความปลอดภัยนั้นเป็นผู้ทำหน้าที่บริหารหรือจัดการในธุรกิจด้านความปลอดภัย หรือเป็นผู้อำนวยการในบริษัท หรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีลักษณะเช่นว่านั้น

PSIRA อาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอ³⁵

³⁴ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 26(2)

³⁵ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 27(1)

- คำสั่งห้ามให้บริการด้านความปลอดภัยในระยะเวลาหนึ่ง ถ้าผู้ให้บริการด้านความปลอดภัยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรืออาจก่อความเสียหายร้ายแรงต่อประเทศชาติ หรือประโยชน์สาธารณะ หรือประโยชน์ของกลุ่มบุคคลใดๆ

- คำบังคับให้ผู้ให้บริการด้านความปลอดภัยปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

การอุทธรณ์³⁶

ผู้ได้รับความเสียหายโดย³⁷

- ถูกปฏิเสธใบอนุญาต
- ถูกพักหรือเพิกถอนใบอนุญาต
- ถูกกล่าวหาว่าประพฤติตัวไม่เหมาะสมตามพระราชบัญญัตินี้

สามารถอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ได้ภายใน 60 วัน

หลังจากได้รับแจ้ง³⁸

รัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการอุทธรณ์เป็นครั้งๆไป โดยคณะกรรมการอุทธรณ์ประกอบด้วย³⁹

- นายความ หรือหัวหน้าศาลมาจิสเตรทที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน และอาจประกอบด้วย

- บุคคลอื่นอีก 2 คน ถ้ารัฐมนตรีเห็นว่าเหมาะสม

กรรมการในคณะกรรมการอุทธรณ์จะต้องเป็นอิสระจาก PSIRA และไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัวในอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัยเอกชน หรือไม่มีความสัมพันธ์ใดๆกับผู้อุทธรณ์⁴⁰

ประเทศไทย

³⁶ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 30

³⁷ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 30(1)

³⁸ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 30(1)

³⁹ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 30(2)

⁴⁰ Private Security Industry Regulation Act 2001 (No.56 of 2001) section 30(3)

เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัย และการประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัย ผู้ประกอบธุรกิจสามารถประกอบกิจการได้โดยไม่ต้องขออนุญาต จึงไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องการเพิกถอนใบอนุญาตของผู้ประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัย รวมทั้งการเพิกถอนใบอนุญาตของผู้ประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัย

3.3.4 การฝึกอบรม

ประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐอิลลินอยส์

ก่อนยื่นขอใบอนุญาตต้องผ่านการอบรม 8 ชั่วโมง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานรักษาความปลอดภัย กฎหมายของมลรัฐอิลลินอยส์ การสังเกต การปฏิบัติตน การก่อการร้ายและการสอดส่องดูแล อำนาจจับของราษฎร อำนาจในการควบคุมตัว อำนาจในการค้น อำนาจในการใช้กำลัง ความรับผิดชอบ การรับมือกับเหตุฉุกเฉิน เช่น ไฟไหม้ การช่วยชีวิต ระเบิด การรับมือกับอาชญากรรม การพบวัตถุอันตราย การรายงานอุบัติเหตุ การเขียนรายงาน เมื่อผ่านการอบรมแล้วจะต้องผ่านการสอบปรนัย และจะต้องตอบถูกทุกข้อหรือจะต้องทวนคำตอบจนกว่าจะตอบถูกทุกข้อเพื่อให้แน่ใจว่าผู้สอบเข้าใจถูกต้อง

ใบอนุญาตมีอายุ 1 ปี ทุกปีพนักงานรักษาความปลอดภัยต้องผ่านการอบรม 8 ชั่วโมง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานรักษาความปลอดภัย ความตระหนักด้านความปลอดภัย พนักงานรักษาความปลอดภัยและระบบความยุติธรรมทางอาญา การให้ข้อมูลข่าวสาร การป้องกันอาชญากรรมและการสูญเสีย บทบาททางกฎหมายของการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน การให้การในศาล การรักษาสถานที่ที่เกิดเหตุ กฎหมายของมลรัฐและกฎหมายท้องถิ่นจรรยาบรรณ ความซื่อสัตย์ การสังเกต การเขียนรายงาน มนุษยสัมพันธ์ การสร้างความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่รัฐ การควบคุมทางเข้าออก การรับมือกับเหตุฉุกเฉิน การอพยพ การป้องกันไฟไหม้ การลาดตระเวน การอบรมทบทวนนี้จะต้องได้รับการยืนยันจากผู้ฝึกอบรมและเก็บเป็นหลักฐานไว้ 3 ปีที่บริษัทรักษาความปลอดภัย

ประเทศอังกฤษ

การฝึกอบรม SIA ไม่ได้เป็นผู้จัดการฝึกอบรมเอง แต่จะมีการกำหนดหลักสูตรและความรู้ที่คาดว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรจะต้องมีหลังจากได้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้สถาบันหรือโรงเรียนที่ได้รับการรับรองจาก SIA นำไปจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยจะแยกเป็น 6 สาขาวิชาตามประเภทของการรักษาความปลอดภัย คือ พนักงานดูแลการขนส่ง

เงินหรือของมีค่า พนักงานอารักขาบุคคล พนักงานดูแลการผ่านเข้าออก ผู้ควบคุมที่วิงจรปิด พนักงานดูแลรักษาความปลอดภัย และพนักงานดูแลสถานที่รับฝากรถ โดย SIA จะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานในการเผยแพร่รายชื่อของสถาบันที่ได้รับการรับรองจาก SIA

ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้

แอฟริกาใต้แบ่งการฝึกอบรมตามประเภทของการรักษาความปลอดภัย เช่น

- พนักงานรักษาความปลอดภัย ต้องผ่านการฝึกอบรม การลาดตระเวน กฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย การใช้อุปกรณ์รักษาความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การช่วยชีวิตเบื้องต้น การอพยพ การเขียนรายงาน

- พนักงานดูแลการขนส่งเงินและของมีค่า ต้องผ่านการฝึกอบรมการป้องกันทรัพย์สินในระหว่างขนส่ง การใช้อาวุธปืนต่าง ๆ เช่น ปืนพก ปืนลูกปราย ปืนไรเฟิล ปืนสั้น

ประเทศไทย

การฝึกอบรม เนื่องจากในประเทศไทยไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ พนักงานรักษาความปลอดภัยจึงสามารถประกอบอาชีพได้โดยไม่ต้องได้รับการฝึกอบรม จึงมีบริษัทรักษาความปลอดภัยจำนวนมากที่ไม่ได้จัดให้มีการฝึกอบรม ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การฝึกอบรม และองค์ที่ควบคุมการฝึกอบรม การฝึกอบรมพนักงานรักษาความปลอดภัยจึงขึ้นอยู่กับบริษัทรักษาความปลอดภัยแต่ละแห่งจะกำหนดและควบคุมกันเอง ขึ้นอยู่กับความพร้อมและมาตรฐานของแต่ละบริษัท อาทิ บริษัท อินเทนท์ ซีเคียวริตี้ การ์ด (ไทยแลนด์) กำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม ไว้ดังนี้

- ภาคปฏิบัติ

ก. การฝึกระเบียบวินัย การแสดงความเคารพ

ข. การฝึกระเบียบแถว

ค. การฝึกสังเกตการณ์ จดจำตำหนิรูปพรรณคนร้าย

ง. การฝึกช่วยชีวิตเบื้องต้น

- ภาคทฤษฎี

ก. ด้านการป้องกันปราบปราม

ข. ฝึกรื้อต่อสู้อุปกรณ์มือเปล่า

- ค. การฝึกการตรวจค้น จับกุม
- ง. การฝึกการดับเพลิง
- จ. เข้าร่วมการอบรมกฎหมายเบื้องต้น และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วยอำนาจการจับกุมของประชาชน
- ฉ. งานบริการ
- ช. การอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่นการจราจร
- ซ. การให้ความช่วยเหลือ
- ฅ. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- ญ. งานประชาสัมพันธ์
- ฎ. อบรมให้รู้จักผู้บังคับบัญชา / ผู้ว่าจ้าง
- ฏ. บอกทางหรือสถานที่ต่างๆภายในหน่วยงานที่รับผิดชอบ
- ฐ. สร้างความเข้าใจใน กฎ ข้อห้ามของหน่วยงาน การใช้กริยาวาจาที่สุภาพเรียบร้อย

ส่วนบริษัท ซีอีโอคบิลดิ้งแมนเทนแนนซ์ จำกัด ได้กำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมพนักงานรักษาความปลอดภัยก่อนส่งออกไปปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

- ภาคทฤษฎี

- ก. การปกครองบังคับบัญชา
- ข. อำนาจหน้าที่ของพนักงานรักษาความปลอดภัย
- ค. การประชาสัมพันธ์และมารยาทสังคม
- ง. ข้อห้ามและวินัยของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
- จ. การรายงานและการแจ้งเหตุ
- ฉ. การจับกุม การตรวจค้นบุคคลและยานพาหนะ
- ช. กฎหมายที่พนักงานรักษาความปลอดภัยควรรู้
- ซ. การรักษาความปลอดภัยเบื้องต้น เกี่ยวกับบุคคล เอกสาร และสถานที่

- ภาคปฏิบัติ

ก. การฝึกอบรมความปลอดภัย การทำความสะอาด

ข. การออกกำลังกาย และกายบริหาร

ค. การต่อสู้ป้องกันตัว การใช้อาวุธ

ง. การจัดการจราจร และที่จอดรถ

จ. การปฏิบัติช่องทางเข้า/ออก

ฉ. การรับ / ส่งหน้าที่

ช. การใช้และการรับโทรศัพท์

ซ. การจับกุมและการตรวจค้น

ฅ. การป้องกันอัคคีภัย

การกำหนดระเบียบปฏิบัติของพนักงานรักษาความปลอดภัยก็เช่นเดียวกัน แต่ละบริษัทจะมีการกำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติที่แตกต่างกันไป อาทิ ระเบียบของพนักงานรักษาความปลอดภัยของบริษัท วี.ไอ.พี. รักษาความปลอดภัย จำกัด กำหนดให้พนักงานรักษาความปลอดภัยห้ามดื่มสุราก่อนหรือขณะปฏิบัติหน้าที่มีโทษถึงปลดออก ห้ามอ่านหนังสือพิมพ์ นวนิยาย หรือหนังสืออ่านเล่นทุกชนิด และฟังวิทยุขณะปฏิบัติหน้าที่ ห้ามหลับ และเล่นการพนันขณะปฏิบัติหน้าที่ และต้องแต่งเครื่องแบบให้ครบถ้วนตามระเบียบของบริษัท เป็นต้น หากมีการฝ่าฝืนอาจถูกตักเตือน ตัดค่าจ้าง ย้าย พักงาน และให้ออก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำนั้น ซึ่งมาตรฐานของแต่ละบริษัทจะแตกต่างกันไป บางบริษัทเข้มงวดมากมีการจัดชุดตรวจ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ ทั้งในและนอกเครื่องแบบคอยตรวจสอบการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยในขณะปฏิบัติหน้าที่

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า การกำกับดูแลงานด้านการรักษาความปลอดภัยในประเทศไทย ทั้งตัวพนักงานรักษาความปลอดภัยและบริษัทรักษาความปลอดภัยยังไม่มีกำหนดไว้ ทำให้แต่ละบริษัทต้องไปกำหนดมาตรฐานของตน ซึ่งแต่ละบริษัทมีความพร้อมและมาตรฐานที่ไม่เท่าเทียมกัน ส่งผลให้การกำกับดูแลจะขึ้นอยู่กับบริษัทนั้นๆ ว่ามีมาตรฐานมากน้อยอย่างไร แต่หากเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยที่ไม่ได้สังกัดบริษัท ก็จะขึ้นอยู่กับผู้ว่าจ้างว่าจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยหรือไม่

วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนา กำกับดูแล และกฎหมายที่เหมาะสมของการรักษาความปลอดภัย
ภาคเอกชนในประเทศไทย

4.1 วิเคราะห์อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเทียบกับเอกชน

รัฐกำหนดให้เจ้าพนักงานนั้นมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนบทบาทในสังคมที่เหนือกว่าบุคคลธรรมดาบางประการทั้งนี้เพราะเหตุผลความจำเป็นในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ล้วนเป็นเหตุผลที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้การยอมรับว่ามีความสำคัญในระดับหนึ่งเหนือกว่าสิทธิและเสรีภาพของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ด้วยเหตุผลสำคัญก็คือ การรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือการรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ปกป้องคุ้มครองรักษาสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยส่วนรวมให้ดำรงอยู่ได้ จึงต้องมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อคุ้มครองและควบคุมบุคคลผู้เป็นเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การคุ้มครองทางแพ่งตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ซึ่งคุ้มครองเจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดต่อผู้เสียหายในการปฏิบัติตามหน้าที่ โดยกฎหมายนี้มีเจตนารมณ์คุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้กล้าปฏิบัติหน้าที่จึงวางหลักว่าห้ามฟ้องเจ้าหน้าที่แต่ให้ฟ้องหน่วยงานของรัฐ¹ นอกเหนือจากห้ามฟ้องเจ้าหน้าที่แล้ว เวลาหน่วยงานของรัฐจะไล่เบียดไล่เบียดได้โดยจำกัด คือไล่เบียดได้เฉพาะกรณีกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และแม้จะเป็นการจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงแล้วยังให้ลดค่าเสียหายลงไปอีก โดยให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำ ความเป็นธรรมแต่ละกรณี ความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งไม่นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาบังคับด้วย²

ทั้งนี้ในการคุ้มครองเจ้าพนักงานจะต้องมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจเจ้าพนักงานปฏิบัติการในหน้าที่และต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย หากมีการต่อสู้อัดขวางเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติตามหน้าที่หรือผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ผู้กระทำต้องรับโทษในความผิดฐานต่อสู้อัดขวางเจ้าพนักงาน หรือการทำร้ายเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติตามหน้าที่มีผลให้ผู้กระทำผิดต้องรับโทษหนักขึ้น เป็นต้น ในขณะที่การควบคุมเจ้าพนักงาน กฎหมายก็ได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อจำกัดขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน ไม่ให้กระทำการเกินกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้า

¹ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 5

² พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 8

พนักงานตำรวจหรือฝ่ายปกครองนี้ได้รับบัญญัติไว้ในกฎหมายสารบัญญัติ ประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ลักษณะ 2 หมวด 2 เรื่องความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ จะเห็นได้ว่าเจ้าพนักงานนั้นเป็นบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้ทั้งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติการ ซึ่งอาจได้รับทั้งคุณและโทษจากบทบัญญัติของกฎหมายจึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และหากกระทำการนอกขอบเขตที่กฎหมายให้ไว้ก็มีมาตรการลงโทษเจ้าพนักงานไว้เป็นการเฉพาะซึ่งมีบทลงโทษที่หนักยิ่งกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป ทำนองเดียวกันกับที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นหากกระทำความผิดต่อเจ้าพนักงาน ทั้งนี้การตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานมีทั้งภายในองค์กร เช่น หน่วยงาน และจากภายนอกองค์กร เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา สื่อมวลชน และอำนาจตุลาการ

ในขณะที่กฎหมายบัญญัติก็ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานไว้สูงกว่าเอกชน เช่น ในกรณีอำนาจจับและอำนาจควบคุมตัว โดยหลักแล้วผู้มีอำนาจจับคือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่มีข้อยกเว้นให้พนักงานรักษาความปลอดภัยหรือราษฎรมีอำนาจจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 82 คือ กรณีจับตามที่เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับขอให้ช่วยเหลือเพื่อจัดการตามหมายจับ หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 79 คือ กรณีจับบุคคลผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าและเป็นความผิดที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเมื่อราษฎรจับได้แล้วให้รีบแจ้งเจ้าพนักงานตำรวจมารับตัวไป หรือสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนท้องที่ที่ถูกจับพร้อมกับผู้จับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 กรณีราษฎรจับโดยชอบ ผู้ทำการจับกุมย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เช่น ไม่มีความผิดฐานทำให้ผู้ถูกจับเสื่อมเสียชื่อเสียง หรือหากผู้จะถูกจับนั้นต่อสู้ขัดขวาง ราษฎรผู้จับก็มีอำนาจใช้กำลังป้องกันตนได้พอสมควรแก่เหตุ ในทำนองกลับกัน ถ้าเป็นกรณีไม่มีอำนาจจับกุมได้ตามกฎหมาย ผู้จับก็ต้องมีความผิดฐานทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง อาจมีความผิดฐานอื่นติดตามมา เช่น บุกรุก ทำร้ายร่างกาย และอาจเป็นการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ด้วย

พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจถ้าจะจับผู้ต้องหาต้องมีหมายจับเสมอตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 เพราะถือเป็นหลักสำคัญที่จะพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงต้องให้ศาลเป็นผู้กั้นกรองและพิจารณาในการออกหมายจับ แต่ในบางครั้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็มีความจำเป็นจะต้องจับโดยไม่มีหมายซึ่งเป็นข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 (1)-(4) เช่น

- เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ไม่ว่าจะเป็ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือ พระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาอื่นๆ เช่น พระราชบัญญัติอาวุธปืน พระราชบัญญัติยาเสพติด

- เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดที่ให้อือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้า

- เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด

- เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น

- เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราว

ทั้งนี้เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจควบคุมตัวได้ 48 ชั่วโมงเว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ โดยเริ่มนับตั้งแต่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วรรคสาม ประกอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง มาตรา 7 วรรคหนึ่ง

อำนาจในการค้นนั้นพนักงานรักษาความปลอดภัยหรือราษฎรไม่มีอำนาจในการค้นเว้นแต่ผู้ถูกค้นจะยินยอม ในขณะที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจค้นตัวผู้ถูกจับได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 93 และมีอำนาจค้นในที่รโหฐานโดยต้องมีหมายค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 วรรคหนึ่ง อีกทั้งยังมีอำนาจค้นในที่รโหฐานได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นถ้าเข้าข้อยกเว้นตามกฎหมาย เช่น ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 (1)-(4) กรณีจับแล้วค้นผู้ถูกจับเป็นเจ้าบ้านโดยมีหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 (5) และกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองยินยอมโดยสมัครใจ ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 1164/46 หรือการค้นโดยไม่ต้องมีหมายศาลตามกฎหมายพิเศษ เช่น การค้นหายาเสพติดนั้นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สามารถค้นได้ทั้งกลางวันและกลางคืนโดยไม่ต้องมีหมายศาลก็ได้ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 58/1

อำนาจในการใช้กำลัง กฎหมายของไทยได้ให้ความคุ้มครองเจ้าพนักงานตำรวจนั้นมิควรพินิจในการใช้กำลังน้อยกว่ากฎหมายของต่างประเทศ เช่น กรณีวิสามัญฆาตกรรมเทียบกับกรณีการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย (deadly force) โดยกรณีวิสามัญฆาตกรรม คือ กรณีที่มีความตาย

เกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่า ปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานที่ อ้างว่าปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหน้าที่ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าตายโดยผิดธรรมชาติ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148 จึงต้องมีการชันสูตรพลิกศพไว้เป็นหลักฐาน โดยเจ้าพนักงานตำรวจที่กระทำวิสามัญฆาตกรรมหรือราษฎรต่างก็สามารถอ้างอำนาจในการป้องกันโดยพอสมควรแก่เหตุขึ้นเป็นข้อยกเว้นความผิดของตน

อย่างไรก็ตาม ในกฎหมายบัญญัติ เมื่อกฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานแล้วก็ต้องมีการกำหนดหน้าที่ให้เจ้าพนักงานต้องปฏิบัติเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนด้วย เช่น ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็มีบทคัดพยานหลักฐานเพื่อเป็นบทลงโทษสำหรับการดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานที่มิชอบด้วยกฎหมาย ย่อมแสดงถึงความแตกต่างกันระหว่างเจ้าพนักงานและเอกชน จึงส่งผลถึงบทคัดพยานหลักฐานด้วย เช่น ความแตกต่างของการจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจกับโดยราษฎร คือ ในขั้นตอนการจับกุมโดยราษฎรไม่ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับ เพียงแต่แจ้งแก่ผู้ถูกจับว่าเขาต้องถูกจับแล้วนำตัวส่งเจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง แต่ถ้าเจ้าพนักงานเป็นผู้จับแล้วจะต้องแจ้งข้อกล่าวหาและแจ้งสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้จับต้องกระทำการไว้ 4 ข้อ³ คือ

1. เจ้าพนักงานผู้จับหรือเจ้าพนักงานที่รับมอบตัวผู้ถูกจับจะต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ และหากมีหมายจับก็ให้แสดงต่อผู้ถูกจับด้วย การแจ้งข้อกล่าวหาไม่เกี่ยวกับบทคัดพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย แต่ถ้าเจ้าพนักงานผู้จับไม่แจ้งข้อกล่าวหาหรือแจ้งแต่ไม่ถูกต้อง เรื่องนี้กฎหมายไม่ได้บัญญัติบทลงโทษเอาไว้ โดยเฉพาะ อาจจะทำให้การจับกุมไม่ชอบมีผลทำให้ยังไม่ถือเป็นผู้ถูกจับได้ แต่ไม่กระทบถึงการสอบสวน และการรับฟังถ้อยคำอื่นของผู้ถูกจับเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย

2. เจ้าพนักงานผู้จับต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ ถ้าให้การถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ แนวความคิดนี้มาจากหลักการของคดี *Miranda v. Arizona* (1966) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่ง

³ จรัญ ภักดีธนากุล, วิชากฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน รวมคำบรรยายภาคสอง สมัยที่ 61 ปีการศึกษา 2551 เล่มที่ 11, (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2551), หน้า 197-200.

เรียกสิทธิข้อนี้และหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะต้องแจ้งสิทธิข้อนี้ว่า right to silence หมายถึงสิทธิที่จะนิ่ง คือสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้

3. เจ้าพนักงานผู้จับต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบ ว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะได้พบและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความของผู้ถูกจับนั้น ได้ก่อนที่จะให้ถ้อยคำหรือให้การต่อเจ้าพนักงานผู้จับกุม แนวความคิดนี้มาจากหลักการของคดี Miranda v. Arizona (1966) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเรียกสิทธิข้อนี้และหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะต้องแจ้งสิทธิข้อนี้ว่า right to counsel หมายถึงสิทธิที่จะพบหรือปรึกษาทนายความ

ตามกฎหมายไทย ถ้อยคำรับสารภาพรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 สำหรับถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นรับตัวผู้ถูกจับรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย สำหรับถ้อยคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 วรรคท้าย แต่ถ้อยคำอื่นนั้นสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เมื่อแจ้งสิทธิสองประการ คือ สิทธิที่จะนิ่งและสิทธิที่จะพบหรือปรึกษาทนายความ สิทธิสองประการนี้เจ้าพนักงานผู้จับกุมต้องแจ้งให้ผู้ถูกจับทราบก่อนที่จะถามคำให้การ ถ้าไม่แจ้งหรือแจ้งไม่ครบถ้วนทั้งสองประการจะเกิดผลเสียตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย คือห้ามไม่ให้รับฟังถ้อยคำหรือคำให้การของผู้ถูกจับเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับในทุกชั้นตอน

4. ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ที่ตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุมผู้ถูกจับ หรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี หน้าที่ในข้อนี้ไม่เกี่ยวกับบทตัดพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย

ดังนั้น การจับโดยเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสอง คือ หลังจากแจ้งข้อกล่าวหาเจ้าพนักงานผู้จับกุมจะต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบสองประการ ได้แก่ สิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ และสิทธิที่จะพบหรือปรึกษาทนายความ ถ้าเจ้าพนักงานผู้จับกุมได้แจ้งสิทธิสองประการให้ผู้ถูกจับโดยชอบแล้วก็สามารถสอบคำให้การและบันทึกคำให้การของผู้ถูกจับได้ต่อไป ซึ่งในทางปฏิบัติจะบันทึกไว้ในบันทึกการจับกุม อ่านให้ผู้ถูกจับฟังเข้าใจถูกต้องแล้วให้ลงชื่อยืนยันไว้ ถ้าแจ้งสิทธิถูกต้องและได้ทำถูกต้องทุกประการก็สามารถใช้ถ้อยคำตามคำให้การของผู้ถูกจับในบันทึกการจับกุมนั้นเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดของผู้

ถูกจับ แต่ในทางตรงข้าม ถ้าเจ้าพนักงานผู้จับกุมไม่ได้แจ้งสิทธิหรือแจ้งไม่ครบถ้วนทั้งสองประการ จะเกิดผลเสียตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย คือ ห้ามไม่ให้รับฟัง ถ้อยคำหรือคำให้การของผู้ถูกจับเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับ แต่ยังใช้ประกอบ คำถามที่ถามจำเลย เพื่อทำลายน้ำหนักพยานหลักฐานของจำเลย เพื่อใช้เป็นเบาะแสแสวงหา พยานหลักฐานอื่นที่สามารถนำมาพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้⁴

อย่างไรก็ตาม พนักงานรักษาความปลอดภัยซึ่งเป็นราษฎรคนหนึ่ง ไม่มีหน้าที่จะต้องแจ้งข้อ กล่าวหาและแจ้งสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสองแก่ผู้ถูกจับ และพยานหลักฐานที่ได้มาจากการที่พนักงานรักษาความปลอดภัยไม่ได้แจ้งสิทธินั้นสามารถรับฟัง เป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้

นอกจากนี้ เจ้าพนักงานมีหน้าที่ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและแจ้งสิทธิแล้ว เจ้าพนักงานยังต้อง ดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานให้ชอบตามกฎหมายด้วย เช่น ในการค้นและการยึดจะต้องมี หมายค้น แต่ถึงกระนั้นก็ตามพยานหลักฐานที่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือของราษฎร เช่น การค้น โดยไม่มีหมาย ศาลไทยก็สามารถใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานนั้น ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 เช่นเดียวกันกับตัวอย่างของการค้น และการยึดโดยมิชอบโดยเอกชนในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ คดีน็อโกงไปรษณีย์ ระหว่าง *Burdeau v. McDowell* (1921) ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกา เห็นว่า รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 นั้นไม่ได้ใช้ บังคับแก่การจับกุมและค้น โดยภาคเอกชนหรือบุคคลที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในคดีนี้ นายแม็ค คาวล์ถูกนายจ้างไล่ออกเนื่องจากข้อกล่าวหาเรื่องน็อโกงบริษัท หลังจากไล่ออก ตัวแทนนายจ้าง และนักสืบเอกชนเข้าไปในห้องพักของนายแม็คคาวล์ในสำนักงานของบริษัท ค้น โต๊ะส่วนตัว และตู้เซฟและนำเอกสารทั้งหมดไป รวมทั้งเอกสารส่วนตัวของนายแม็คคาวล์ด้วย ต่อมาตัวแทน ของอดีตนายจ้างแจ้งแก่กระทรวงยุติธรรมว่า มีพยานหลักฐานที่แสดงว่า นายแม็คคาวล์ฝ่าฝืน ประมวลกฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกา มาตรา 215 เรื่องการไปรษณีย์ และตัวแทนได้ส่งมอบ เอกสารให้แก่กระทรวงยุติธรรม อัยการเตรียมเสนอหลักฐานต่อลูกขุนใหญ่ในความผิดฐานน็อโกง ไปรษณีย์ นายแม็คคาวล์อุทธรณ์ว่า เขาถูกละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 และ ฉบับที่ 5 จากการที่อดีตนายจ้างยึดเอกสารส่วนตัวของเขา ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาอธิบายว่า ไม่มี การละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 และฉบับที่ 5 เพราะรัฐธรรมนูญแก้ไข เพิ่มเติมฉบับที่ 4 เป็นการให้ความคุ้มครองการค้นและการยึดโดยมิชอบซึ่งหมายถึงการกระทำของ

⁴ วิชัย วิฑิตเสวี, สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม รวมคำบรรยาย ภาคสอง สมัยที่ 61 ปีการศึกษา 2551 เล่มที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2551), หน้า 314.

รัฐเท่านั้น ไม่ได้มุ่งหมายถึงหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่ตัวแทนของรัฐ สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 ใช้อย่างคับกับการจับกุม การค้นและการยึดที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น จากตัวอย่างการค้นและยึดโดยมิชอบโดยเอกชนนี้ ศาลไทยก็น่าจะใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแม้จะได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ผู้เขียนเห็นว่า ด้วยข้อได้เปรียบของเอกชนที่ไม่ต้องแจ้งสิทธิตาม Miranda warning นี้ที่ทำให้พยานหลักฐานหรือถ้อยคำของผู้ที่จะถูกจับไม่ตกอยู่ภายใต้บทตัดพยานหลักฐานก็น่าจะเป็นส่วนประกอบหนึ่ง ที่ทำให้ธุรกิจในสหรัฐอเมริกาดีกว่าจ้างให้มีการรักษาความปลอดภัยเอกชนไว้ในองค์กรธุรกิจของตน

4.2 วิเคราะห์การกำกับดูแลการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในต่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่า แนวคิด หลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดอาชีพ หรือจำแนกอาชีพ ในกระบวนการยุติธรรมที่จำเป็นต้องได้รับการกำกับดูแลของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันไป เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น จะมีแนวคิดและหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการพิจารณาว่าอาชีพใด หรือวิชาชีพใดควรจะได้รับ การกำกับดูแลจากรัฐ นั่นคือ เป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะ หรือการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในรัฐหรือไม่ ซึ่งแต่ละรัฐจะมีกฎหมายออกมาควบคุม แต่ละวิชาชีพที่แตกต่างกันไปบ้างในบางอาชีพ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะใกล้เคียงกัน และหากพิจารณาจากวิชาชีพ หรืออาชีพที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมที่มีการกำกับดูแลในประเทศ สหรัฐอเมริกา ซึ่งได้แก่ นักสืบเอกชน พนักงานรักษาความปลอดภัย คู่มือประพาดเอกชน ผู้ขายทอดตลาด โนตารีปับลิก และพนักงานบังคับค่าวางประกัน จะพบว่าส่วนมาก "วิชาชีพ" ดังกล่าว จะต้องมีการศึกษาและฝึกอบรม และต้องได้รับหนังสืออนุญาตให้ประกอบวิชาชีพและเป็นบริการที่จำเป็นแก่ชุมชน ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อรับใช้ประชาชน และประการสำคัญคือ จะต้องมีกฎหรือจรรยาบรรณของการประกอบวิชาชีพโดยเฉพาะและต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด ทั้งนี้ เพราะวิชาชีพดังกล่าวเกี่ยวข้องโดยตรงกับการอำนวยความสะดวกของประชาชน และเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่สังคมหากผู้ประกอบวิชาชีพที่ได้รับอนุญาตประพฤติดีกฎข้อบังคับ ซึ่งนอกจากจะต้องมีการลงโทษทางวินัยหรือจรรยาบรรณกันอย่างเข้มงวดแล้ว ยังอาจถูกดำเนินคดีอาญาอีกด้วย

ที่สำคัญ ประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวความคิดในการพัฒนาการบริหารจัดการระบบงานยุติธรรมที่มุ่งเน้นให้ภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้นเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมสามารถดำเนินไปได้ด้วยรวดเร็ว และเพื่อเป็นการลดภาระการจัดการและต้นทุนในการ

ดำเนินการของรัฐในกิจการดังกล่าว อีกทั้งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการได้ โดยรัฐทำหน้าที่เป็นเพียงผู้กำกับดูแลและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน และควบคุมองค์กรวิชาชีพต่างๆ เหล่านี้

องค์กรกำกับดูแล

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีแนวคิดในการส่งเสริมสาธารณสุข การป้องกันอุบัติเหตุ สวัสดิภาพ และส่งเสริมการพาณิชย์โดยการออกใบอนุญาตและการกำกับดูแล จึงมีหน่วยงานทางด้านการออกใบอนุญาต เช่น ในมลรัฐวอชิงตันมีหน่วยงาน Department of Licensing ซึ่งมีหน่วยงานย่อยคือ The Business and Professions Division โดยหน่วยงานนี้จะทำหน้าที่เกี่ยวกับการออกใบอนุญาตของอาชีพต่างๆทั้งหลาย เช่น ผู้ขายทอดตลาด พนักงานบังคับค่าวางประกัน นักสืบเอกชน พนักงานรักษาความปลอดภัย ผู้ประเมินอสังหาริมทรัพย์ นายหน้าอสังหาริมทรัพย์ ฯลฯ

โดยมี

- คณะกรรมการบริหาร (Board of Professional) ซึ่งแต่งตั้งขึ้นตามข้อบังคับของธุรกิจหรือวิชาชีพนั้น เป็นผู้วางนโยบายเพื่อส่งเสริม พัฒนาคุณภาพของธุรกิจหรือวิชาชีพนั้นๆ
- ผู้อำนวยการ (Director) เป็นผู้บริหารงานประจำ เช่น งานธุรการ
- คณะกรรมการมรรยาท ทำหน้าที่เกี่ยวกับการพักใบอนุญาต การเพิกถอน

ใบอนุญาต การว่ากล่าวตักเตือน

ประเทศอังกฤษ ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยอุตสาหกรรมการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน ค.ศ. 2001 (Private Security Industry Act 2001) มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแล คือ The Security Industry Authority (SIA) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระภายใต้การกำกับของรัฐ โดย SIA อยู่ภายใต้กำกับของกระทรวงมหาดไทย

ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้มีพระราชบัญญัติพนักงานรักษาความปลอดภัย ค.ศ. 1987 (Security Office Act 1987) แต่ด้วยคำนิยามอันจำกัดของคำว่า บริการด้านความปลอดภัย (Security Service) ทำให้บริการด้านความปลอดภัยหลายประเภทไม่ถูกรวมไว้ในความหมายของพระราชบัญญัตินี้ด้วย เช่น บริการด้านความปลอดภัยภายในองค์กร (In-house) การฝึกอบรมด้านความปลอดภัย การให้บริการด้านความปลอดภัยแก่บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้บริโภค การติดตั้งอุปกรณ์รักษาความปลอดภัย อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการทำอุปกรณ์ลือค นักสืบเอกชน ดังนั้นจึงมีบริการด้านความปลอดภัยหลายประเภทอยู่นอกขอบเขตของการกำกับดูแล ทำให้การกำกับดูแลไม่มีอำนาจตามกฎหมายมากพอที่จะบังคับใช้กฎหมายไปยังบริการรักษาความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นได้

สาธารณรัฐแอฟริกาใต้จึงได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการกำกับดูแลอุตสาหกรรมการดูแลรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน ค.ศ.2001 (Private Security Industry Regulation Act 2001) มาแทนที่พระราชบัญญัติรักษาความปลอดภัย ค.ศ.1987 โดยให้นิยามของคำว่า “บริการด้านความปลอดภัย” ให้มีความหมายกว้างมากขึ้น

Private Security Industry Regulatory Authority (PSIRA) เป็นองค์กรกำกับดูแลประกอบด้วยคณะกรรมการ 5 คน ซึ่งมาจากการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีป้องกันอุบัติภัยและรักษาความปลอดภัย โดยกรรมการทั้ง 5 คนนั้นต้องไม่ใช่ตัวแทนของอุตสาหกรรมการรักษาความปลอดภัย ไม่มีผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ส่วนตัวในอุตสาหกรรมการรักษาความปลอดภัย เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน เนื่องจากคณะกรรมการทั้ง 5 คนนั้นเป็นผู้กำหนดนโยบายของการกำกับดูแล และเพื่อให้การกำกับดูแลนี้เกิดประโยชน์ต่อประเทศและประโยชน์สาธารณะมากที่สุด

นอกจากแต่ละประเทศจะมีแนวคิดในการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลที่แตกต่างกันแล้ว โดยการพิจารณาจากรูปแบบใดน่าจะเหมาะสมเป็นประโยชน์แก่ประเทศของตนมากที่สุด โดยมีหน้าที่ในการวางนโยบายเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัยแล้ว หน้าที่สำคัญขององค์กรเหล่านั้นคือ การควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานของบุคลากรและธุรกิจ ในอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัย เพื่อดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานของอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัย เพื่อยกระดับคุณภาพของพนักงานรักษาความปลอดภัย ธุรกิจรักษาความปลอดภัย เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับการบริการที่ดี และไม่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ สิ่งที่เขาไม่ได้คือ การกำหนดคุณสมบัติหรือการอนุญาตให้ประกอบอาชีพ การตรวจสอบและการเพิกถอนการอนุญาต และการฝึกอบรม

การอนุญาต

ปัจจุบันในหลายประเทศรวมทั้ง สหรัฐอเมริกา มลรัฐวอชิงตัน อังกฤษ แอฟริกาใต้ ได้กำหนดให้ธุรกิจรักษาความปลอดภัยและอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นธุรกิจและอาชีพที่ต้องถูกควบคุมหรือได้รับการอนุญาตก่อน ผู้ฝ่าฝืนการประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยหรือการประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการใช้ใบอนุญาตผิดประเภทย่อมมีความผิด

ใบอนุญาตประกอบอาชีพในการรักษาความปลอดภัย มักแบ่งตามประเภทของการรักษาความปลอดภัย สหรัฐอเมริกา แบ่งหลาย ๆ เพียง 3 ประเภทเท่านั้น คือ พนักงานรักษาความปลอดภัยไม่มีอาวุธ พนักงานรักษาความปลอดภัยมีอาวุธ และผู้ฝึกสอน ขณะที่สาธารณรัฐแอฟริกาใต้เป็นการแบ่งประเภททั้งหมดที่อยู่ในอุตสาหกรรมรักษาความปลอดภัย เช่น การให้คำแนะนำ การผลิต การนำเข้า การจำหน่าย หรือการโฆษณา การติดตั้ง ซ่อมอุปกรณ์ การให้บริการ

ด้านอุปกรณืลือค การให้บริการทั้งหลายที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับการรักษาความปลอดภัย การจัดการ ควบคุมหรือดูแลบริการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย

การแบ่งแยกประเภทของพนักงานรักษาความปลอดภัยมีเหตุผลมาจากลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกัน ฉะนั้น ผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยในแต่ละประเภทจึงจะต้องมีทักษะหรือความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน เงื่อนไขในการออกใบอนุญาตและหลักสูตรในการฝึกอบรมก็จะมีวามแตกต่างกันด้วย ผู้ที่ยื่นขอรับใบอนุญาตจะต้องรู้ว่าตนเองจะเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยด้านใด ต้องขอรับใบอนุญาตในด้านนั้น หากได้รับใบอนุญาตประเภทหนึ่งแต่ทำงานรักษาความปลอดภัยอีกประเภทหนึ่งจะมีโทษตามที่กฎหมายกำหนด

โดยทั่วไปจะกำหนดคุณสมบัติ อายุ 18 ปีขึ้นไป ร่างกายแข็งแรง สุขภาพจิตปกติ ผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม การไม่กระทำผิดย้อนหลังไปในช่วงเวลาที่กำหนด เช่น ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องไม่ได้รับโทษในคดีหุโทษ ถูกคุมประพฤติ ถูกภาคทัณฑ์ หรือถูกตักเตือน ก่อนการยื่นขอใบอนุญาตเป็นเวลา 2 ปี และก่อนการยื่นขอใบอนุญาตเป็นเวลา 5 ปี ในกรณีต้องโทษในคดีที่มีความผิดร้ายแรง สำหรับพนักงานรักษาความปลอดภัยที่มีอาวุธจะมีคุณสมบัติสูงกว่าพนักงานรักษาความปลอดภัยที่ไม่มีอาวุธเพิ่มเติมขึ้นมา เช่น อายุ 21 ปีขึ้นไป ได้รับใบอนุญาตพกพาอาวุธปืน อาชีพรักษาความปลอดภัยในสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ได้กำหนดคุณสมบัติต้องห้ามไว้ด้วย เช่น การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนขึ้น ในสหรัฐอเมริกาการขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัย ผู้ประกอบการหรือหุ้นส่วนจะต้อง มีประสบการณ์ 3 ปีในตำแหน่งผู้จัดการ ผู้ดูแล ผู้บริหาร ในธุรกิจรักษาความปลอดภัยหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้อง หรือผ่านการสอบหากไม่มีประสบการณ์ และต้องมีการรับประกันความเสียหาย 25,000 เหรียญและรับประกันสำหรับการบาดเจ็บ 25,000 เหรียญ

การเพิกถอนการอนุญาต

คณะกรรมการจะพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตผู้กระทำผิดกฎหมายอาญาอื่น ๆ หรือผู้กระทำฝ่าฝืนข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย เช่น การทำให้เข้าใจผิดหรือปกปิดข้อเท็จจริงในการยื่นขอใบอนุญาตหรือการต่อใบอนุญาต การโฆษณาข้อความอันเป็นเท็จ หลอกลวง หรือทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด ไร้ความสามารถ ประมาทเลินเล่อ หรือประพฤติตัวไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจสอบ การทำให้เข้าใจผิดหรือปกปิดข้อเท็จจริงในการยื่นขอใบอนุญาตหรือการต่อใบอนุญาต ทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ โดยผู้ที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตสามารถอุทธรณ์ไปยังคณะกรรมการอุทธรณ์หรือศาลแล้วแต่ที่กฎหมายของประเทศเหล่านั้นกำหนดได้

การฝึกอบรม

องค์กรกำกับดูแลกำหนดหลักสูตรในการฝึกอบรมแบ่งตามประเภทของการรักษาความปลอดภัย เช่น การอบรมพนักงานดูแลการขนส่งเงินหรือของมีค่า พนักงานอารักขาบุคคล พนักงานดูแลผ่านการเข้าออก ผู้ควบคุมที่วิงจรวด พนักงานรักษาความปลอดภัย พนักงานดูแลสถานที่รับฝากรถ โดยมักแบ่งเป็นการอบรมในครั้งแรกก่อนขอใบอนุญาต และการอบรมทบทวนเมื่อได้รับใบอนุญาตให้ประกอบอาชีพแล้ว โดยการอบรมมักมีเนื้อหาเกี่ยวกับ บทบาทของพนักงานรักษาความปลอดภัย กฎหมาย การสังเกต การปฏิบัติตน การก่อการร้ายและการสอดส่องดูแล อำนาจจับของราษฎร อำนาจในการควบคุมตัว อำนาจในการค้น อำนาจในการใช้กำลัง ความรับผิดชอบ การรับมือกับเหตุฉุกเฉิน เช่น ไฟไหม้ การช่วยชีวิต ระเบิด การรับมือกับอาชญากรรม การพบวัตถุอันตราย การรายงานอุบัติเหตุ การเขียนรายงาน

4.3 ข้อเสนอการกำกับดูแลการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยนั้น การรักษาความปลอดภัยมีความสำคัญต่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของประชาชน โดยทั่วไปจะเป็นหน้าที่ของรัฐในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเพื่อให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย แต่ในสภาพสังคมปัจจุบัน ประเทศมีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตในสังคมมีความเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว เกิดการแข่งขันกันภายในสังคม และเกิดข้อแตกต่างของฐานะทางสังคมมากขึ้น ทำให้อาชญากรรมและปัญหาการกระทำความผิดต่างๆ เกิดขึ้นมากมายและมีความรุนแรงยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม รัฐมีข้อจำกัดในด้านบุคลากรและงบประมาณที่ได้รับ ทำให้ไม่สามารถที่จะดูแลและให้ความปลอดภัยแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง ประชาชนไม่มีหลักประกันพอที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัย อาชญากรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศและความสงบเรียบร้อยของสังคม และที่สำคัญคือ มีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชน ประชาชนจึงต้องแสวงหาหนทางในการป้องกันตนเองด้วยการว่าจ้างพนักงานรักษาความปลอดภัยหรือบริษัทรักษาความปลอดภัยให้มาดูแลความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของตน

งานการรักษาความปลอดภัยของเอกชนจึงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการช่วยเหลือและสนับสนุนงานรักษาความปลอดภัยของภาครัฐในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การที่รัฐได้เปิดโอกาสให้เอกชนหรือองค์กรภาคเอกชนเข้ามาช่วยเหลือรัฐในการดูแล

รักษาความปลอดภัยให้แก่ประชาชน รัฐก็ควรมีมาตรการควบคุมการประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยและการประกอบอาชีพของพนักงานรักษาความปลอดภัย เพื่อให้งานรักษาความปลอดภัยของเอกชนมีคุณภาพมาตรฐาน ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน และสามารถให้การดูแลความปลอดภัยของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากอาชีพรักษาความปลอดภัยเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคม การอาศัยองค์กรวิชาชีพหรือผู้ประกอบการมาควบคุมกันเอง เช่น วิชาชีพกฎหมาย หรือแพทย์ เป็นต้น อาจจะไม่เพียงพอ ประกอบกับลักษณะของการประกอบอาชีพมีความเกี่ยวเนื่องกับการบังคับใช้กฎหมาย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รูปแบบในการกำกับดูแลผู้ประกอบการอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยและบริษัทรักษาความปลอดภัยจึงควรจะมีการกำกับโดยหน่วยงานของรัฐและมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมการประกอบอาชีพ ทั้งการกำหนดคุณสมบัติ การออกใบอนุญาต มาตรฐานในการปฏิบัติงาน ระเบียบวินัย การเพิกถอนใบอนุญาต และบทลงโทษเมื่อพนักงานรักษาความปลอดภัยหรือบริษัทรักษาความปลอดภัยกระทำความผิด

จากการศึกษา เห็นว่าในการกำกับดูแลพนักงานรักษาความปลอดภัยควรมีการตรากฎหมายว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยเอกชน เพื่อควบคุมการประกอบธุรกิจการรักษาความปลอดภัยและการประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัย เนื่องจากการรักษาความปลอดภัยเอกชนเป็นการป้องกันมิให้เกิดอันตรายหรือเสียหาย สูญหายของบุคคลและทรัพย์สิน ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีองค์กรหรือกฎหมายใดควบคุมดูแลส่งเสริมผู้มีวิชาชีพรักษาความปลอดภัยและผู้ประกอบการรักษาความปลอดภัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การจัดตั้งหน่วยงานในการกำกับดูแล

หน่วยงานที่จะทำหน้าที่ในการกำกับดูแลควรอยู่ในรูปขององค์กรอิสระ หรือสภาวิชาชีพ เช่นเดียวกับสภานายความ แพทยสภา เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการงานเป็นไปโดยอิสระ และสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ไม่ต้องผ่านขั้นตอนทางธุรการของระบบราชการที่มีสายการบังคับบัญชาหลายชั้น เนื่องจากอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นอาชีพที่ประกอบการโดยเอกชน จึงควรดูแลโดยองค์กรเอกชน โดยให้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ประกอบไปด้วยคณะกรรมการสภาวิชาชีพและสมาชิกสภาวิชาชีพ ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจะถือเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพด้วย หากผู้ถือใบอนุญาตบุคคลใดถูกเพิกถอนใบอนุญาต ก็จะถูกตัดสิทธิจากการเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพเช่นกัน

ตัวอย่างสภาวิชาชีพที่บัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมผู้ประกอบการอาชีพ วิชาชีพ โดยมีกฎหมายรองรับ การดำเนินงานของสภาวิชาชีพ คือ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ.2542

จากตัวอย่างที่นำมาแสดงจะเห็นได้ว่า ในเรื่องการรักษาความปลอดภัยเอกชน สภาวิชาชีพที่ควรจัดตั้งขึ้นมาจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมวิชาชีพการรักษาความปลอดภัยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ควบคุมมารยาทและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพรักษาความปลอดภัย ส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิกผู้ประกอบวิชาชีพรักษาความปลอดภัย ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพการรักษาความปลอดภัยให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมและจัดสวัสดิการที่ดีให้แก่สมาชิก และส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้การศึกษาเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย และให้สภาวิชาชีพมีอำนาจออกใบอนุญาต ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภาวิชาชีพตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และออกข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการวิชาชีพควรประกอบไปด้วยผู้แทนจากภาครัฐและภาคเอกชนในอัตราส่วนที่เท่ากัน โดยผู้แทนจากภาครัฐควรจะมาจกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เป็นต้น ส่วนภาคเอกชนควรจะมาจกสมาคมผู้ประกอบการรักษาความปลอดภัยแห่งประเทศไทย สมาคมผู้บริหารงานรักษาความปลอดภัยแห่งประเทศไทย สมาคมรักษาความปลอดภัยภาคพื้นเอเชีย และผู้แทนจากผู้ประกอบการที่ผ่านการเลือกจากสมาชิกสภาวิชาชีพ

คณะกรรมการวิชาชีพมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการของสภาวิชาชีพ แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ เพื่อทำกิจการหรือพิจารณาเรื่องต่างๆ ที่อยู่ในขอบเขตของวัตถุประสงค์สภาวิชาชีพ และออกข้อบังคับสภาวิชาชีพ อาทิ การประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ มาตรฐานจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ อัตราค่าจ้างและการจัดสวัสดิการแก่ผู้ประกอบการอาชีพ รูปแบบสัญญาว่าจ้างระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้ประกอบการหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงต่างๆ เป็นต้น

รูปแบบในการกำกับดูแล

รูปแบบในการกำกับดูแลผู้ประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยและพนักงานรักษาความปลอดภัยใช้วิธีการออกใบอนุญาต ผู้ที่จะสามารถขอรับใบอนุญาตได้จะต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจและพนักงานรักษาความปลอดภัยมีมาตรฐานในการเข้าสู่วิชาชีพเหมือนกันและเท่าเทียมกัน ซึ่งเมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว ผู้ได้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบวินัยตามกฎหมายและตามที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพจะกำหนด หากฝ่าฝืนจะได้รับโทษทั้งทางวินัยและทางอาญา โดยสภาวิชาชีพจะเป็นผู้พิจารณาการออกใบอนุญาต ปฏิเสธการออกใบอนุญาต และเพิกถอนใบอนุญาต

ใบอนุญาตจะแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ ประเภทที่ออกให้แก่พนักงานรักษาความปลอดภัยและประเภทที่ออกให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจ

1. ใบอนุญาตประเภทที่ออกให้แก่พนักงานรักษาความปลอดภัย

พนักงานรักษาความปลอดภัยที่จะยื่นขอรับใบอนุญาตจะต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

ก. มีสัญชาติไทย

ข. อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต

ค. มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย

ง. ได้รับวุฒิบัตรหรือหนังสือรับรองว่าได้ผ่านการฝึกอบรมวิชารักษาความปลอดภัยตามหลักสูตรที่สภาวิชาชีพกำหนด

จ. ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ฉ. ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นเวลาไม่ถึงสองปี

ช. ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

ซ. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี และไม่เป็นผู้ได้กระทำการใดซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่น่าไว้วางใจในความซื่อสัตย์สุจริต

ฅ. ไม่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหรือติดยาเสพติดให้โทษหรือเป็นโรคติดต่อที่คณะกรรมการกำหนด

ใบอนุญาตมีอายุสองปี พนักงานรักษาความปลอดภัยที่ประสงค์จะต่ออายุใบอนุญาตให้ยื่นคำขอต่อสภาวิชาชีพภายในเก้าสิบวันก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ หากพนักงานรักษาความปลอดภัยประกอบอาชีพโดยไม่มีใบอนุญาตหรือใบอนุญาตหมดอายุจะต้องได้รับโทษทางอาญา

2. ใบอนุญาตประเภทที่ออกให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจ

ผู้ประกอบการธุรกิจที่จะยื่นขอรับใบอนุญาตจะต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

ก. มีสัญชาติไทย
 ข. อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต
 ค. มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย
 ง. ไม่เป็นบุคคลผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ล้มละลาย
 จ. ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ฉ. ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นเวลาไม่ถึงสองปี

ช. ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

ซ. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีและไม่เป็นผู้ได้กระทำการใดซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่น่าไว้วางใจในความซื่อสัตย์สุจริต

ฅ. ไม่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหรือติดยาเสพติดให้โทษหรือเป็นโรคติดต่อที่คณะกรรมการกำหนด

ถ้าเป็นนิติบุคคล กรรมการนิติบุคคลจะต้องมีคุณสมบัติตามข้างต้น ต้องเป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทยและมีสำนักงานใหญ่อยู่ในราชอาณาจักรไทย หากมีกรรมการนิติบุคคลเป็นคนต่างด้าว จะต้องมีคณะกรรมการที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดหรือถือหุ้นในนิติบุคคลนั้นมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นทั้งหมด และนิติบุคคลนั้นจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อรับจ้างรักษาความปลอดภัยในชีวิตของบุคคลและทรัพย์สิน

ใบอนุญาตมีอายุสามปี ผู้ประกอบธุรกิจที่ประสงค์จะต่ออายุใบอนุญาตให้ยื่นคำขอต่อสภาวิชาชีพภายในเก้าสิบวันก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ หากผู้ประกอบธุรกิจประกอบอาชีพโดยไม่มีใบอนุญาตหรือใบอนุญาตหมดอายุ รวมถึงว่าจ้างพนักงานรักษาความปลอดภัยที่ไม่มีใบอนุญาตจะต้องได้รับโทษทางอาญา

เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วผู้ได้รับใบอนุญาตสามารถเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพและต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของสภาวิชาชีพหากฝ่าฝืนอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตและให้ออกจากการเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพได้ การสิ้นสุดจากการเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพเมื่อ ผู้ได้รับใบอนุญาตตาย ขาดการต่อใบอนุญาต ขอบอกเลิกการเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต หรือถูกเพิกถอนออกจากทะเบียนผู้ประกอบการวิชาชีพ

การฝึกอบรม

คุณสมบัติข้อหนึ่งที่สำคัญของผู้ที่จะยื่นขอใบอนุญาตจะต้องมีคือ จะต้องได้รับวุฒิบัตรหรือหนังสือรับรองว่าได้ผ่านการฝึกอบรมวิชารักษาความปลอดภัย ซึ่งในปัจจุบันบางบริษัทได้มีการจัดการฝึกอบรมให้แก่พนักงานรักษาความปลอดภัย และยังได้มีการจัดตั้งโรงเรียนวิชาชีพรักษาความปลอดภัย ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าพนักงานรักษาความปลอดภัยทุกคนจะได้รับการฝึกอบรม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดให้มีการจัดการฝึกอบรมหรือให้ผู้ประสงค์จะประกอบอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยต้องผ่านการฝึกอบรม โดยให้สภาวิชาชีพออกข้อบังคับสภาวิชาชีพกำหนดหลักสูตรที่เหมาะสมให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัย และให้โรงเรียนที่จัดให้มีการฝึกอบรมหรือผู้ประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยใดที่ประสงค์จะทำการฝึกอบรมจัดการฝึกอบรมเอง โดยสภาวิชาชีพจะเป็นผู้ให้การรับรองสถาบันหรือบริษัทเหล่านั้นว่ามีการจัดทำหลักสูตรที่ตรงตามข้อบังคับของสภาวิชาชีพและทำการเผยแพร่รายชื่อให้แก่ผู้ประสงค์จะทำการฝึกอบรม

วิชาที่ควรบรรจุไว้ในหลักสูตรควรประกอบไปด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้ครอบคลุมกับการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย เช่น ระเบียบวินัยในการปฏิบัติหน้าที่ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การรายงานเหตุให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ การป้องกันตัว การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สถาบันหรือบริษัทที่จัดการฝึกอบรมเพิ่มเติมวิชาที่เห็นว่าเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรักษาความปลอดภัยประเภทที่ต้องการทักษะเฉพาะทาง เช่น การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การใช้อาวุธประจำกายในการป้องกันตัว เป็นต้น

การกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

เมื่อผู้ขอรับใบอนุญาตมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดและสภาวิชาชีพพิจารณาให้ได้รับใบอนุญาตแล้ว ในขณะที่ปฏิบัติงานจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของสภาวิชาชีพ โดยสภาวิชาชีพจะเป็นผู้กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภาวิชาชีพ และแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาอีกชุดหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาโทษของผู้กระทำความผิด ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ได้รับใบอนุญาตว่ามีการประพฤติผิดข้อบังคับใดๆ หรือไม่ รวมถึงกรณีที่ผู้ประกอบการไม่ดำเนินการใดๆ เมื่อพบว่าพนักงานรักษาความปลอดภัยในสังกัดของตนประพฤติตนผิดระเบียบวินัย หากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องรับโทษ 3 สถาน คือ การภาคทัณฑ์ การพักใบอนุญาตชั่วคราว และการเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรฐานในการปฏิบัติงานอาจประกอบไปด้วย มารยาทหรือจรรยาบรรณ ระเบียบและวินัยในการปฏิบัติงาน โดยต้องครอบคลุมตั้งแต่ระเบียบส่วนบุคคล กล่าวคือ การแต่งกาย การติดเครื่องหมายพนักงานรักษาความปลอดภัย การติดบัตรประจำตัว การพกอาวุธประจำกาย และอุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็นในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ การรู้ถึงที่ตั้งของสัญญาณเตือนภัยและอุปกรณ์ป้องกันภัยในบริเวณที่ตนปฏิบัติหน้าที่ การรู้ถึงวิธีที่ติดต่อหรือเบอร์โทรศัพท์ที่จำเป็นในการระงับเหตุ จนถึงการปฏิบัติตนในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ อาทิ การไม่ดื่มสุราหรือของมีเมาใดๆ ก่อนและขณะปฏิบัติหน้าที่ การห้ามอ่านหนังสือใดๆ ขณะปฏิบัติหน้าที่ การไม่สนทนากับผู้ใดโดยไม่จำเป็น นอกจากที่เกี่ยวข้องกับงาน และควรใช้วาจาที่สุภาพ การเดินตรวจตราพื้นที่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ การเขียนรายงานเพื่อส่งต่อให้เวรชุดถัดไปและการรายงานเหตุการณ์ให้แก่หัวหน้าชุดหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ และยังรวมถึงมาตรฐานการปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจ เช่น การกำหนดให้ใช้สัญญาจ้างกลางที่สภาวิชาชีพเป็นผู้กำหนดเพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทั้งผู้ว่าจ้างและผู้ประกอบการ การวางหลักประกันในการทำสัญญากับผู้ว่าจ้างเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้ว่าจ้างในกรณีที่เกิดความเสียหาย การกำกับดูแล การจ่ายค่าจ้าง และการให้สวัสดิการแก่พนักงานรักษาความปลอดภัยในสังกัดของตน

มาตรฐานในการปฏิบัติตนของพนักงานรักษาความปลอดภัยที่สภาวิชาชีพกำหนดไว้ในข้อบังคับให้ถือเป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐานที่พนักงานรักษาความปลอดภัยและผู้ประกอบธุรกิจจะต้องปฏิบัติ เพื่อให้เกิดมาตรฐานในการปฏิบัติและยังนำไปสู่ความน่าเชื่อถือของผู้ว่าจ้างต่อธุรกิจการรักษาความปลอดภัย แต่อย่างไรก็ตาม หากผู้ประกอบการใดประสงค์ที่จะกำหนดระเบียบปฏิบัติของพนักงานรักษาความปลอดภัยในสังกัดของตนให้สูงกว่าที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภา

วิชาชีพก็สามารถทำได้ และยังสามารถกำหนดโทษที่สามารถดำเนินการได้ในระดับผู้ประกอบการ ธุรกิจ เช่น การตัดค่าจ้าง การพักงาน การไล่ออก เป็นต้น

มาตรการการลงโทษ

ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายและข้อบังคับของสภาวิชาชีพจะต้องได้รับโทษ ทั้งโทษทางอาญาและโทษทางวินัย กล่าวคือ หากเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จะต้องได้รับโทษทางอาญา แต่หากเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับสภาวิชาชีพจะได้รับโทษทางวินัย โดยแบ่งเป็น 3 สถาน คือ การภาคทัณฑ์ การพักใบอนุญาตชั่วคราว และการเพิกถอนใบอนุญาต ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของคณะกรรมการสภาวิชาชีพถึงเหตุและผลของการกระทำนั้น และเหตุแวดล้อมอื่นๆ ประกอบ หรือในกรณีที่พนักงานรักษาความปลอดภัยหรือผู้ประกอบการกระทำ ความผิดตามกฎหมายอื่น ที่อาจส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือภาพลักษณ์ของวิชาชีพ โดยรวม เมื่อมีการพิจารณาลงโทษถึงขั้นเพิกถอนใบอนุญาต สภาวิชาชีพจะต้องมีการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประกอบการและพนักงานรักษาความปลอดภัยที่กระทำการฝ่าฝืนข้อบังคับจนเป็นเหตุให้ ถูกเพิกถอนใบอนุญาต หรือ Blacklist เพื่อให้ผู้ประกอบการและผู้ว่าจ้างสามารถตรวจสอบรายชื่อ บุคคลหรือบริษัทที่ไม่พึงประสงค์ในการให้ประกอบอาชีพนี้ต่อไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อ ผู้ประกอบการและผู้ว่าจ้าง รวมถึง เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลหรือผู้ประกอบการเหล่านี้ กระทำการอันส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของวิชาชีพอีก

โดยคณะกรรมการที่จะเป็นผู้พิจารณาอาจเป็นคณะกรรมการอีกชุดหนึ่งนอกจาก คณะกรรมการสภาวิชาชีพ และจะต้องมีการกำหนดระเบียบในการประชุมพิจารณาการลงโทษ เพื่อให้เกิดการเป็นธรรมอย่างยิ่งต่อผู้ถูกกล่าวหาและไม่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพิจารณาลงโทษกรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ประกอบการ เพราะจะส่งผลกระทบอย่างมากทั้งในด้านการดำเนินธุรกิจ และต่อพนักงานรักษาความปลอดภัยภายใต้สังกัดนั้นๆ

แนวทางและรูปแบบในการกำกับดูแลพนักงานรักษาความปลอดภัยที่ได้นำเสนอ ไปข้างต้นนั้น มีวัตถุประสงค์ให้วิชาชีพการรักษาความปลอดภัยมีมาตรฐานในการปฏิบัติภายใต้การ ดูแลของสภาวิชาชีพ เพื่อยกระดับการประกอบอาชีพของพนักงานรักษาความปลอดภัยและผู้ ประกอบธุรกิจ นำไปสู่ความน่าเชื่อถือและการยอมรับจากประชาชน ประกอบกับยังเป็นการ ส่งเสริมอาชีพให้เป็นที่ยอมรับในสังคมมากขึ้น และคุ้มครองผู้ประกอบการให้ได้รับค่าตอบแทน และสวัสดิการที่ดีจากผู้ประกอบธุรกิจและผู้ว่าจ้าง นอกจากนี้ หากพนักงานรักษาความปลอดภัย สามารถคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นการแบ่งเบาภาระ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในอีกทางหนึ่งด้วย

4.4 วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติรักษาความปลอดภัยเอกชน พ.ศ. ...

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยเอกชน เพราะกำลังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ผู้เขียนจึงขอวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติ การรักษาความปลอดภัยเอกชน พ.ศ. ... ที่เสนอโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติ มาตรา 3 “การรักษาความปลอดภัย หมายความว่า การจัดการ หรือ การให้บริการ หรือการอำนวยความสะดวก หรือการคุ้มครองป้องกัน เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลโดยได้รับสินจ้าง”

ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า เป็นการนิยามที่ไม่ชัดเจนน่าจะเกิดปัญหาการตีความได้ เช่น การติดตั้งอุปกรณ์รักษาความปลอดภัย การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย การฝึกอบรมด้านความปลอดภัย การผลิต การนำเข้า การจำหน่ายอุปกรณ์รักษาความปลอดภัย จะตีความว่าเป็นการให้บริการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยได้หรือไม่ ซึ่งถ้าตีความว่าเป็น ก็จะเกี่ยวข้องกับธุรกิจต่างๆ อีกมากที่จะต้องขอใบอนุญาต ซึ่งธุรกิจเหล่านี้แตกต่างกันเป็นประเภทกัน จึงน่าจะต้องการร่างกฎให้เหมาะสมกับธุรกิจนั้นๆ

ร่างพระราชบัญญัติ มาตรา 4 ซึ่งบัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่การรักษาความปลอดภัยของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ซึ่งใช้ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจปฏิบัติหน้าที่ และไม่รวมถึงการรับจ้างดูแลสถานที่หรือเฝ้ารักษาทรัพย์สินเป็นการเฉพาะระหว่างบุคคลกับบุคคล” ข้อวิเคราะห์คือ

ผู้เขียนเห็นว่า ควรเพิ่มเติมว่า พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่กรณีที่มีการจ้างเจ้าพนักงานตำรวจ เนื่องจากอาจมีกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจหารายได้พิเศษนอกเวลาปฏิบัติหน้าที่โดยการรับจ้างรักษาความปลอดภัย มิฉะนั้นแล้วเจ้าพนักงานตำรวจจะต้องมีใบอนุญาตเพื่อปฏิบัติงานเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย

ร่างพระราชบัญญัติมาตรา 6 “ให้มีคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยเอกชนคณะหนึ่ง เรียกชื่อย่อว่า “ครปอ.” ประกอบด้วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนจากสมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพการรักษาความปลอดภัยสามคน เป็นรองประธานและกรรมการตามแต่จะตกลงกัน ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทนศูนย์รักษาความปลอดภัย ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เกี่ยวข้องตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

มอบหมายจำนวนสี่คน ผู้แทนสมาคมตำรวจเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนหกคน ในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งผู้แทนจากองค์กรอิสระที่เป็นตัวแทน ผู้บริโภคสองคน และแต่งตั้งจากผู้ประกอบธุรกิจการรักษาความปลอดภัยอย่างน้อยสองคน และให้ ประธานคณะกรรมการทะเบียนธุรกิจรักษาความปลอดภัยเอกชนกรุงเทพมหานครเป็นกรรมการ และเลขานุการ”

ผู้เขียนพิจารณาแล้วเห็นว่าจำนวนกรรมการมีมากเกินไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการ ไม่คล่องตัวและก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ นอกจากนี้แล้วยังมีข้อถกเถียงกันเสมอว่า กรรมการควรจะประกอบด้วยตัวแทนของอุตสาหกรรมนั้นหรือไม่

ถ้ากรรมการเป็นอิสระจากอุตสาหกรรมนั้นหรือไม่มีผลประโยชน์ทางการเงินหรือ ส่วนตัวทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ก็น่าจะวางนโยบายที่เป็นประโยชน์ของ ประเทศหรือประโยชน์สาธารณะมากกว่าผลกำไรของอุตสาหกรรมนั้น นอกจากนี้แล้วการกำกับ ดูแลโดยกรรมการอิสระน่าจะเป็นที่ยอมรับมากกว่าการกำกับดูแลตัวเองโดยกรรมการที่เป็นตัวแทน ของอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามกรรมการอิสระมักมีข้อด้อยคือ จะได้รับความร่วมมือจาก อุตสาหกรรมนั้นหรือไม่

ร่างพระราชบัญญัติมาตรา 19 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการทะเบียน อนุญาต ให้มีหนังสือแจ้งผู้ขอรับอนุญาตมารับใบอนุญาตจากคณะกรรมการทะเบียนภายในสิบห้า วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าผู้ขออนุญาตไม่มารับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าว โดยไม่แจ้ง เหตุผลหรือข้อขัดข้องให้คณะกรรมการทะเบียนทราบ คณะกรรมการทะเบียนมีอำนาจยกเลิกการ อนุญาตนั้นได้” ผู้เขียนเห็นว่าควรเพิ่มเติมข้อความว่า “ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ขออนุญาตที่จะยื่น ขอใบอนุญาตใหม่ได้”

ร่างพระราชบัญญัติมาตรา 30 และมาตรา 38 เป็นเรื่องที่ธุรกิจรักษาความปลอดภัยและ พนักงานรักษาความปลอดภัย ถูกคณะกรรมการทะเบียนปฏิเสธใบอนุญาต ไม่อนุญาตให้ต่ออายุ พักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต ให้ผู้ประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยและพนักงาน รักษาความปลอดภัยอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการทะเบียนต่อคณะกรรมการ

ผู้เขียนเห็นว่า องค์กรส่วนใหญ่ที่อยู่ในรูปของคณะกรรมการจะมีข้อเสียเมื่อให้กรรมการ ที่มาจกตำแหน่งระดับสูงทำงานในภาคปฏิบัติด้วย ซึ่งจะทำให้คณะกรรมการไม่สามารถทำงาน ภาคปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้แล้วการกำหนดให้คณะกรรมการส่วนกลางรับพิจารณาอุทธรณ์ นั้น มีข้อควรคำนึงถึงว่า ธุรกิจรักษาความปลอดภัยนั้นมีอยู่ทั่วประเทศ มีพนักงานรักษาความ

ปลอดภัยประมาณแสนกว่าคน คณะกรรมการส่วนกลางแห่งเดียวจะรองรับปริมาณงานได้หรือไม่ จึงควรที่จะขยายคณะกรรมการอุทธรณ์ไปยังภูมิภาคด้วย

ร่างพระราชบัญญัติมาตรา 34 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ขออนุญาตเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

.....

(4) ได้รับวุฒิบัตรหรือหนังสือรับรองว่าได้ผ่านการฝึกอบรมวิชารักษาความปลอดภัยตามหลักสูตรที่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด

....”

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรมีการกำหนดด้วยว่าพนักงานรักษาความปลอดภัยผู้ขอใบอนุญาต จะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชน โดยมีวิชาที่บรรจุในหลักสูตร คือ วิชากฎหมาย การพัฒนาบุคลากรด้านภัยอาชญากรรม พัฒนาและเสริมสร้างลักษณะการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี พัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย ให้ความรู้ พนักงานด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ด้านการใช้เครื่องมือดับเพลิงเบื้องต้น การทดสอบ สมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ การป้องกันการก่อวินาศกรรม และแก้ไขปัญหาเหตุระเบิดยุทธวิธี การป้องกันเหตุชุมนุมประท้วงการจลาจล การให้สัญญาณจลาจล วิชาเกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์ วิชาการต่อสู้ป้องกันตัว วิชาจิตวิทยา และวิชาความรู้รอบตัว โดยถือว่าเป็นเงื่อนไขที่จะออก ใบอนุญาตหรือไม่ด้วย นอกจากการผ่านการอบรมเพื่อขอใบอนุญาตแล้ว ก็ควรจะกำหนดให้มีการ ฝึกอบรมเป็นระยะๆ เมื่อได้รับใบอนุญาตและประกอบอาชีพแล้ว เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของ พนักงานรักษาความปลอดภัยอันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ว่าจ้าง ผู้บริโภค หรือประโยชน์ของสังคม โดยรวม

ร่างพระราชบัญญัติมาตรา 35 เรื่อง ใบอนุญาต วรรคสี่ของมาตรานี้ระบุว่า “ถ้าผู้ขอไม่มารับ ใบอนุญาตภายในเวลาที่กำหนด โดยไม่แจ้งเหตุผลหรือข้อขัดข้องอันสมควรต่อคณะกรรมการ ทะเบียนให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นไม่ประสงค์จะรับใบอนุญาต และให้คณะกรรมการทะเบียนมี อำนาจยกเลิกการออกใบอนุญาตนั้นได้” ควรเพิ่มเติมข้อความเช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติมาตรา 19 วรรคสอง คือ เพิ่มในตอนท้ายว่า “ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิ พนักงานรักษาความปลอดภัยที่จะยื่น ขอใบอนุญาตใหม่ได้”

ร่างพระราชบัญญัติมาตรา 35 วรรค 5 บัญญัติว่า “เครื่องหมายแสดงการเป็นพนักงานรักษา ความปลอดภัย ให้เป็นไปตามแบบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ผู้เขียนมีความเห็นว่า เครื่องหมายและเครื่องแบบแสดงการเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย จะต้องแตกต่างกันเห็นได้ชัดเจนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนเกิดความสับสน จะต้องมีย่อคำแสดงว่าเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยอย่างชัดเจน เช่นคำว่า “security” หรือคำว่า “รปภ.”

ร่างพระราชบัญญัติมาตรา 43 “ในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมาย และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ ...”

ทั้งนี้เพราะเป็นการคุ้มครองพนักงานรักษาความปลอดภัย เมื่อพนักงานรักษาความปลอดภัยมีฐานะเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานหากเกิดการต่อสู้ระหว่างผู้กระทำผิดและพนักงานรักษาความปลอดภัย และเป็นเหตุให้พนักงานรักษาความปลอดภัยถึงแก่ความตาย ก็จะทำให้ผู้กระทำความผิดรับโทษหนักขึ้นในฐานที่ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (3) และมีความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138

ผู้เขียนเห็นด้วย ในกรณีที่มีการระบุไว้ให้พนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานอย่างชัดเจน เหมือนกับที่มีกฎหมายบางฉบับระบุไว้ เช่น พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 44 กำหนดให้สารวัตรกำนันเป็นผู้ช่วยกำนัน ถ้ามิได้มีการระบุไว้เช่นนี้แต่บัญญัติไว้กว้างๆ เกรงว่าจะมีการตีความกันต่อไปอีกและจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการปฏิบัติหน้าที่ได้

ผู้ช่วยเหลือซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ปกติในการช่วยเหลือเจ้าพนักงานนี้ ผู้ช่วยเหลือมีอำนาจกระทำการเองได้โดยมิต้องมีคำร้องเรียกให้ช่วยจากเจ้าพนักงานอีก หรือมีตัวเจ้าพนักงานอยู่ด้วยในขณะนั้น

ทั้งนี้หากไม่ได้มีการกำหนดให้พนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานแล้ว ก็อาจจะทำให้การจับกุมของพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นการเข้าจับกุมโดยไม่มีอำนาจ และผู้ที่ถูกจับกุมที่ต่อสู้ขัดขวาง ไม่เป็นความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางการจับกุมและทำร้ายผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานในการปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 77/2541

จำเลยที่ 1 เพียงแต่เข้าไปชักชวนผู้โดยสารให้ใช้บริการรถแท็กซี่ของจำเลยที่ 1 แม้จะทำให้รถแท็กซี่ที่อยู่ในความควบคุมของการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทยต้อง ขาดรายได้ไปบางส่วน เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยได้ชักชวนผู้โดยสารอากาศยานให้ได้รับความเดือดร้อน ราคาแต่อย่างใด

กรณีที่ไม่อาจถือว่าจำเลยที่ 1 มีความผิดฐานรบกวนผู้โดยสารตาม พระราชบัญญัติการทำอากาศยาน แห่งประเทศไทยพ.ศ.2522 มาตรา 4 (2)

ต.มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าพนักงานเวรฝ่ายรักษาความปลอดภัย ต. เป็นเจ้าพนักงานตาม ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัติการทำ อากาศยานแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 ซึ่งแต่งตั้งให้หัวหน้าพนักงานเวรฝ่ายรักษาความปลอดภัย เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ขณะเกิดเหตุ ต.ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานไม่ได้เข้าจับกุมจำเลยทั้งหก เพียงแต่ ต.อนุญาตให้ อ.และ ข.ซึ่งเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานเข้าทำการจับกุม จำเลยทั้งหก โดย ต.ไปถึงที่เกิดเหตุหลังจากจำเลยทั้งหกหลบหนีไปแล้ว กรณีจึงไม่อาจถือว่า ต.เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการ หรือกระทำความหน้าที่ เพราะ ต.ไม่ได้เข้าจับกุมจำเลยทั้งหก และเมื่อไม่มีเจ้าพนักงานปฏิบัติการ หรือกระทำความหน้าที่เช่นนี้แล้ว การที่ อ.และ ข.เข้าจับกุม จำเลยที่ 1 จึงไม่อยู่ในฐานะเป็นผู้ซึ่งต้อง ช่วยเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานปฏิบัติการหรือกระทำความหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในประมวล กฎหมายอาญา แต่เป็นการเข้าจับกุมโดยไม่มีอำนาจ แม้จำเลยทั้งหกจะต่อสู้ขัดขวางเป็นเหตุให้ อ. และ ข.ได้รับอันตรายเป็นรอยถลอกและบวมเล็กน้อยตามบริเวณแขนข้อมือและขมับ ก็ต้องถือว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายและไม่เกินสมควรแก่เหตุ การกระทำของจำเลยทั้งหกจึงไม่ เป็นความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางการจับกุมและทำร้ายผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตาม หน้าที่

เมื่อเหตุที่เกิดขึ้นในคดีนี้เจ้าพนักงานจะต้องใช้ดุลพินิจวินิจฉัยเองว่า การกระทำของจำเลยทั้ง หกเป็นความผิดฐานรบกวนผู้โดยสารซึ่งจะต้องถูกจับหรือไม่ บุคคลอื่นหรือผู้ช่วยเหลือเจ้า พนักงานอาจไม่สามารถวินิจฉัยได้ จึงเป็นกรณีที่กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในอันที่จะ มอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติหน้าที่แทนตนได้

นอกจากนี้แล้วควรมีการเพิ่มเติมเรื่องสัญญาจ้าง โดยกำหนดให้มีสัญญาสำเร็จรูปที่เป็น ธรรมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ด้วยการกำหนดให้วางเงินประกันค่าเสียหายอันอาจเกิดจากการ ปฏิบัติหน้าที่ของบริษัทรักษาความปลอดภัยเพื่อเป็นการประกันความรับผิดชอบไว้แก่ผู้ว่าจ้าง

บทที่ 5

บทสรุป เสนอแนะ

5.1 บทสรุป

แนวโน้มอาชญากรรมมีแต่จะเพิ่มขึ้น เริ่มตั้งแต่การลักเล็กขโมยน้อย การลักขโมยของในห้างสรรพสินค้า การเจาะเซฟ การปล้นรถขนเงิน การปล้นธนาคาร ไปจนถึงการกระทำที่ไร้มนุษยธรรมของพวกก่อการร้าย เช่น การวางระเบิด การวางเพลิง หรือการก่อวินาศกรรมใดๆ ดังนั้นด้วยงบประมาณและกำลังพลอันจำกัดของภาครัฐ เมื่อเทียบกับปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นแล้ว ประชาชนจึงไม่อาจหวังพึ่งอำนาจรัฐหรือตำรวจในการปกป้องรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเพียงอย่างเดียวได้ การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนจึงเข้ามาเป็นส่วนเสริมที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันและรักษาชีวิตและทรัพย์สินส่วนบุคคล ด้วยการแจ้งข้อมูลอาชญากรรม เบาะแสคนร้าย การเป็นหูเป็นตาให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ การลาดตระเวนอย่างสม่ำเสมอ และการประสานความร่วมมือระหว่างพนักงานรักษาความปลอดภัยและเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะช่วยลดอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นได้

ความจริงแล้วการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น แต่การรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนในประเทศไทยก็ยังไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร เนื่องจากมีอุปสรรคปัญหาขัดข้องหลายประการ เช่น การขาดแคลนแรงงาน ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพการรักษาความปลอดภัยเป็นที่ต้องการของหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นบริษัท ห้างร้าน ธนาคาร ราชการ หมู่บ้านจัดสรร ฯลฯ แต่เนื่องด้วยเป็นอาชีพที่ได้ค่าตอบแทนน้อย ชั่วโมงการทำงานมาก กฎระเบียบเคร่งครัดสวัสดิการต่ำ ลักษณะงานค่อนข้างน่าเบื่อ สักค้มไม่ค่อยเห็นคุณค่าเพราะเป็นลักษณะงานที่ไม่อาจวัดผลสำเร็จได้ชัด จึงทำให้บุคลากรในอาชีพนี้มีอัตราการเปลี่ยนงาน เปลี่ยนอาชีพบ่อย ปัญหา ค่าแรงต่ำย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการด้วย ทำให้พนักงานรักษาความปลอดภัยไม่ได้รับการฝึกอบรมเท่าที่ควร มีผลต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งในบางครั้งมีลักษณะเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย หรืออาจก่อให้เกิดความสูญเสีย ความเสียหายเกินกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งแก่ตัวพนักงานรักษาความปลอดภัยเองและผู้ว่าจ้าง ซึ่งหากได้รับการอบรมอย่างถูกต้องแล้ว ก็อาจป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้แล้วปัญหาการตั้งบริษัทรักษาความปลอดภัยบังหน้าธุรกิจผิดกฎหมาย เช่น ผู้มีอิทธิพลตั้งบริษัทรักษาความปลอดภัยบังหน้าเพื่อรับงานผิดกฎหมาย รวมทั้งปัญหาผู้ไม่ประสงค์ดีอาศัยอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นช่องทางกระทำผิด เช่น อาศัยที่ตนเป็นคนรู้เส้นทางเข้าออกของหมู่บ้าน และรู้จักวัตรประจำวันของเจ้าของทรัพย์สิน ถือเป็นโอกาส

ในการลักทรัพย์ ย่อมเป็นการเสื่อมเสียชื่อเสียงแก่ธุรกิจนี้ ทั้งนี้เพราะธุรกิจรักษาความปลอดภัยเป็นธุรกิจที่สามารถประกอบกิจการได้โดยง่าย เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายควบคุมธุรกิจประเภทนี้ และยังไม่มียุทธศาสตร์ของรัฐบาลเข้ามากำกับดูแล ตลอดจนองค์การวิชาชีพที่คอยตรวจสอบ ดังนั้นการศึกษาในเรื่องนี้เพื่อกำหนดมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่แน่นอนของหน่วยงานรักษาความปลอดภัยเอกชนขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมของรัฐ ผู้ประกอบการในฐานะผู้ที่เข้ามาแบ่งเบาภาระของรัฐบาล พนักงานในธุรกิจรักษาความปลอดภัย และประชาชนทั่วไปเพื่อความสงบสุขของสังคมความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายอีกด้วย

5.1.1 อำนาจตามกฎหมายของพนักงานรักษาความปลอดภัย

เนื่องจากพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นราษฎรคนหนึ่งจึงมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดได้หรือที่เรียกว่าอำนาจจับราษฎร โดยมีกรณีที่เกี่ยวข้องกับพนักงานรักษาความปลอดภัยคือ กรณีจับตามหน้าที่เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับขอให้ช่วยเหลือเพื่อจัดการตามหมายจับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 82 และกรณีจับบุคคลผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าและเป็นความผิดที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 79

สำหรับพนักงานรักษาความปลอดภัยตามห้างสรรพสินค้าหรือร้านค้า ผู้เขียนเห็นว่า พนักงานรักษาความปลอดภัยมีอำนาจค้น ด้วยเหตุผลที่ว่าความเป็นตัวแทนของผู้ว่าจ้างและหลักกรรมสิทธิ์ โดยจะค้นได้ต้องมีเหตุอันน่าเชื่อว่ามีกรกระทำผิดเกิดขึ้น เช่น ขณะเดินออกจากร้านค้า มีสัญญาณกันขโมยดังขึ้น สำหรับพนักงานรักษาความปลอดภัยที่ดูแลอาคารสถานที่ที่มีอำนาจค้นหรือการตรวจโลหะวัตถุระเบิด เนื่องจากสถานที่เหล่านั้นมีข้อบังคับให้พนักงานรักษาความปลอดภัยต้องปฏิบัติ ที่พนักงานรักษาความปลอดภัยตรวจค้น ได้ก็โดยอาศัยความยินยอมของผู้ต้องการเข้ามาติดต่อยังสถานที่นั้น

ในทางปฏิบัติมักพบว่าพนักงานรักษาความปลอดภัยขอทำการตรวจค้น ทั้งที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายให้ราษฎรหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยมีอำนาจค้นไว้ แต่เป็นการค้นโดยอาศัยความยินยอมของผู้ถูกค้น อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่า แม้ราษฎรผู้ทำการจับจะไม่มีอำนาจค้นตัวผู้ถูกจับเพื่อยึดสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าหากปรากฏว่าผู้ถูกจับมีอาวุธ เครื่องมือหรือวัตถุอย่างอื่นที่อาจเป็นอันตราย หรือที่ผู้ถูกจับอาจใช้เพื่อขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ราษฎรผู้ทำการจับอาจค้นและยึดเอาสิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ได้ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสาม และมาตรา 86

5.1.2 ผลจากการรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน

เมื่อราษฎรหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยได้กระทำการจับ ควบคุมตัว หรือใช้กำลังโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว เขาย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ดังนี้

เมื่อราษฎรเป็นผู้จับจับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าและความผิดนั้นระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 79 ถ้าผู้จับได้กระทำการจับโดยใช้วิธีหรือความป้องกันที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แล้ว ผู้ที่จะถูกจับจะอ้างสิทธิป้องกันไม่ได้ ดังนั้น ถ้าผู้ที่จะถูกจับนั้นต่อสู้อัดขวางทำให้ราษฎรหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยผู้จับได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ผู้ที่จะถูกจับย่อมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 มาตรา 290 วรรคแรก มาตรา 297 หรือ มาตรา 358 แล้วแต่กรณีถ้าผู้จับเป็นผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 82 แล้ว หรือ ถ้าผู้จับเป็นผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่ หากผู้ที่จะถูกจับต่อสู้อัดขวาง ผู้ถูกจับมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138 เพิ่มขึ้นอีกกระทงด้วย หากผู้ที่จะถูกจับต่อสู้อัดขวางจนทำให้ผู้จับได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ผู้ที่จะถูกจับย่อมมีความผิดจรรยาเพิ่มขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(3) มาตรา 290 วรรคสอง มาตรา 296 หรือ มาตรา 358 แล้วแต่กรณี

การใช้อำนาจจับของราษฎรหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยนี้ต้องอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย มิฉะนั้นย่อมมีความรับผิดตามกฎหมาย ดังนี้

1. ผู้ที่จะถูกจับตอบโต้โดยอ้างป้องกันตาม ประมวลกฎหมายอาญา. 68
2. ผู้ที่จะถูกจับต่อสู้อัดขวางไม่ผิดฐานต่อสู้อัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138
3. ผู้จับผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังตาม ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 310

การจับกุมในกรณีผู้จะถูกจับขัดขวาง หรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนี หรือพยายามหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลาย เท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้นได้ แต่ถ้าใช้มากเกินไปก็จะเป็นความผิดได้เนื่องจากการเป็นการใช้กำลังเกินสมควรกว่าเหตุ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษก็ได้ ถ้าผู้จับกระทำความผิดด้วยความตื่นเต้น ตกใจหรือความกลัวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 69

ความรับผิดในลักษณะละเมิด

ผลของการรักษาความปลอดภัยที่กระทำลงโดยมิชอบด้วยกฎหมาย นอกจากความรับผิดทางอาญา เช่น การจับกุมมิชอบ ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังแล้ว ยังมีความรับผิดทางแพ่ง เช่น ความรับผิดในลักษณะละเมิดด้วย ความรับผิดในลักษณะละเมิดนี้เป็นความรับผิดของพนักงานรักษาความปลอดภัยที่มีต่อผู้ว่าจ้างหรือบุคคลอื่นที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของพนักงานรักษาความปลอดภัย หากการกระทำละเมิดนั้นอยู่ระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานรักษาความปลอดภัยซึ่งถือว่าเป็นการกระทำในทางที่จ้างแล้ว บริษัทรักษาความปลอดภัยซึ่งเป็นนายจ้างต้องร่วมกันรับผิดกับพนักงานรักษาความปลอดภัยในผลแห่งละเมิดนั้นด้วย

ค่าตอบแทน

ค่าตอบแทนผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 กรณีราษฎรหรือพนักงานรักษาความปลอดภัยทำการจับกุมผู้กระทำผิด แล้วเกิดความเสียหายต่อตนเองหรือบุคคลภายนอก ถ้าราษฎร พนักงานรักษาความปลอดภัย หรือบุคคลภายนอกเข้าเงื่อนไขของการเป็นผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ก็อาจได้รับค่าตอบแทน ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาลที่จำเป็น ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ ค่าตอบแทนในกรณีที่ถูกผู้เสียหายถึงแก่ความตาย ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ หากเข้าหลักเกณฑ์คือ กรณีผู้เสียหายได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจ เนื่องจากการทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำความผิดนั้น

5.1.3 สรุปกฎหมายต่างประเทศ

การรักษาความปลอดภัยเอกชน ได้มีการดำเนินการในประเทศต่างๆ มานานแล้ว และแต่ละประเทศก็ต่างมีกฎหมายกำกับดูแลการดำเนินการ เช่น

- ประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐวอชิงตัน มีกฎหมายในการกำกับดูแลคือ Chapter 18.235 RCW Uniform regulation of business and professions act Chapter 308-18 WAC Private security guard companies and private security guards และ Chapter 18.170 RCW Security guards
- ประเทศอังกฤษ มีกฎหมายในการกำกับดูแลคือ Private Security Industry Act 2001

- ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ มีกฎหมายในการกำกับดูแลคือ Private Security Industry Regulation Act 2001

จากการศึกษากฎหมายของประเทศเหล่านี้ พบว่ามีความคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. นิยามคำว่า “การรักษาความปลอดภัย” หรือ “บริการด้านความปลอดภัย” จะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะมีความหมายแคบกว้างเพียงใด จะรวมถึงอาชีพเหล่านี้ด้วยหรือไม่ เช่น การติดตั้งอุปกรณ์รักษาความปลอดภัย การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย การฝึกอบรมด้านความปลอดภัย การผลิต การนำเข้า การจำหน่ายอุปกรณ์รักษาความปลอดภัย ซึ่งถ้ากำหนดนิยามไว้กว้างก็จะเกี่ยวข้องกับธุรกิจต่างๆ อีกมากที่จะต้องขอใบอนุญาต ซึ่งธุรกิจเหล่านี้แตกต่างกันคนละประเภทกัน จึงน่าจะต้องการร่างกฎหมายให้เหมาะสมกับธุรกิจนั้นๆ
2. คณะกรรมการที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายควรจะประกอบด้วยตัวแทนของอุตสาหกรรมนั้นหรือไม่ ถ้ากรรมการเป็นอิสระจากอุตสาหกรรมนั้นหรือไม่มีผลประโยชน์ทางการเงินหรือส่วนตัวทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ก็น่าจะวางนโยบายที่เป็นประโยชน์ของประเทศหรือประโยชน์สาธารณะมากกว่าผลกำไรของอุตสาหกรรมนั้น นอกจากนี้แล้วการกำกับดูแลโดยกรรมการอิสระน่าจะเป็นที่ยอมรับมากกว่าการกำกับดูแลตัวเอง โดยกรรมการที่เป็นตัวแทนของอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามกรรมการอิสระมักมีข้อด้อยคือ จะได้รับความร่วมมือจากอุตสาหกรรมนั้นหรือไม่
3. มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยและคุณสมบัติของพนักงานรักษาความปลอดภัย เช่น มีการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม ต้องส่งลายพิมพ์นิ้วมือ
4. มีการกำหนดให้ธุรกิจรักษาความปลอดภัยและอาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นอาชีพและธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาต
5. กำหนดให้พนักงานรักษาความปลอดภัยต้องผ่านการฝึกอบรมก่อนที่จะได้รับใบอนุญาตจากสถาบันหรือโรงเรียนที่ได้รับใบอนุญาตให้ทำการฝึกอบรมพนักงานรักษาความปลอดภัย และพนักงานรักษาความปลอดภัยจะต้องผ่านการฝึกอบรมเป็นระยะๆ ในระหว่างปฏิบัติงาน
6. มีการกำหนดอายุใบอนุญาต
7. รัฐมีอำนาจในการสั่งพัก ปฏิเสธ เพิกถอนใบอนุญาตได้ โดยพนักงานรักษาความปลอดภัยที่ได้รับคำสั่งนั้น สามารถอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้
8. กำหนดให้มีผู้ตรวจสอบ

5.2 ข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในการกำกับดูแลธุรกิจรักษาความปลอดภัยเอกชน ไม่มีองค์กรวิชาชีพที่คอยตรวจสอบ มีเพียงการตรวจสอบภายในบริษัทตนเองเท่านั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอให้มีกฎหมายในการกำกับดูแลธุรกิจรักษาความปลอดภัยเอกชนในประเทศไทย โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ในเรื่องกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแล ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 ในส่วนของการเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงาน ควรมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนในร่างพระราชบัญญัติการรักษาความปลอดภัยเอกชน พ.ศ. ... หมวด 3 ว่าด้วยพนักงานรักษาความปลอดภัย ว่าให้พนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงาน เหมือนอย่างที่มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 44 คือกำหนดให้สารวัตรกำนันมีฐานะเป็นผู้ช่วยกำนัน

ผู้เขียนเห็นด้วย ในกรณีที่มีการระบุไว้ให้พนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานอย่างชัดเจน เหมือนกับที่มีกฎหมายบางฉบับระบุไว้ เช่น พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 44 กำหนดให้สารวัตรกำนันเป็นผู้ช่วยกำนัน ถ้ามิได้มีการระบุไว้เช่นนี้ แต่บัญญัติไว้กว้างๆ เกรงว่าจะมีการตีความกันต่อไปอีกและจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการปฏิบัติหน้าที่ได้

ผู้ช่วยเหลือซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ปกติในการช่วยเหลือเจ้าพนักงานนี้ ผู้ช่วยเหลือมีอำนาจกระทำการเองได้โดยมิต้องมีคำร้องเรียกให้ช่วยจากเจ้าพนักงานอีก หรือมีตัวเจ้าพนักงานอยู่ด้วยในขณะนั้น

ทั้งนี้หากไม่ได้มีการกำหนดให้พนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานแล้ว ก็อาจจะทำให้การจับกุมของพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นการเข้าจับกุมโดยไม่มีอำนาจ และผู้ที่จะถูกจับกุมที่ต่อสู้อ้างว่าไม่เป็นความผิดฐานต่อสู้อ้างว่าจับกุมและทำร้ายผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 77/2541 ต.มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าพนักงานเวรฝ่ายรักษาความปลอดภัย ต. เป็นเจ้าพนักงานตามประกาศกระทรวงคมนาคม ต.อนุญาตให้ อ.และ ข. ซึ่งเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานเข้าทำการจับกุม จำเลยทั้งหก โดย ต.ไปถึงที่เกิดเหตุหลังจากจำเลยทั้งหกหลบหนีไปแล้ว กรณีจึงไม่อาจถือว่า ต.เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการหรือกระทำตามหน้าที่ เพราะ ต.ไม่ได้เข้าจับกุมจำเลยทั้งหก และเมื่อไม่มีเจ้าพนักงานปฏิบัติการหรือกระทำตามหน้าที่เช่นนี้แล้ว การที่ อ.และ ข.เข้าจับกุม จำเลยที่ 1 จึงไม่อยู่ในฐานะเป็นผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานปฏิบัติการหรือกระทำตามหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในประมวล

กฎหมายอาญา แต่เป็นการเข้าจับกุมโดยไม่มีอำนาจ แม้จำเลยทั้งหกจะต่อสู้ขัดขวางเป็นเหตุให้ อ. และ ข. ได้รับอันตรายเป็นรอยถลอกและบวมเล็กน้อยตามบริเวณแขนข้อมือและขมับ ก็ต้องถือว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายและไม่เกินสมควรแก่เหตุ การกระทำของจำเลยทั้งหกจึงไม่เป็นความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางการจับกุมและทำร้ายผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่

1.2 ในเรื่องคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยเอกชน ที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลธุรกิจรักษาความปลอดภัยเอกชนและพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชน จะต้องไม่มีจำนวนกรรมการมากจนเกินไปตามที่ระบุไว้ใน หมวด 1 ว่าด้วย “คณะกรรมการรักษาความปลอดภัยเอกชน” มาตรา 6 ของร่างพระราชบัญญัติการรักษาความปลอดภัยเอกชน พ.ศ. ... เพราะการมีกรรมการจำนวนมากเกินไปจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการประชุม และการลงมติ

1.3 ตามร่างพระราชบัญญัติการรักษาความปลอดภัยเอกชน พ.ศ. ... มาตรา 34 (4) ที่กำหนดว่า ได้รับวุฒิปัตร หรือ หนังสือรับรองว่าได้ผ่านการฝึกอบรมวิชาการรักษาความปลอดภัยตามหลักสูตรที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด ผู้เขียนมีความเห็นว่าเนื่องจากภาระหน้าที่ของพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นภาระหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อสังคมและชุมชนตลอดจนเกี่ยวข้องกับกฎหมายด้วย ดังนั้นควรมีการระบุให้ชัดเจนเกี่ยวกับหลักสูตรอบรม ซึ่งพนักงานรักษาความปลอดภัยต้องผ่าน คือ หลักสูตรการรักษาความปลอดภัยพื้นฐานให้กับพนักงานใหม่ และควรมีการฝึกทบทวนพนักงานรักษาความปลอดภัยประจำเดือน การพัฒนาบุคลากรด้านกัยยาเสพติด พัฒนาและเสริมสร้างลักษณะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี พัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความปลอดภัย ให้ความรู้พนักงานด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ด้านการใช้เครื่องมือดับเพลิงเบื้องต้น การทดสอบสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ การป้องกันการก่อวินาศกรรมและแก้ไขปัญหาเหตุระเบิดยุทธวิธี การป้องกันเหตุชุมนุมประท้วงการจลาจล การให้สัญญาณจลาจล เป็นต้น

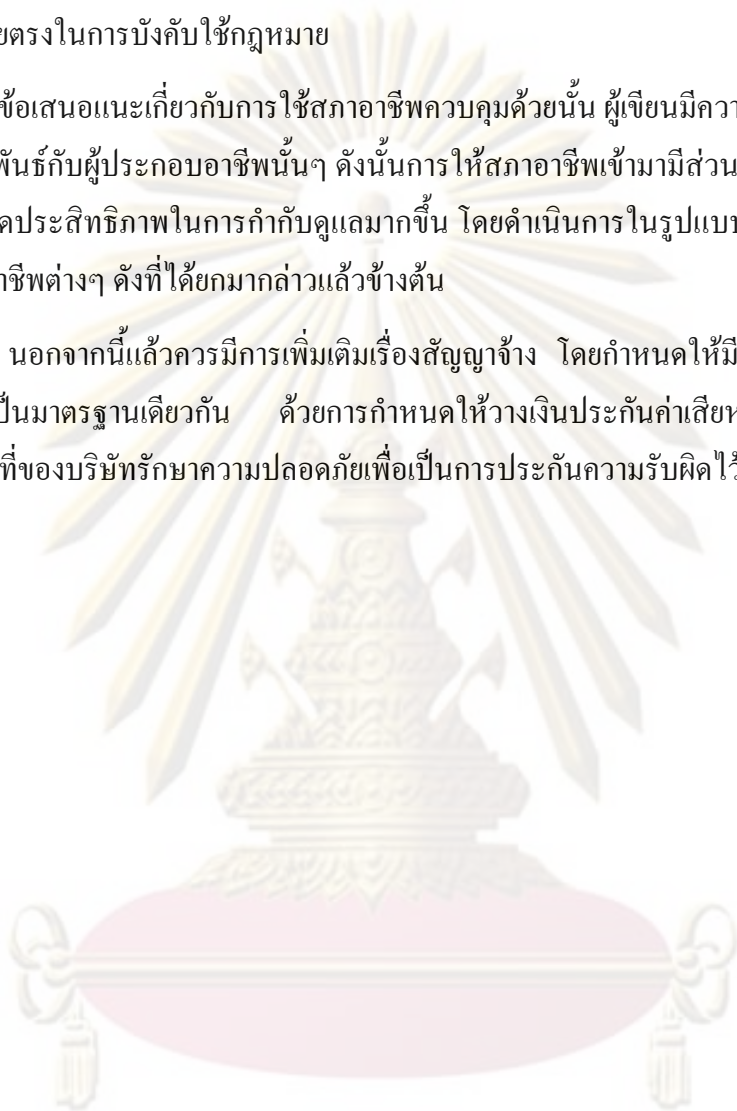
2. ข้อเสนอแนะในส่วนของยกระดับฐานะของพนักงานรักษาความปลอดภัย ควรมีการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชนให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบโดยใช้เว็บไซต์ โดยอาจจะใช้ชื่อเว็บไซต์ว่า “รู้จักกับพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชน” และอาจใช้เว็บไซต์นี้ในการร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องของพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชนด้วยก็ได้

3. ข้อเสนอแนะในส่วนองค์กรของรัฐที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ผู้เขียนมีความเห็นว่า เมื่อพิจารณาถึงองค์กรที่มีภาระหน้าที่โดยตรงในการบังคับใช้กฎหมายแล้วคงไม่มีใครโต้แย้งว่า องค์กร

นั้นมิใช่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีภาระหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแลธุรกิจรักษาความปลอดภัยเอกชน ส่วนคณะกรรมการการรักษาความปลอดภัยเอกชน จะมีหน้าที่โดยตรงในการบังคับใช้กฎหมาย

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สภาอาชีพควบคุมด้วยนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าสภาอาชีพจะมีความสัมพันธ์กับผู้ประกอบอาชีพนั้นๆ ดังนั้นการให้สภาอาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับดูแล จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการกำกับดูแลมากขึ้น โดยดำเนินการในรูปแบบของ พระราชบัญญัติเกี่ยวกับวิชาชีพต่างๆ ดังที่ได้ยกมากล่าวแล้วข้างต้น

5. นอกจากนี้แล้วควรมีการเพิ่มเติมเรื่องสัญญาจ้าง โดยกำหนดให้มีสัญญาสำเร็จรูปที่เป็นธรรมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ด้วยการกำหนดให้วางเงินประกันค่าเสียหายอันอาจเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของบริษัทรักษาความปลอดภัยเพื่อเป็นการประกันความรับผิดชอบไว้แก่ผู้ว่าจ้าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัตส์ อินเวสติเกชัน. ความสำคัญของงานรักษาความปลอดภัย. [ออนไลน์]. 2551. แหล่งที่มา: <http://www.gutsgroup.com/front/th/safety/index.html> [10 กุมภาพันธ์ 2552].
- เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: จีรัชการพิมพ์, 2546.
- คณิง ฉายไชย. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.
- จรัญ ภักดีชนากุล. วิชากฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. รวมคำบรรยาย ภาคสอง สมัยที่ 61 ปีการศึกษา 2551 เล่มที่ 11, หน้า 197-200. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมายแห่งนิติบัณฑิตยสภา, 2551.
- จิตฤดี วีระเวสดี. อำนาจและหน้าที่ของราษฎรในการจับผู้กระทำผิด. วารสารอัยการ 16 (กรกฎาคม 2536): 6.
- ฉลาด วุฑฒิกธรรมรักษา. การจับโดยราษฎร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ชมรมยิงปืนสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 5. พกปืนอย่างไรไม่ผิดกฎหมาย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://ssconcb.igetweb.com/index.php> [8 กุมภาพันธ์ 2552]
- ณรงค์ ใจหาญ. การจับและการควบคุมในกฎหมายอังกฤษและไทย. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 20 (กันยายน 2533): 104.
- เดชน์ จรุงเรืองฤทธิ์. ความรู้พื้นฐานเรื่องการรักษาความปลอดภัยสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- ประธาน วัฒนวาณิชย์. บทบาทขององค์กรรักษาความปลอดภัยภาคเอกชนกับการป้องกันอาชญากรรม. หนังสือพิมพ์รักษาความปลอดภัย (16 ธันวาคม 2537 – 31 มกราคม 2538): 11.
- ประธาน วัฒนวาณิชย์. ระบบความยุติธรรมทางอาญา : แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการนิติธรรม. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 9 (กันยายน 2520): 142-171.
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

- ผู้จัดการออนไลน์. สดช.เตรียมค้น พ.ร.บ.รักษาความปลอดภัยเข้า ครม.[ออนไลน์]. 2550.
แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/> [10 กุมภาพันธ์ 2552].
- ฝ่ายสืบสวนกองบัญชาการตำรวจนครบาล. รวบยกแก๊งทีมสังหารโหด รับจ้างฆ่าอดีตดาราสาวตาย
การตบออร์ตค้นทรู[ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา: <http://www.thaispypolice.com/newsupdate/scope6.asp> [17 กุมภาพันธ์ 2552].
- มติชนออนไลน์. มหาดไทยแห้วคุม BB GUN ถูกกฤษฎีกาเบรคไม่เข้าข่ายอาวุธปืน [ออนไลน์].
2551. แหล่งที่มา: http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1228652717&grpId=00&catid=01 [2 กุมภาพันธ์ 2552]
- พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539
- พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544
- รปภ.ไทยแรงงานทาสพันธุ์ใหม่ กะเทาะชีวิตทำงานห้ามหยุด. แนวหน้า (9 ตุลาคม 2550): 5.
- ระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2517
- อุทธรณ์คดี สมอุดร. การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ศึกษาเน้นหนักเฉพาะกรณี ขอบเขตของการ
ป้องกัน: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- ล็อกขลุ่ยยี่ดี่ที่ ทอท.ขอโบนัส. ผู้จัดการรายวัน (6 กุมภาพันธ์ 2552): 3.
- วิชัย วิวิตเสวี. สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม. รวมคำบรรยาย ภาคสอง สมัยที่ 61 ปี
การศึกษา 2551 เล่มที่ 6, หน้า 314. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมายแห่งนิติ
บัณฑิตยสภา, 2551.
- ศาลยุติธรรม. ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ [ออนไลน์]. 2548. แหล่งที่มา:
<http://www.coj.go.th/rmncj/sara4.html> [8 กุมภาพันธ์ 2552]
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. ธุรกิจรักษาความปลอดภัย: เติบโตสวนกระแสเศรษฐกิจ. [ออนไลน์]. 2549.
แหล่งที่มา: <http://library.dip.go.th/multim6/edoc/16664.pdf> [17 กุมภาพันธ์ 2552]
- สง่า ลีนะสมิต. กฎหมายอาญา เล่ม 2 (ภาคบทบัญญัติทั่วไป). พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
2524.
- สยามธุรกิจ. ยุคใหม่ของธุรกิจรักษาความปลอดภัย[ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา:
www.siamturakij.com [17 กุมภาพันธ์ 2552].
- สำนักนายกรัฐมนตรี. สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี 16 ตุลาคม 2550 [ออนไลน์]. 2550.
แหล่งที่มา: <http://www.eppo.go.th/admin/cab/cab-2550-10-16.html#2> [2 กุมภาพันธ์ 2552]

หยุด แสงอุทัย. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาศึกษาทางคำพิพากษา. พระนคร: แม่บ้าน
การเรือน, 2507.

แอล.เอ็น.ซีเคียวริตี้ เซอร์วิส จำกัด. หน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานรักษาความปลอดภัย
[ออนไลน์]. 2007. แหล่งที่มา: <http://www.in-security.com/security-duty2.html> [2
กุมภาพันธ์ 2552]

ภาษาอังกฤษ

Chapter 18.235 RCW Uniform regulation of business and professions act

Chapter 308-18 WAC Private security guard companies and private security guards

Chapter 18.170 RCW Security guards

FOX NEWS. Flashlight Weapon Makes Targets Throw Up. [online] 2007. Available from:
<http://www.foxnews.com/story/0293329227100.html?sPage=fnc.technology/innovation>
[2009, February 10]

Gumedze S. Regulating the Private Security Sector in South Africa [online]. 2007. Available
from: <http://www.articlearchives.com/print/1888338-1-hg2.html> [15 February 2009]

John S. Dempsey. Introduction to Private Security. California: Thomson Higher Education, 2008.
Private Security Industry Act 2001

Private Security Industry Regulation Act 2001. (No.56 of 2001)

Private Security Industry Regulation Authority. PSIRA Annual Report 2005-2006. Pretoria:
Arcedia, 2006.

The International Association of Professional Security Consultants. Best Practice #1: Detaining
Shoplifting Suspects [online]. 2005. Available from: <http://www.iapsc.org> [2008, July
22]

Tim Prenzler and Rick Sarre. Regulating Private Security in Australia. Australian Institute of
Criminology 98 (November 1998): 2.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว ทิพย์อาภา เสฐจินตนิน เกิดเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2517 สำเร็จการศึกษา
ระดับปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2548 ปัจจุบัน
ทำงานที่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย บางกรวย นนทบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย